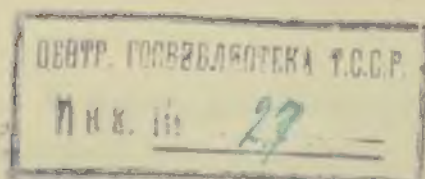

Пролетары ўсіх краёў, злучайцеся!

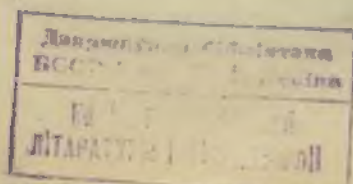
БАЛЬШАВІК БЕЛАРУСІ

ЧАСОПІСЬ ПОЛІТЫКІ І ПРАКТЫКІ
ПАРТЫЙНАЙ ПРАЦЫ
ОРГАН ЦК КП(б)Б

Б 849

№ 10
КАСТРЫЧНІК

МЕНСК — 1927

БАЛРШІАВІК ВЕДЗАСІ

ВІСНІК БАЛРШІАВІК ВЕДЗАСІ
ВІСНІК БАЛРШІАВІК ВЕДЗАСІ

№ 10

БАЛРШІАВІК

Катэгорыя:	_____
Аўтар:	_____
Тэма:	_____
Дата:	_____

У последней черты

На последнем, августовском, объединенном Пленуме ЦК и ЦКК ВКП(б) оппозиция оказалась вынужденной отказаться от ряда своих положений в вопросах об обороне страны (тезис тов. Троцкого о Клемансо), о термидорианстве и заявить о недопустимости организационных связей с исключенной из Германской Коммунистической Партии раскольничьей и антиленинской группой Рут Фишер—Урбанса. Оппозиция оказалась также вынужденной отказаться от фракционности внутри ВКП(б) и признать необходимым уничтожение элементов этой фракционности. Оговорки и выпады против „режима партии“, которыми оппозиция закачивала каждый отдельный пункт своего заявления, не давали возможности партии принять эти заявления на веру. Самый тон этого заявления выдает его неискренность, но в интересах единства партии и деловой творческой работы Пленум ЦК ВКП(б) принял это заявление и отменил постановление об исключении лидеров оппозиции т. т. Зиновьева и Троцкого из ЦК. Не рассчитывая на полную искренность лидеров оппозиции, ЦК и ЦКК ВКП(б), и вместе с ними вся партия, однако имели некоторое право надеяться, что обанкротившиеся вожди оппозиции мало-мальски серьезно относятся к своим словам и заявлениям. Пленум ЦК и ЦКК ВКП(б) имел некоторую надежду, что оставление лидеров оппозиции после вторичного отказа их от фракционности и заявления о подчинении всем решениям ВКП(б) и ее ЦК и ЦКК смягчит внутривнутрипартийную борьбу и даст некоторое перемирие, которое партия использует для организации обороноспособности страны и хозяйственной строительной работы.

Объединенный Пленум ЦК и ЦКК не имел оснований надеяться, что оппозиция идет на длительный мир с партией.

Тов. Сталин в своей речи по этому поводу сказал следующее:

„То, что предлагает нам оппозиция, это не есть мир в партии. Не надо поддаваться иллюзии. То, что предлагает оппозиция, это есть временное перемирие. Это есть временное перемирие, которое может при известных условиях явиться некоторым шагом вперед, но может и не явиться. Это надо запомнить раз и навсегда. И в том случае если оппозиция пойдет на дальнейшие уступки, и в том случае если оппозиция не пойдет на дальнейшие уступки это надо помнить. Шагом вперед для партии является то, что оппозиция по всем трем вопросам, нами поставленным, в известной мере отступила. В известной мере. Но отступила с такими оговорками, которые могут создать почву для будущей еще более острой борьбы“.

Объединенный Пленум ЦК и ЦКК, принимая далеко не удовлетворительное заявление оппозиции, пошел на все уступки, которые он мог сделать лидерам оппозиции для того, чтобы дать им возможность еще раз одумать и найти путь обратно в партию к активной партийной работе.

Однако оказалось, что оппозиция, давая свое заявление, не думала ни о мире, ни о перемирии. На другой день после заявления от 8 августа она нарушила данное слово еще в более грубой форме, чем после заявления от 16 октября 1926 г. по всем вопросам.

Первое. Через несколько дней после об'единенного Пленума ЦК и ЦКК ВКП(б) издательство группы Маслова-Рут Фишер-Урбанса в Берлине издало на немецком языке брошюру под заглавием „Борьба за коммунистический интернационал“, который содержит статьи т. т. Троцкого и Зиновьева, направленные против ВКП(б). Факт появления этой брошюры находится в явном противоречии с заявлением оппозиции от 8 августа, в котором оппозиция говорит, что она подчиняется решению Коминтерна о недопустимости организационной связи с исключенной группой Урбанса-Маслова. Факт передачи своих статей и речей для издания, под сензю Гинденбургской цензуры анти-коминтерновской группе ни в коем случае нельзя расценивать как лояльное по отношению партии поведение и отказ от организационных связей с этой группой. Появление этой брошюры наша партия должна была расценивать, как нарушение заявления от 8 августа.

Это нарушение получает еще большее антипартийное значение в связи с тем, что в предисловии к брошюре сказано, что в журнале группы Урбанса-Рут Фишер еще задолго до появления статей и речей о русской оппозиции представлялась та же точка зрения, которую подробно развивает русская оппозиция.

Таким образом Рут Фишер и Маслов заявляют, что т. т. Зиновьев и Троцкий скатились на платформу так называемой Германской ультралевой, исключенной из Коммунистического Интернационала оппозиции, той оппозиции, которая в своем журнале заявляла, что „вся политика теперешних руководителей СССР выраживает контр-революцию“, что „Чемберлен действительно не может себе желать лучших сообщников, чем теперешнее Политбюро“, что „ЦК ВКП(б) хочет ликвидировать, запереть на замок, закрыть, потушить Интернационал“, что „ЦК ВКП(б) через которое время пойдет так далеко по своему контр-революционному пути, что будет думать уже и о чисто термидорианских актах“. Заявление редакции сборника в предисловии к статьям т. т. Зиновьева и Троцкого нельзя понять иначе, как заявление о том, что т. т. Зиновьев и Троцкий разделяют эти явно анти-партийные и контр-революционные взгляды группы Урбанса-Маслова-Рут Фишер. Оппозиция, если бы она осталась на почве своего заявления от 8 августа, должна была ясно и определенно заявить, что она с этими взглядами не имеет ничего общего и что на основе решений Коммунистического Интернационала публикация речей и статей ее в внепартийном издании является недопустимым и враждебным к партии актом. Однако, ни тов. Зиновьев, ни тов. Троцкий таких заявлений не сделали и тем самым солидаризировались с вышеизложенными взглядами анти-партийной группы Рут Фишер-Маслова, подчеркнули, что они не отказались и не отказываются от организационных связей с ними и дали понять партии, что их статьи и речи издательством Рут Фишер-Маслова помещены с их, авторов, согласия.

Второе. После вторичного „торжественного“ заявления оппозиции от 8 августа об отказе от фракционности, фракционная борьба против партии усилилась в несколько раз и приняла невиданные в истории нашей партии формы: составление особой платформы оппозиции, являющейся по сути дела программой для другой партии, троцкистской партии, организуемой рядом с нашей ленинской партией.

Создание вместе с беспартийными интеллигентами антипартийной типографии, рассылка своих агентов по всей стране—это такие формы фракционности, каких мы еще в истории большевистской партии не видали. Они показывают, что наша троцкистская оппозиция ушла уже так далеко от партии, от единой большевистской ленинской партии и вступила на путь организации другой, троцкистской.

Об этом же говорит и создание оппозиционных антипартийных центров, распространение оппозиционных „платформ“, соби́рание под ними подписей и т. п.

Оппозиция в борьбе против партии пользуется методами и средствами, невиданными в истории партии. Спрашивается, во имя чего так активно ведется борьба оппозицией, борьба, направленная фактически к созданию второй „троцкистской партии“? Где кроются причины этой бешеной атаки на ленинскую партию?

Причины эти лежат в неверии оппозиции в силы пролетариата вести за собой крестьянство к победе социализма, причиной является и паникерство оппозиционеров перед трудностями, стоящими на пути нашего строительства.

Мы подводим итоги наших достижений к десятилетию Октябрьской революции. Эти достижения видны каждому пролетарию, каждому трудящемуся. Растет и крепнет социалистический сектор нашего хозяйства — наша общественная промышленность. Параллельно с ростом промышленности идет улучшение положения рабочего класса. Растет активность рабочих масс и их участие в деле социалистического строительства.

Ввиду того, что оппозиция больше всего кричит о перерождении нашей экономики и об ухудшении положения рабочего класса, будет не бесполезным дать картину роста нашей промышленности и торговли вообще и положения заработной платы в частности.

Темп роста нашей промышленности превышает довоенный и темп роста промышленности капиталистических стран.

$\%$ роста нашей промышленности по годам.

$\%$ роста по сравнению с предыдущими годами:

24-25 г.	60	26-27 г.	15,1
25-26 г.	40	27-28 г.	14,3

$\%$ роста промышленности в других странах:

В С.-А. Соед. Штатах	средний прирост за 1899-1913 г.	3,5
В Англии	„ „ за 1905-1913 г.	1,16
„	„ „ за 1922 г.	2,2
„	„ „ за 1923 г.	2,7
Во Франции	„ „ за 1898-1913 г.	3,35
В довоенной России	„ „ за 1900-1913 г.	3,87

Следовательно по темпу развития наша промышленность идет не в хвосте капиталистических стран, а много впереди их.

Соотношение между продукцией промышленности и сельского хозяйства изменялось в последние годы в пользу промышленности. Об этом дает наглядное представление приводимая ниже таблица.

Отношение продукции промыш. к продукции сельского хоз. в $\%$

	1924-25 г.	1925-26 г.	1926-27 г.	1927-28 г.
Продукц. промыш.	32,4	35,9	38,0	40,2
„ сел. хоз.	67,2	64,1	62,0	59,8

Из года в год доля промышленности по отношению к сельскому хозяйству возрастает, но это и значит, что наше хозяйство идет по пути индустриализации, идет к социализму.

Соотношение между социальными секторами за последние годы изменялось так:

	Ценовая промышл.		Мелкая, кустарная, ремесл. пром.
	Обобществл.	Частная	
1923-24 г.	73,0	4,0	23,0
1924-25 г.	77,3	3,3	19,4
1925-26 г.	80,4	3,5	16,2

Следовательно и эти данные говорят о том, что наша промышленность идет во главе народного хозяйства, ведет за собой наше хозяйство к социализму.

Посмотрим, о чем говорят данные соотношения социалистических и капиталистических элементов в торговле.

Г о д ы Оптового оборота	Государ. и кооп. оборот в %/о/о	Частный оборот в %/о/о	Общий оборот в млн. рублей
1923-24 г.	78,2	21,8	4.724
1924-25 г.	90,5	9,5	6.795
1925-26 г.	90,6	9,4	10.463
1926-27 г.	91,9	9,0	12.869
Розничная торговля			
1923-24 г.	41,4	58,6	5.027
1924-25 г.	55,7	44,3	6.897
1925-26 г.	61,2	38,8	10.003
1926-27 г.	64,5	35,5	11.531

Достаточно сравнить правые колонки с левой, для того, чтобы увидеть, что и здесь на фоне роста общего торгового оборота идет вытеснение частно-капиталистических элементов и замещение их социалистическими.

Если возьмем заработную плату, то получим следующее.

В 1927 г. заработная плата во всех отраслях промышленности, кроме угольной и металлургической, перешагнула довоенный уровень, темп роста реальной заработной платы виден из следующих цифр (в %/о/о к предыдущему году месячный заработок):

1923-24 г.	1924-25 г.	1925-26 г.	1 полов. 26-27 г.
137	119	114,2	107,3

(Данные ЦОС ВСНХ)

Заработок русского рабочего в сравнении с заработком французского и немецкого рабочего.

Значительность достижений советского государства в области заработной платы видна из сравнения реального заработка русского, французского и германского рабочего.

В 1925-26 г. московский рабочий отставал от парижского рабочего в реальной заработной плате на 10% и от берлинского на 20%. До войны немецкий рабочий получал вдвое русского (реальный заработок).

Пятилетка проектирует повышение реальной заработной платы в таком размере, что в 1930-31 году русские рабочие будут зарабатывать на 20-30% больше немецких и французских рабочих.

Участие рабочего класса в национальном доходе.

Удельный вес дохода лиц наемного труда в национальном доходе возрос с 23,2% в 1923-24 г. до 29,8% в 1926-27 г., что означает укрепление экономических позиций рабочего класса по отношению ко всем слоям населения.

(Данные Госплана. Контрольные цифры 1926-27 г.).

Факты о производительности труда и заработной плате.

Небольшая таблица характеризует в достаточной мере движение производительности труда и заработной платы:

Г о д ы	Индекс реальной заработной платы	Индекс производ. труда
1921 год	+ 1,5	+ 2,3
1925 год	+ 2,4	+ 0,9
1926 год	+ 0,4	+ 1,1
1 полугодие 1927 г.	+ 1,9	+ 1,9

(Контрольные цифры на 1927-28 год)

Рост заработной платы происходит непрерывно параллельно росту производительности труда.

Утверждение оппозиции, будто повышение заработной платы обуславливается только повышением интенсивности труда и сопровождается нажимом на рабочий класс является гнусной клеветой и демагогией. Клеветой являются и другие измышления оппозиции о заработной плате женщин подростков.

Наряду с ростом промышленности и улучшением положения рабочего класса мы имеем значительные достижения в сельском хозяйстве.

Только слепой может не видеть наших достижений в деревне. Широко развернутая работа среди деревенской бедноты, увеличившаяся из года в год, материальная помощь этой бедноте, рост благосостояния бедняцко-середняцких масс крестьянства, вовлечение все больших и больших масс крестьянства в кооперативное строительство. Одновременно с этим ростом авторитета рабочего класса среди крестьянства, растет авторитет коммунистической партии. Последние выборы в совет, результаты этих выборов говорят нам об укреплении бедняцко-середняцкого блока, об изолировании кулака, о росте активности основной массы крестьянства.

В то же время мы не закрываем глаз на стоящие перед нами трудности как в деле социалистического строительства, так и на трудности, вытекающие из нашего международного положения. Но мы уверены, что коммунистическая партия, стоя во главе пролетариата, при поддержке основных масс крестьянства, эти трудности преодолеет.

Иными глазами смотрит на наше положение оппозиция. Не достижения, не рост во всех областях нашего строительства видит она. „Закат“, „политические сумерки“ — вот что, по мнению оппозиции, переживает великая пролетарская республика. Отсюда пророчества о гибели, отсюда обвинения в окулачивании, перерождении, термидоризме, отсюда обвинения в „национальной ограниченности“. Старая, избитая, троцкистская песенка, новый перепев давно обанкротившейся теории перманентной революции, вновь и вновь повторяющиеся пророчества Троцкого о крахе, о нашей гибели.

Подобные пророчества о гибели со стороны оппозиции мы видели и раньше. В 1918 году в тяжелые минуты Брестского мира Троцкий и оппозиционеры пророчили гибель революции и республики Советов. Во время профсоюзной дискуссии, когда мы имели Кронштадт и Тамбов, Троцкий кликушествовал о сочтенных днях и часах советской власти. После двух с лишним лет НЭП в 1923 г., когда промышленность переживала кризис сбыта (пресловутые ножницы), Троцкий с группой сторонников также кричали о гибели и преподносили партии и стране свои непригодные рецепты.

За последние два года, когда мы вступили на высший этап нашего строительства — реконструкции промышленности, на фоне частичной стабилизации мирового капитализма, Троцкий уже в кампании с Каменевым и Зиновьевым заводит старую песенку о „перманентной“ гибели.

Кто же, спрашивается, вступил на путь перерождения, на путь подлинного термидорианства? На этот путь вступила троцкистская оппозиция, ставшая на путь клеветы на партию, ставшая на путь нарушения решений съездов партии и заветов Ленина.

Перерождается оппозиция, вступившая в связь с ренегатами коммунизма, изгнанными из Коминтерна, ставшая на путь искания социальной опоры вне партии, на путь организации новой партии, на путь борьбы за ликвидацию ВКП(б) и Коминтерна.

Партия не могла не дать решительного отпора наглым проявлениям раскольнической деятельности оппозиции. Вопрос об исключении из членов ЦК был отсрочен объединенным Пленумом ЦК и ЦКК в целях дать возможность зарвавшимся вождям одуматься и не порывать с ленинской партией. Но оппозиция решила сжечь за собой последний мостик. После объединенного Пленума она явно стала на путь раскола, на путь организации второй партии.

И проводя такую работу, оппозиционеры имеют еще наглость называть себя „ленинцами“, революционными коммунистами“. Эти самозваные „ленинцы“ нарушают основные заветы Ленина, нарушают постановления партийных съездов, вынесенные еще при жизни и при участии В. И. Ленина. Для них параграф 6 десятого съезда о единстве партии — пустой звук. А этот параграф гласит:

„Съезд предписывает немедленно распустить все без изъятия, образовавшиеся на той или иной платформе, группы и поручает всем организациям строжайше следить за недопущением каких-либо фракционных выступлений. Неисполнение этого постановления съезда должно вести за собою безусловное и немедленное исключение из партии“.

Решительный курс, взятый партией на исключение из партии людей, ведущих дезорганизаторскую работу в партии, устраивающих нелегальные собрания, и подпольные типографии, объединенных на троцкистской платформе и распространяющих эту платформу, диктуется постановлениями партийных съездов о единстве партии.

Все эти Наливайко, Дабкины своим возмутительным поведением при рассмотрении их дел в контрольной комиссии, своей фракционной работой, показали, что они далеко ушли от ленинской партии, что между партией и этими людьми не осталось ничего общего.

В то же время все лучшее, не потерявшее партийное чутье, отходит от оппозиции, возвращается в партию.

Кавалерийскими наскоками зарвавшимся оппозиционным вождям не удалось поколебать стальных ленинских рядов партии. Партия приходит к XV съезду сплоченной, приходит с твердым решением очистить свои ряды от кучки переродившихся и порвавших с партией оппозиционеров.

В. Г. Кнорын

Нататкі аб аграрнай рэвалюцыі на Беларусі

Барацьба сялян за зямлю зьяўляецца адным з найбольш важных пытанняў перадастрычнікавага перыяду на Беларусі. Аднак, у нашай юбілейнай літаратуры да 10-годзьдзя Кастрычнікавай рэвалюцыі гэтаму пытанняю надаецца вельмі мала ўвагі. Гісторыя аграрнага руху і сялянскага паўстаньня на Беларусі яшчэ ня вывучана, больш таго, нават не распачата яе вывучэньне і не сабраны архіўныя матар'ялы. Тым, хто ня прымаў непасрэднага ўдзелу у гэтым руху, у большасьці выпадкаў, вядомы толькі асобныя гераічныя эпізоды і асобныя факты, але гэты прабел павінен быць запоўнены. Нашы навучальна-дасьледчыя арганізацыі павінны паставіць аднай з сваіх важнейшых задач збор матар'ялаў па гісторыі сялянскага паўстаньня і аграрнай рэвалюцыі, без вывучэньня якіх ня можа быць зразумелай гісторыя Кастрычніка і гісторыя 3-гадовай пасьлякастрычнікавай барацьбы за ўладу саветаў на Беларусі. Без вывучэньня гісторыі сялянскага паўстаньня і аграрнай рэвалюцыі таксама ня можа быць напісана гісторыя бальшавізму на Беларусі, ня можа быць зразумелы палітычны саюз рэвалюцыйнага пралетарыяту і сялянства супроць абшарнікаў і той выключны ўплыў, якім бальшавікі карысталіся ў кастрычнікавыя дні і карыстаюцца да гэтай пары ў шырокіх сялянскіх масах Беларусі.

Па сіле і размаху аграрнага руху, у перыяд ад лютага да кастрычніка, поруч з Паваложжам і Цэнтральнай Чорназёмнай вобласьцю, Беларусь займае адно з першых месц. Вострае малазямельле, пры згуртаваньні ў руках абшарнікаў вялізных латыфундый, фэадальныя перажыткі, якія захаваліся, ня гледзячы на шпаркі рост капіталістычных элемэнтаў у сельскай гаспадарцы, зьяўляліся асноўнай прычынай, абвастраючай барацьбу сялян супроць абшарнікаў і абшарніцкага землеўладаньня. Наяўнасьць фронту давала сялянскаму руху рэвалюцыйныя кадры. Моцная бальшавіцкая арганізацыя сваёчасова пачала барацьбу з эсэраўскімі імкненьнямі затрымаць сялянскі рух і, перамагаючы эсэраўскі апартунізм, накіроўвала рух у рэвалюцыйную логву.

Аграрны рух на Беларусі пачаўся, як шырокі неарганізаваны рух сялянскіх масаў, зараз-жа пасьля Лютаўскай рэвалюцыі. Сяляне скарысталіся зьменай улады для таго, каб зараз-жа паставіць пытаньне аб зямлі і вырашыць яго ў духу поглядаў, якія ўстанавіліся ў шырокіх сялянскіх масах ужо даўно. Ужо праз два тыдні пасьля перавароту ў Петраградзе, Магілёўскі губэрскі камісар часовага ўраду прымушан быў паслаць тэлеграму Цэнтральнай Управе Міліцыі (гэта і далейшыя вытрымкі і асобныя факты ўзяты з „вестак, якія паступілі ў Цэнтральную Управу Міліцыі“ і надрукаваны ў кнізе „Сялянскі Рух 1917 году“ (архіў Кастрычнікавай рэвалюцыі), што „сяляне ў Рагачоўскім павеце *вырубваюць казённые і абшарніцкія лясы*“, а рагачоўскія абшарнікі ў тэлеграме ад 14 сакавіка гавораць, што „сяляне *рабуюць і паляць маёнткі*“. З Віцебскага павету 18 сакавіка паведамляюць, што „сяляне

захавалі маёнтак „Забалоўце“ абшарніцы Сямёнавай, каля павятовага гораду Люцына“. З Менскай губерні абшарнік Смаргінскі 16 сакавіка паведамляе, што „ў Холмечы сяляне вырубваюць лясы“. Зразумела, паведамленні ў Цэнтральную Управу Міліцыі ахапляюць ня ўсе выпадкі аграрнага руху. Аграрны рух ужо ў сакавіку распаўсюдзіўся вельмі шырока і паказаныя паведамленні зьяўляюцца толькі найбольш тыповымі і масавымі.

Масавы аграрны рух у працягу ўсяго сакавіка заставаўся ў поўнай меры стихійным. Ніводная з партый ім яшчэ ня кіруе. Ня было яшчэ зямельных камітэтаў, выканаўчых камітэтаў ці якіх-небудзь іншых арганізацый, якія маглі-б стаць на чале аграрнага руху. Арганізацыі для кіраўніцтва сялянскімі масамі пачалі стварацца толькі ў канцы сакавіка, і толькі ў канцы сакавіка і ў пачатку красавіка можна заўважыць першыя сур'ёзныя спробы з боку гэтых арганізацый, стаць на чале сялянскага руху.

У пачатку красавіка сялянскі рух ахапіў усю сялянскую Беларусь. Дзе-ні-дзе былі яшчэ выпадкі разгрому маёнткаў (Аршанскі, Слуцкі, Дзісьненскі паветы і г. д.), але асноўнымі формамі сялянскага руху зьяўляліся захопы абшарніцкіх зямель для засеву сялянамі (паведамленне земляўласнікаў Чэрыкаўскага павету ад 23 красавіка, заява ўласніцы маёнтку Дэска, Сеіненскага павету, афіцыйнае паведамленне аб становішчы ў Мазырскім, Бабруйскім, Менскім, Навагрудскім і Ігуменскім паветах), прыпыненне вырубання лесу абшарнікамі, у некаторых выпадках самавольна сялянамі, у іншых выпадках шляхам ператварэння валасных камітэтаў у цэнтральныя органы ўлады з прыпыненнем вырубання да атрымання растлумачэнняў (Малявічы, Рагачэўскага павету; маёнтак Дэска, Сеіненскага павету; Мазырскі павет, маёнтак Рафалава, Іодскай воласці; Дзісьненскага павету, маёнтак „Зайнава“ і „Вымск“, Сьвятаполк-Мірскага таго-ж павету і г. д.), частковы разгром маемасці земляўласнікаў (Аршанскі, Мазырскі, Бабруйскі, Менскі, Навагрудскі і Ігуменскі паветы), арышт найбольш энергічных абшарнікаў і разброенне іх (Слуцкі, Лепельскі і Дзісьненскі паветы і г. д.).

Такім чынам, рух пашыраецца, але ў ім элементы барацьбы за поўную ліквідацыю абшарніцкага земляўладання змяняюцца, а перавагу маюць мерапрыемствы, накіраваныя да абмежавання абшарніцкага земляўладання, да частковага захопу зямель, сенажаці, лясоў, да ліквідацыі выключнага права абшарнікаў на лоўлю рыбы ва ўнутраных водах і г. д. Гэта таму, што ў красавіку на чале аграрнага руху ўжо сталі эсэраўскія павятовыя выканаўчыя камітэты сялянскіх дэпутатаў, і шырокія сеткі эсэраўскіх арганізацый у вёсцы, якія ўжо ў гэты час, хоць і пры вялікім супраціўленні нізоў, вядуць лінію на абмежаванне і легалізацыю руху, накіроўваючы яго ў заканаўчыя рамкі, не дапускаючы захопу ўсёй абшарніцкай зямлі і ліквідацыі абшарніцкіх гаспадарак. Бальшавіцкія арганізацыі яшчэ не карыстаюцца належным уплывам для таго, каб у вёсцы ставіць пытанне аб паглыбленні і пашырэнні аграрнага руху. У першым сялянскім выканаўчым камітэце Менскай губерні, у якім нейкі час старшыняваў т. Фрунзэ, перавагу мае эсэраўскі настрой і курс на затрыманне і самаабмежаванне аграрнага руху, на адкладанне вырашэння пытання аб усёй зямлі да ўстаноўчага збору, эсэры гасяць такім чынам сялянскае паўстанне размовамі аб дэмакратыі, устаноўчым зборы і недапушчальнасці самачынства. Аднак у гэты час эсэраўскія масы ўжо ў шмат якіх мясцох ідуць далей вярхоў, а ў шмат мясцох эсэрам не ўдаецца ўтрымацца на размовах і частковых захопах абшарніцкіх зямель. Надыходзіць вясна, сялянству патрэбна зямля зараз, а не пасля ўстаноўчага збору, для засеву, патрэбна зараз паша

бам лясом і захопам сенажаці на абшарніцкіх землях. У Слупкім паверсе, ня гледзячы на абшарніцкіх пастапоўны павятовага выканаўчага камітэту, сяляне на чале з сельскімі і гарадскімі камітэтамі вырабляюць лясны, захапляюць палі і пашы звыш нормы, дапамагаюць выканаўчым камітэтам. У некаторых мясцінах, пад аглядамствам судат, адбылася разгромы абшарніцкай мястэчка, забраны абшарніцкія насенныя фонды і інвентар. Мясцовы ўлада, якая працуе сумесна з эсэраўскімі арганізацыямі і пад іх кіраваннем, ня можа ўвесці рух у „законныя“ рамкі.

Дутарытэт мясцовых эсэраўскіх арганізацыяў пачынае падаць Менскі губернскі камісар часовага ўраду пасылася тэлеграму у Петраград, што ён лічыць неабходным для парадкавання іцыдэнтаў умяшчальства Петраградскага савету сялянскіх дэпутатаў як найбольш аўтарытэтай арганізацыі.

З гэтых паведамленняў відаць, што ў маі сялянскі рух пачынае перарастаць эсэраўскую верхавіну і пачынае супроць часовага ўраду. Толькі вялізарнымі стараннямі эсэраў іх субольнікау удаецца стрымаць рух у „законных“ рамках, дазволенах партыяй кваліфікацыя ўраду. Толькі вялізарнымі стараннямі эсэраў удаецца пераканаць сялян у неабходнасці чакаць загаду пачынаць уладу. Звязваючы пытаньне аб далейшым разгортванні аграрнай рэвалюцыі з пытаньнем аб уладзе, у якой яны бяруць удзел, эсэры, не адважваючыся сялян сваёй практыкай прывядзеньня аграрнай рэвалюцыі ўжо у канцы мая пачынаюць узабуджаць сялян супроць сябе і ўраду. Сялянскія сходы ахвотна ўхваляюць пастапоўны аб падтрыманні часовага ўраду, але дадаюць да іх свае аграрныя патрабаванні якія ідуць у разрыз з лініяй часовага ўраду. Сялянскі рух ня можа адмовіцца дазволенамі эсэраўскай партыяй і часовым урадам рамкамі і ідзе далей. Сялянскі рух перарастае эсэраўшчыну і пачынае схіляцца да большавізму. Эсэраўскі уплыў утрымліваецца толькі тым, што час засева падыходзіць да канца, што разам з тым патрабаванні аб неадкладным захопе зямлі трапіць свайго вострасьць, што пачынае пачынаць засеваў сяляны можа чакаць захопам зямлі. Масіваецца аграрнага руху, аднак, не змяняюцца. Замест пытаньня аб захопе зямлі і абшарніцкага інвентару галоўную ролю пачынае адырываць пытаньне аб сенажаці, пашы і як і равей аб лясом. Чэрвені месяц сенакосы дае шырокі рух сялян за захоп абшарніцкіх сенажаці. Валасныя і павятовыя зямельныя камітэты прабуюць увесці гэты рух у рамкі шляхам пастаноў аб ілыотнай арэндзе абшарніцкіх сенажаці сялянамі.

Значную ролю у гэтым адыраў Усерасійскі Сялянскі Зъезд у чэрвені месяцы. „На звароце з Петраграду дэпутатаў зъезду, валасныя і павятыя зямельныя камітэты па ўсёй Мінскай губерні паставілі неадкладна раздаць належныя прыватным уласнікам сенажаці у арэнднае карыстаньне суседнім, адчыняючым патрэбу сялянам, пры чым устаноўлены адрэды цэны, ніжэй устаноўлены ў 56 разоў“ (Афіцыйная тэлеграма ад 18-га чэрвеня магільскага губернскага камісара). У ліпені месяцы той-жа губернскі камісар яшчэ раз паведамляе аб задачы зямельнымі камітэтамі у арэнду абшарніцкіх сенажаці за нізкія цэны, зазначаючы, што земляўласнікі звяртаюцца за дапамогаю да камісара, просяць абараніць іх і патрабуюць аўтарытэтнага растлумачэння цэнтральнае ўлады. Ад менскага і віцебскага губерnskіх камісараў паступаюць такія ж заявы. Арэндная плата за сенажаці, зямлі і эксплуатацыю лясом павінны ўносіцца у дэпазыт зямельных камітэтаў для выдачы асобам, якім яна прызначана, за вылікам належных з гэтых асоб плацяжоў і падаткаў. Аднак, гэтыя пастапоўны не аздавальняюць сялян. Па шмат якіх валасцях ня спыняюцца самавольныя захопы абшарніцкіх сенажаці.

Вось некалькі прыкладаў: у мястэчку Усцьвяты, Горацкага павету, сяляне захапляюць сенажаці ўласніцы Цукэрт раней прададзеныя нішым сялянам, і ан кулакам У мястэчку Пацкевічы сяляне захапляюць лес, яравыя і азимыя памі сенажаці абшарніка. Сяляне вёскі Золтва, Быхаўскага павету, самавольна косяць канюшыну абшарніка У Любінскай воласці сяляне падбухторваемыя валасным камітэтам, захапляюць сенажаці і зямлі У Каімідкім паветце сяляне дэляць сенажаці, травяны канюшыну і, як паведамляюць абшарнікі, маюць намер дэляць жытлу. Сяляне вёскі Ганьпавы, Менскай губ., паставілі аднаго ў сваё карыстанне сенажаці абшарніка. На ўсяму Слуцкаму павету сяляне пад уплывам агітатараў і «незаконных» пасткоў камітэта спыняюць выпасы і захопы сенажаці, пшні і дасоу. Сяляне сяла Ахобнае, Рэчыцкага павету, косяць у мястэчку Татарова сена і дарма збоіраюць ураджан. Мясцовыя камітэты толькі ў рэдкіх выпадках падтрымліваюць гэтыя учынкi сялян. Даволі часта абшарнікі паведамляюць цэнтральнай і губарскай уладзе, што мясцовыя камітэты ня маюць мажымасці спыніць захоп сенажаці, патравы і парубкі.

Рух, як ідзе пры эсэраўскіх павятовых і валасных зямельных камітэтах, павялічвае падзяленне сялян на групы. У шмат якіх мясцох натарэсы большасцю сялян не сутадоня і натарэсамі кулакоў, якія заарадавалі у абшарнікаў сенажаці і пашы. У значнай частцы месц натарэсы сялян ідуць наперад у натарэсім служачых і часткаю багаракоў эканоміі, якія абараняюць сенажаці, пашы і ўясы эканоміі. У шмат якіх мясцох сяляне працягваюць служачых з мястэчку. Гэта і ў некаторых выпадках багаракі ўдзяляюць у пашы сенажаці і ўясы і ў большасці выпадках кідваюць працу. У абшарніцкіх мястэчках пачынаюцца сур'ёзны крызіс рабочае сілы. У аднаго з гэтых галоўнакамандуючых Заходнім фронтам выдас абавязковую пашану, якая карае зрыманьнем адкачынаў і збоіра адкачынаў адкачынаў уборны ўраджай і сена, але, як паведамае прадстаўнік Менскай губ. та жэнэда саюзу зямляўласнікаў граф Чапскі, выкананню гэтай пашані натарэскае павольнасьцю, а шчыра раз і апрошчаныя мясцовыя ўлады Крызіс у абшарніцкіх земляўладаннях пайшоў асабліва моц. Абшарнікі пачынаюць траціць глебу пад нагамі.

Эсэраўская агітацыя ня можа утрымліваць сялян на годніцкіх пазіцыях.

Перашынак між сенажцямі і ўборкай хлеба дае новыя ўздым, новыя формы аграрнага руху. У шмат якіх мясцох сяляне бяруць па таннай цане абшарніцкую жывёлу і тэжылі пшні сабою, а таксама дзеляць альбо робяць тэжыліную закуку абшарніку і павяштару. Амаль ва ўсіх гэтых выпадках эсэраўскія зямельныя камітэты выступалі у абарону абшарніцкіх уласнасці. Але іх поспехі нязначныя. Прапа блышавіцкае партыі і агітатары-сацыялы на фронце падтрымліваюць сялянскі рух. Фронтавы камітэты дзіўнае выязду Галышавічоў, членаў фронтавага камітэта, для разбору зямельных спраў. Але сялянскія масы знаходзяць да іх доступ праз Менскі Савет Рабочых і Саюзаў Дэлегацатаў. Балышавіцкі уплыў усё больш павялічваецца і росту яго ня ў стане перашкоджаць пашановы эсэра меншавіцкіх кіруючых органаў.

На барацьбу з сялянскім паштаньнем арганізуюцца і абшарнікі.

Ужо з самае вясны распачалася арганізацыя саюзу зямельных уласнікаў, задачай якога павінна было быць перашкоджаць разгортваньню аграрнае рэвалюцыі. Граф Чапскі, у якасьці прадстаўніка Менскае губ. на літеньскім пленуме Галоўнага Савету Саюзу земляўласнікаў паведамае, што на Менскай губэрні арганізаваны 300 земляўласні-

1) Чырв. архіў. т. 21.

Выбары ва Устаноўчы сход у лістападзе былі апошняй праверкай уплыву большавікоў на вёсцы. Выбары паказалі, што ўся сялянская маса, за выключэннем адзінак-кулакоў і хутаранаў, ідзе за большавіцкай партыяй, за яе зямельнаю праграмаю і за ўтворэнню іно ўладаю Партыя эсэраў, якая ўсяго некалькі месяцаў назад карысталася непадзельным уплывам на вёсцы пацярпела поўны крах. Разам з ёю пацярпелі крах і тыя дробна буржуазныя партыі (Беларуская грамада, якія ішлі ўслед за эсэрамі.

Стыкійны сялянскі рух пад кіраўніцтвам эсэраў толькі на кароткі час мог абмежаваць сябе. Эсэраўскія гутаркі аб падтрыманні часовага ўраду і чакальні да Устаноўчага збору не маглі задаволіць сялянскія масы. Сяляне галасавалі за давер'е часоваму ўраду, але імкнучыся заўладаць землямі абшарнікаў, павінны былі паісьці проці часовага ўраду. Сяляне сталі на пункт гледжання поўнай ліквідацыі класы абшарнікаў, сталі на пункт гледжання большавіцкае партыі.

Стаўшы на чале сялянскага паўстання і аграрнай рэвалюцыі большавікі стварылі сабе шырокую базу ў вёсцы і забяспечылі перамогу Кастрычнікавай рэвалюцыі.

Вялічэйшага ўражання большавіцкага кіраўніцтва ў аграрнай рэвалюцыі не маглі зацямніць ніякія далейшыя падзеі. Нямецкая і польская акупацыя была новаю праверкаю большавіцкага уплыву ў беларускай вёсцы. І роляю большавікоў у незномныя Кастрычнікавыя дні тлумачыцца тое, што ў часе нямецкай і польскай акупацыі ўся вёска ішла пад большавіцкімі лозунгамі, што яна як у 1918, так і ў 1920 годзе спаткала большавіцкую Савецкую ўладу, дыктатуру рабочай класы, як сваю сялянскую ўладу. Гэтаю роляю ў Кастрычнікавыя дні і далейшаю зямельнай палітыкай тлумачыцца тое, што ўся асноўная маса сялян ідзе цяпер і будзе ісьці і надалей за большавікамі.

М. Карлин

О состоянии и путях частного капитала

НЭП создал условия более полного использования частного капитала в деле восстановления народного хозяйства, при этом участие частного капитала должно было направляться преимущественно по тем хозяйственным каналам, где меньше всего могут развиваться при нынешних условиях, как госпромышленность, торговая, так и кооперативная система.

Эти ограниченные формы привлечения частного капитала в наш хозяйственный организм отдельными товарищами были встречены с опасением и толковались, как сдача экономических позиций частному капиталу. Теперь, находясь на грани работы 1926—1927 года, в момент, когда мы будем праздновать 10-ти летие Октябрьской революции и существования Советской власти, мы можем привести наши достижения по этой линии, на сколько правильна была политика нашей партии и Советской власти в деле использования частного капитала.

Сперва несколько слов об итогах по последним данным и показателям о наемном персонале общественного и частного сектора по Советскому Союзу в целом.

Рост наемного персонала в народном хозяйстве СССР (в итоге по всей системе)

Г О Д Ы	В абсолют. велич. (в ты- сячах)	В проц. к пред. году
1924—1925 . . .	7583,4	—
1925—1926 . . .	9026,9	119,0
1926—1927 . . .	9548,9	105,8
1927—1928 ¹⁾ . . .	9706,2	101,6

Если взять только частный сектор то мы видим такую картину привлечения наемных сил

Рост наемного персонала в частном хозяйстве по Союзу

Г О Д Ы	В абсолют. велич. (ты- сячах)	В проц. к пред. году
1924—1925 . . .	1495,9	—
1925—1926 . . .	1798,5	120,2
1926—1927 . . .	1855,0	103,1
1927—1928 . . .	1857,8	100,2

Эта таблица показывает, что когда по всей системе народного хозяйства идет рост в 1926—1927 году, то по частному капиталу наблю-

¹⁾ 1927—1928 г. берется не точно как и предыдущие цифры на 1927—1928 г.

²⁾ Имп. банк Беларуси.

дается падение и лишь только в некоторых отраслях, по перспективному плану частный сектор в 1928 году будет иметь некоторый рост — это относится как к ценовым, так и к мелким отраслям промышленности, причем дифференциальным группам вырастает примерно на 500 человек.

Показатель по основным фондам и капитальным вложениям в народное хозяйство СССР в сравнении с 1925 годом к 1927—28 году в миллионах денежных рублей по плану 1928 года дает нам следующее народному хозяйству всех секторов следующую картину (в том числе и по частному):

Всего вложений за год в народное хозяйство СССР

ГОДЫ	В абсолют. велич. (млн. рублей)	В проц. к пред. году
1924—1925 . . .	2808,1	—
1925—1926 . . .	3625,5	129,1
1926—1927 . . .	4400,5	121,4
1927—1928 . . .	5292,5	120,3

Всего основных фондов к началу года в народном хозяйстве СССР.

ГОДЫ	В абсолют. величинах (в млн. руб.)	В проц. к пред. году
1924—1925 . . .	4876,1	—
1925—1926 . . .	49311,4	101,5
1926—1927 . . .	50846,9	103,1
1927—1928 . . .	53078,2	104,4
1928—1929 . . .	56106,8	105,7

А по частному сектору дает следующую картину:

Всех вложений в частном хозяйстве за год.

ГОДЫ	В абсолют. величинах (в млн. руб.)	В проц. к пред. году
1924—1925 . . .	1577,0	—
1925—1926 . . .	1608,8	102,0
1926—1927 . . .	1717,0	106,7
1927—1928 . . .	1836,1	106,9

Всего основных фондов в частном хозяйстве к началу года:

ГОДЫ	В абсолют. величинах (в млн. руб.)	В проц. к пред. году
1924—25 . . .	20990,1	—
1925—26 . . .	21526,1	102,6
1926—27 . . .	22090,3	103,1
1927—28 . . .	22734,5	102,9
1928—29 . . .	23477,7	103,3

Таким образом темп вложений в частный сектор гораздо слабее, чем у общегосударственного, причем, тем же или менее сильный показатель роста мы имеем лишь по жилищному делу.

Посмотрим же показатель по вложениям в продукцию и товарообороту за эти же годы.

Картина итогов по всем секторам показывают нам ниже приведенные таблицы.

Валовая продукция по всей системе народного хозяйства СССР
(в миллионах рублей по современным ценам).

ГОДЫ	Промышленность		Сельское хозяйство		В С Е Г О	
	В абсолют. велич.	В проц. к пред. году	В абсолют. велич.	В проц. к пред. году	В абсолют. велич.	В проц. к пред. г.
1924-25	8496,0	—	15612,0	—	24108,0	—
1925-26	11919,0	140,3	19071,0	122,2	30990,0	128,5
1926-27	13153,2	110,3	18634,0	97,7	31787,2	102,5
1927-28	14201,6	108,0	18375,0	98,6	32583,5	102,5

Торгово-посреднический товарооборот по СССР (в млн. руб. по современным ценам)

ГОДЫ	О п т о в ы й		Р о з и ч н ы й		И Т О Г О	
	В абсолют. цифрах	В проц. к пред. году	В абсолют. цифрах	В проц. к пред. году	В абсолют. цифрах	В проц. к пред. г.
1924-25	6707	—	7906	—	14613	—
1925-26	11322	168,9	12284	155,4	23606	161,5
1926-27	15213	134,4	13562	110,4	28775	121,9
1927-28	18598	122,3	14812	109,4	33410	116,2

Частный же сектор, в процессе развития валовой продукции и товарооборота, за это же время дает нам следующую картину:

Валовая продукция частного сектора по Союзу (в млн. руб. по сов. цен.)

ГОДЫ	Промышленность		Сельское хозяйство		И Т О Г О	
	В абсолют. цифрах	В проц. к предыдущ. г.	Абсолют. цифры	В проц. к предыдущ. г.	В абсолют. цифрах	В проц. к пред. г.
1924-25	1611,0	—	15288,0	—	16899,0	—
1925-26	1924,4	119,5	18643,7	121,9	20568,1	121,7
1926-27	1848,6	96,1	18123,0	97,2	19971,6	97,1
1927-28	1856,2	100,4	17796,5	98,7	19652,7	98,4

Торгово-посреднический товарооборот частного сектора по Союзу
(в млн. черв. руб.).

ГОДЫ	О п т о в ы е		Р о з и ч н ы е		И Т О Г О	
	В абсол. цифрах	В проц. к пред. г.	В абсол. цифрах	В проц. к пред. г.	В абсол. цифрах	В проц. к пред. г.
1924-25	628	—	3372	—	4000	—
1925-26	988	157,3	4782	141,8	5770	144,3
1926-27	780	78,9	4420	92,4	5200	90,1
1927-28	750	96,1	4450	100,7	5200	100,0

Вкратце говоря, если сравнить в итоге эти таблицы, то они показывают, что 1926-27 год был годом ухудшения для частного сектора как по валовой продукции, так и по товарной массе, причем, имевшийся рост шел лишь по мелкой промышленности.

Если смотреть с точки зрения перспектив на будущее время, то мы видим, что лишь на 1927-28 год имеется у частного сектора некое усиление.

По приведенным выше таблицам можно сделать такие выводы:

1) что рост обобщественного сектора шел по всей линии;
2) работа же частного сектора разнервнулась в сдержанном темпе с отставанием по отдельным отраслям;

3) даже в таких отраслях, как городское и сельское хозяйство, частный сектор сдал свои позиции и уступил место обобщественному сектору;

4) в перспективах мы видим, что у частного сектора имеется некоторый рост доли его в мелкой промышленности и то гораздо слабее, чем темп роста этих отраслей в общем хозяйстве;

5) быстрый рост доли частного розницы сильно ослабел в 1926-27 г. и рост ее на будущее время имеется гораздо меньший по сравнению с обобщественным сектором;

6) мы имеем неформальную оканчательную линию применения частного капитала в ряде наших отраслей, как то: в жилищном деле, мелкой промышленности и др.;

7) неустанный рост обобщественного сектора по всем линиям выражается в следующих реальных цифрах (по контрольным цифрам Госплана Союза: по наемному труду роль социалистического сектора повышается с 80,6% в 1926-27 году до 80,8% в 1927-28 году; по валовой продукции с 47,1 до 47,8%; торгово-посредническом обороте — с 81,5% до 81,5%, и по вложениям в основные фонды с 61 до 61,7).

Таким образом об угрозах и опасностях „добрых“ товарищей из оппозиции о захватывании наших хозяйственных достижений, октябрьских дозупов, частного капиталистического стихии — как видно из приведенных данных не может быть и разговора.

Правда, стоит еще большая и серьезная работа по окончательному направлению частного капитала по отдельным каналам, развитие которого не может создать никаких стихийностей в нашем народном хозяйстве и не может ослабить дальнейшего темпа роста социалистического сектора.

II.

В БССР частный капитал или частный сектор в нашем народном хозяйстве, в виде сельскохозяйственной, имеет значительный удельный вес, т. е. при условии преобладания с.-х. продукции в общей валовой продукции всего народного хозяйства имеется сильнейший представитель частного капитала; таким образом надо сказать, что и успех частного сектора должен быть гораздо больше, чем среднии по Союзу.

Вот данные по валовой продукции ценовой промышленности, которые показывают такую динамику процессов развития:

Валовая продукция по ценовой промышленности (в тыс. чер. руб.).

Тыс. чер. руб.	1924-25 г.	1925-26 г.	1926-27 г. ¹⁾
Государственная	64,856	108,748	122,786
Удельный вес %	92,4	93,4	96,1 ²⁾
Кооперативная	1,782	3,666	2,539
Удельный вес %	2,7	3,1	4,9
Частная	3,061	3,764	2,271
Удельный вес %	4,9	3,6	2,0
Итого	69,700	116,179	127,597

¹⁾ Данные за 1926-27 год взяты по первому полуопис с перерасчетом и распределением на год.

²⁾ В 1927-28 году удельный вес намечен Госуд. сектором 96,5%.

Таким образом мы видим, что частный сектор ценовой промышленности уменьшился не только в процентном отношении дойдя до 2 в 1926-27 году, но и в абсолютном выражении, вместо 3.061 т. р. в 1924-25 году он в 1926-27 году будет составлять лишь 2.271 т. р., причем если проследить данные по отраслям, то они показывают, что частный капитал имеет свое применение, главным образом, в мукомольном деле, но с походящим темпом, т. е. в 1924-25 году он составлял 886 т. руб., в 1925-26 году—946 тыс. руб., а в 1926-27 г. 769 тыс. р. Это значит, что мероприятие по линии регулирования хлебного рынка и мукомольного дела не только приостановили имевшийся в 1925-26 году рост, но даже довели и до снижения, которое будет продолжаться еще и в дальнейшем.

Дальше идет деревообрабатывающая промышленность; здесь мы имеем некоторый рост по сравнению с 1924-25 годом, цифры показывают, что 1925-26 год дал валовой продукции на 139 тыс. руб., 1925-26 год—на 537 тыс. руб., а в 1926-27 год около 476 тыс. руб., т. е. крайне сдержанный темп снижения, несмотря на то, что лесная промышленность, как и пищевая значительно будет сокращена в объеме своей работы. Из этого вытекает, что частный лесопильщик сильно сопротивляется и с боям сдает свои позиции.

Кожевенная промышленность, которая сильно страдала от влияния частного сектора, лишь в этом году получает некоторый перелом благодаря той политике, которую применяют хозяйственные учреждения.

Если в 1924-25 году вся продукция частного сектора по кожевенной и обувной промышленности составляла 846 тыс. руб. а в 1925-26 г. 805 тыс. руб. и в 1926-27 году лишь 168 тыс. руб. Это значит уже сильный шаг вперед в деле регулирования кожевенной промышленности и рынка.

В остальных отраслях, как-то: пивоваренная, металлическая, махорочная и др. роль частного сектора уменьшилась, а не увеличилась, несмотря на то, что по этим отраслям была дана в последние годы полная возможность (как-то: пивоваренная, кирпичная, торфяная и др.) развивать работу частному капиталу, в некоторых случаях он не сумел выдержать нормальной конкуренции со стороны госпромышленности (пивная промышленность), а в других случаях новизна дела пугала (торф) и в третьих непривлечение его со стороны соответствующих организаций и не оказания допустимого содействия со стороны как Исполнительных Комитетов, Финорганов, так и кредитных учреждений.

По мелкой промышленности картина совершенно иная:

Валовая продукция мелкой промышленности БССР

(тыс. черв. руб.).

	1924-25 г.	1925-26 г.	1926-27 г.)
Государственная . . .	2.154	4.209	5.013
Уд. вес % . . .	7,0	10,5	13,7
Кооперативная . . .	1.538	1.052	1.080
Уд. вес % . . .	5,0	2,5	1,4
Частная . . .	27.073	35.210	36.220
Уд. вес % . . .	88,0	87,0	83,8
Итого . . .	30.765	40.471	43.223

1) Данные за 1926-27 год установлены Бюро по контрольным цифрам

2) По контрольным цифрам 1927-28 г. удельный вес будет падать до 81%.

Приведенная таблица показывает, что доля частного сектора крайне велика, т. е. 88% — она составляла в 1924-25 году, 87% в 1925-26 году и 83,8% в 1926-27 году, а главное надо отметить, что кооперативная доля держится стабильно — по сравнению с последним годом, т. е. примерно, вместо 5% в 1925-26 году, она достигла в 1926-27 году 2,5%, а последний год показывает также пиффу в 2,5%. Главную силу частного сектора имеют пока в следующих отраслях мелкой промышленности: мельничной, кожевенной, лесной, обувной и швейной.

Вполне понятно, что нельзя допустить, чтобы в мелкой промышленности частный сектор не захватывал и имел бы решающее значение.

Но привести здесь окончательно экономическую линию на правление удастся лишь при правильной постановке вопроса как сбыта продукции, снабжения сырьем, так и налоговой политикой.

По всему торговому обороту социальный состав даст такое процентное развитие:

Товарооборот здесь учтен только посреднический, без товарооборота производителя и без заготовок (в млн. руб.).

Весь оборот		1924-25 г.	1925-26 г.	1926-27 г.
Государственный	.	85,05	103,63	108,60
Уд. вес %	.	29,7	26,5	23,9
Кооперативный	.	105,48	166,72	206,29
Уд. вес %	.	36,8	42,6	47,7
Частный	.	95,89	120,89	130,49
Уд. вес %	.	33,5	30,9	32,2
Итого	.	286,42	391,24	454,38

Из этого мы видим, что доля частного сектора упала по сравнению с 1924-25 годом на 2,5%, а если проследить лишь оптовую торговлю, то картина будет такова:

Товарооборот здесь учтен только посреднический, без товарооборота производителя и без заготовок (в млн. руб.).

Оптовый		1924-25 г.	1925-26 г.	1926-27 г.
Государственный	.	74,38	91,18	92,80
Уд. вес %	.	60,0	53,5	49,6
Кооперативный	.	40,46	66,13	79,90
Уд. вес %	.	32,6	38,8	42,7
Частный	.	9,0	13,01	14,41
Уд. вес %	.	7,4	7,7	7,7
Итого	.	123,94	170,32	187,11

Таким образом, мы имеем некоторый рост частного сектора: с 7,4% в 1924-25 году до 7,7% в 1926-27 году. Это можно объяснить двумя причинами: некоторым ростом государственной части в мелкой промышленности по частному сектору, который очень близко стоял к этой частной оптовой торговле; и пользованием, несколько, государственным аппаратом, в частности аппаратом по линии продажи хлеба и фуража, а также и завоеванием самим частным сектором рынков мясного, садоводческих продуктов и металлолов (жестяные предметы широкого употребления).

Контр. цифры на 27-28 г. показывают, что удельный вес должен будет упасть до 27,3%.

Похожие по розничной торговле мы можем видеть из следующей таблицы:

Товароборот здесь учитывается только посредническим без товароборота производителя и без заготовок (в млн. руб.)

Розничный	1924-25 г.	1925-26 г.	1926-27 г.
Государственный . . .	10,67	12,45	15,80
Уд. вес % . . .	6,5	5,7	5,9
Кооперативный . . .	65,02	100,50	126,39
Уд. вес % . . .	39,0	48	49,5
Частный . . .	86,79	107,88	130,8
Уд. вес % . . .	53,3	48,8	48,8
Итого . . .	162,48	220,92	267,27

Как видно из данных, частный сектор хотя в удельном весе и падает, но в абсолютном выражении все-таки имеет рост рознично-посреднического товароборота с 86 млн. руб. в 1924-25 году до 128 млн. руб. в 1926-27 году, т. е. почти на 40% розничное товарное распределение находится в руках частного капитала.

В крупных городах городских местностях удельный вес частного рознично-торгового сектора в 1924-25 году 3,3%, в 1925-26 г. 5,1% и в 1926-27 году 5,8% — из абсолютных же цифр в 1924-25 г. 80 млн. руб., в 1925-26 году 99 млн. руб. и в 1926-27 году — 115 млн. руб.

В сельских местностях в социальном составе розничного товарооборота частный сектор составляет около 1% т. е. в 1924-25 году 20,8%, в 1925-26 году 22,8% и в 1926-27 году 22,8%. Из этого мы видим, что там, где сильна идет торговля, влияние частного капитала больше, но в селах оно меньше и может быть четко приостановлено кооперативной торговлей, при чем о росте кооперативной торговли в сельских местностях при торговом обороте следующие цифры: в 1924-25 г. оборот ее составлял 68,8%, в 25-26 г. 76,0% и в 1926-27 г. 75,7%.

Здесь мы имеем некоторое падение — происходит это по причине увеличения доли госторговли в селах (сельхозмашинами, продажей хлебного вина и др.).

По приведенным материалам можно сделать следующие выводы:

1. Наряду с общим ростом народного хозяйства мы имеем некоторый рост частного капиталистического накопления, как в торговле, так и в промышленности, особенно в мелкой кустарной.

2. В цензовой промышленности эти накопления частного капитала, судя по валовой продукции, не имеют прогрессивного характера, а наоборот, их доля все уменьшается. В тех отраслях, где участие частного капитала могло бы предположительно отразиться на общем развитии, произошло вытеснение частного капитала, это, главным образом, в кожевенной, лесной, мельничной и др. отраслях государственной промышленности.

3. По мелкой промышленности мы имеем значительный рост частного-капиталистического сектора, но этот рост не является таким угрожающим, чтобы он мог предположительно отразиться на цензовой промышленности. Это видно из того, что из всей суммы валовой продукции промышленности как мелкой, так и цензовой на частный сектор падает лишь 38 млн. руб., т. е. приблизительно 1% всей валовой продукции.

4. Более сильный рост частного-капиталистического накопления мы имеем по торговому сектору, где доля его на 1926-27 год составляет 139 млн. руб. при общей сумме торгового оборота в 484 млн. руб., при чем главная часть средств падает на розничную торговлю (около 128

млн. руб. в 1926-27 году при общем обороте в 267 млн. руб.). Характерно, что, главным образом, этот частный сектор в розничной торговле размещается в городской районной и местечковой торговле, при чем в отдельных случаях он держит значительно в своих руках некоторые отрасли торговли еще в значительной степени, в частности, бакалейную, мясную, коженно-обувную торговлю и кустарные промыслы.

Слабее всего направлено частно-капиталистическое накопление в промышленных отраслях и почти отсутствует в тех отраслях народного хозяйства, где местная и государственная промышленность не ставит перед собою на ближайшее время задачи широкого внедрения своих капиталов.

К обще-отрицательным моментам, в связи с применением частного капитала в торговле и промышленности относится тот факт, что частный капитал в абсолютном отношении имеет хотя и более слабый темп, чем общественный сектор, но все же по отдельным отраслям, как видно по динамике показателей, имеет довольно заметный рост. При этом надо сказать, что частный капитал в разных случаях сумел использовать наши слабые места как в торговле, так и в промышленности: в частности мясной рынок и кустарно-промышленная продукция за последний год получили свое оживление почти лишь за счет частного сектора.

Другой отрицательный момент, который необходимо отметить, это чрезмерное стремление отдельных организаций и лиц совершенно вытеснить частный капитал из обще-народно-хозяйственного баланса, при чем это стремление доходит даже вплоть до аннулирования договоров по ряду предприятий, в которых частный капитал применял сейчас свои средства. Этим недооценивается то значение частного капитала, которое он может иметь в деле поднятия нашего народного хозяйства при условии использования частного капитала в тех отраслях, где в настоящее время государственный или кооперативный капитал не может быть с таким успехом применен.

И, наконец, мы имеем еще один отрицательный факт, недавно проверенный и документально зафиксированный Рабоче-Крестьянской Инспекцией во время произведенного ее обследования наших кредитных и государственных организаций: это применение государственных капиталов в частно-капиталистическом секторе. Можно привести ряд моментов предоставления частному капиталу государственных кредитов без контроля и получения соответствующего эффекта для развития нашего народного хозяйства.

Привожу несколько выдержек из доклада РКИ: „Были случаи, когда банки не шли по линии отбора здоровой частной клиентуры, так равно и применения в отношении к ней здоровых форм кредитования. Равным образом отмечаются моменты, граничащие с покровительством некоторым частным клиентам. Все это находило свое выражение:

- а) в кредитовании крупных частных коззаготовителей (Витебск),
- б) в преимущественном кредитовании частных лиц по специальному текущему счету под векселя (Витебск),
- в) в приеме к учету векселей явно некоммерческого происхождения (Могилев),
- г) в одновременном кредитовании отдельных совладельцев одного и того же предприятия по особым для каждого лимитам (Могилев),
- д) в нарушении лимитов в сторону их значительного преувеличения (Могилев, Витебск),
- е) в недостаточном ограждении интересов банка при аккредитивных операциях с частниками;

ж) авансирование Витебским агентством БКС крупных частных изготовителей в размерах, иногда достигавших 100 проц. суммы поставки;

з) практикование Могилевским агентством БКС в первом квартале 1926-27 года (когда агентство имело склад готовых кожтоваров) авансирования своих поставщиков подошвенной кожей по прейс-курантным ценам, что делало выгодной для них сдачу сырья по синдицированным ценам*.

III

Каковы пути частно-капиталистического сектора в дальнейшем, при каких условиях и в каких размерах мы можем допустить его развитие при все развивающемся социалистическом строительстве?

Наши успехи в развитии и укреплении обобщественного сектора дают возможность использовать частный капитал лишь в тех второстепенных отраслях, где разворачивание государственного и кооперативного капитала в ближайшее время будет задерживаться. Мы можем сказать, что частный капитал в нашей цензовой промышленности занимает очень незначительное место, т. е. в 27-28 году по контрольным цифрам около 1,6 проц. Процент этот настолько мизерен и безопасен для социалистического народного хозяйства, что курс дальнейшего выталкивания частного капитала из цензовой промышленности не является уже необходимым. Несомненно, что излишнее стремление, которое наблюдалось в некоторых местах, стремление выталкивать и дальше частный капитал из цензовой промышленности, толкало последний к применению своих средств в таких каналах нашего народного хозяйства, как торговля, главным образом, розничная торговля.

Поэтому, сохраняя в дальнейшем нынешний удельный вес частного капитала в цензовой промышленности, не допуская быть может усиления его в отдельных отраслях, где уже взята линия внедрения государственного и кооперативного капитала, мы можем внести отдельные экономические коррективы в том смысле чтобы в дальнейшем прекратить вытеснение частного капитала из тех отраслей, где в ближайшее время не предвидится усиление государственных и кооперативных капиталов.

Не может быть двух мнений по поводу того, что из оптовых звеньев нашей торговли частный капитал должен быть вытеснен, ибо все еще удельный вес его в опте довольно значителен. Точно также не может быть никаких сомнений в том, что должны быть поставлены твердые грани, для того, чтобы частному капиталу было окончательно отрезан доступ к обобщественному кредиту как по товарам, так и по деньгам и освобождение мелкого розничного торговца от оптовика-частника.

Для этого должна быть проведена гораздо более активная работа по усилению непосредственной связи между обобщественной мелкой торговлей и создание для мелкой торговли возможности освободиться от влияния частного оптовика.

Эта линия должна быть проведена осторожным путем, путем экономического подчинения частной мелкой торговли обобщественной торговле. Имевшие место на практике договоры, при помощи которых мы используем мелкую торговлю, должны быть еще раз изучены; должны быть оживлены все те формы, которые являются полезными для сближения и постепенного завоевания мелкой торговли государственной торговлей.

Этим путем нам удастся создать на практике еще большую возможность для мелких торговцев приблизиться к обобщественным торго-

вым секторам и в то же время создать обстановку, при которой было бы действительно возможно иметь торговать частно-оптовым, который пока еще довольно сильно и активно связан с государственным и мелкой частной торговлей. Особенно важна эта линия в таких отраслях, как швей, кузнечных изделий наших кустарей (которых в Беларуси имеется довольно много и которые имеют предпосылки дальнейшего развития), связи с некоторыми товарными затруднениями, которые мы переживаем, а также в таких отраслях как мушкетерское дело, мушкетерское и прочее.

Особенно вредным надо признать частное оптовое посредничество в наших торговых записях. Здесь должна быть взята твердая линия на ликвидацию этого вредного дорогого посредника в наших торговых оборотах.

Тем не менее рост народного хозяйства требует все большего и большего вытеснения не только частного оптовика, не только частного торгового посредника, но и дающего место снижению доли участия частного розничника в торговом секторе. Это неоспоримая истина для дальнейшей нашей торговой политики.

Освобождающиеся ниши рынка должны создаваться в истекшем году и которые будут в дальнейшем создаваться в будущем, и в связи с нашей линией по ограничению транзитной частной торговли, а равно и те частные предприятия, которые при определенных обстоятельствах будут дополнительно развиваться в мелкой торговле, должны بدان-быть найти себе место в рамках государственной промышленности. Таким путем должно было бы происходить вытеснение частного капитала из тех областей народного хозяйства, где его участие является уже вредным, и те отрасли где он может найти себе применение с пользой для всего народного хозяйства.

Такую основную линию мы должны проводить в отношении частного капитала. Она требует от нас четкой и определенной политики в отношении частного капитала в тех случаях, когда он будет направляться в такие каналы, где дальнейшее существование его будет полезно для развития народного хозяйства особенно в ряде отраслей, где мы будем испытывать некоторые затруднения и где частный капитал сможет смягчить недостаток овец и развить производительные силы страны путем вовлечения дополнит новой рабочей силы и т. п.

С другой стороны придется повести жесткую линию в отношении частного капитала в тех случаях, когда он выступает в качестве конкурента государства на рынках сырья (кожевенном, льняном, льняном и т. п.) надо стремиться сорвать государственные хозяйственные мероприятия и в тех случаях, когда государственное регулирование работы частного в законных рамках встречает с его стороны упорное сопротивление. И если частник все откровеннее становится на путь беззастенчивого хищничества и рвачества, стремясь использовать затруднения нашего рынка для всех этих случаев придется увеличить меры репрессии вплоть до пересмотра некоторых статей Уголовного Кодекса. Здесь уместно будет указать и на необходимую жесткую борьбу с акционерскими обществами, акционерскими обществами и др., где маскирует себя частный капитал.

С другой же стороны льготы могут быть предоставлены частному капиталу в тех случаях, когда он является полезным народному хозяйству и не тормозит развития нашей государственной промышленности. Эти льготы, примерно, таковы: упрощенный способ открытия частными лицами предприятий, установление более правильного, беспрепятственного получения ими сырья, создание для этих частных-предпринимательских предпри-

ятии возможности нормального сбыта своих промышленных товаров не только через частную торговлю, а и через государственную и кооперативную торговлю, и, наконец, при условиях подчиненности частного предпринимателя правилам государственной промышленности, можно даже предоставление некоторой кредитной помощи со стороны государства.

Последняя конъюнктура народного хозяйства и общее расширение нашей торговли отчетливо показывают нам из каких отраслей необходимо вытеснить частный капитал и в каких возможно его дальнейшее существование и даже поощрение. В БССР такими отраслями, где частному капиталу не может быть предоставлена возможность работать, являются такие: кожевнная, маслобоенная, шерстяная, лесопильная. Возможно допустить развитие частного капитала и при некоторых условиях даже оказывание содействия ему (в целях ослабления частного капиталистического влияния в торговом секторе) в таких отраслях народного хозяйства БССР: рыбные промыслы консервная, галантерейная, смоло-скинидарная и овощно-плодовая отрасли, жилищном строительстве, торфяном и даже шпильном деле (на договорных началах), металлическая промышленность (мелкое производство при условиях изготовления массовых продуктов: жести и т. п., игрушечной, горшечной и др. (этот перечень может быть уточнен как в сторону увеличения, так и в сторону уменьшения и зависимости от состояния местной мелкой районной или окружной промышленности а также и развития отраслей мелкой кустарно-ремесленной промышленности).

Такова должна быть и наша практическая линия, таковы пути привлечения частного-капиталистических накоплений в наше народное хозяйство с пользой для страны. При правильной постановке налоговой, арендной и кредитной практики, при правильном административном отношении и установлении соответствующих допускаемых взаимоотношений частного капитала с государственным,—мы можем с успехом пропустить в дальнейшем нашу линию не только по ослаблению влияния частного торгового и частного промышленного сектора, в тех отраслях где его дальнейшее развитие является вредным, но и сумеем создать нормальные возможности для применения частным капиталом своих средств в таких отраслях, где развитие его будет идти с пользой для Советского государства и народного хозяйства.

На Ленінскім шляху

(Да 10-годзьдзя Кастрычнікавай рэвалюцыі)

Ужо 10 год прайшло з таго часу, калі рабочая класа быўшай царскае Расіі ў саюз з пераважным масай сялянства, на чале з партыяй бальшавікоў і яе вялікага правадыра У. І. Леніна ўзяла ўладу ў свае рукі.

Прашло 10 год. Гэта былі гады суровае гістарычнае правэркі нашае бальшавіцкае загартаванасці, правэркі жыццём, на рэальных фактах класовае барацьбы, упартас барацьбы за будаўніцтва сацыялізму, за перамогу міжнароднага пролетарыяту.

На працягу 10 год праз нячунаныя груднасці, праз барацьбу з магутнейшымі імперыялістычнымі дзяржавамі сьвету, праз барацьбу з эканамічнай адсталасцю сваёй краіны, пранесла рабочая класа пад кіраўніцтвам Камуністычнае партыі (бальшавікоў) сваю ўладу да **новых задач сацыялістычнага будаўніцтва**.

Дзёньне агромныя, выкліканыя на сваёй важнасці, паласы напачна выяўляюцца ў ходзе нашае пролетарскае рэвалюцыі.

Першы перыод прыбыліна з пачатку 1918 году да вясны 1921 году калі наша партыя і рабочая класа імкнуліся ажыццявіць *непасрэдны пераход да сацыялізму без папярэдняга перыяду, прыста-суючага старую эканоміку да эканомікі сацыялістычнай*" (Ленін, т. XVIII, ч. I, стр. 391).

Гэты перыод супаў з перыодам абвостранае грамадзянскае вайны, калі ўсе іншыя задачы гаспадарчага і культурнага будаўніцтва адступілі (і не маглі не адступіць) на задні плян перадаасноўнай, галоўнейшай тады задачай перамогі на фронтах грамадзянскае вайны і ўмацавання перайшоўшан у Кастрычніку да пролетарыята дзяржаўнай улады. Пад кіраўніцтвам Камуністычнае партыі (бальшавікоў), пры небачаным яшчэ ў сьвеце героізьме мільёнаў рабочых і сялян гэта задача—абарона заваяваў Кастрычнікавае рэвалюцыі—была выканана.

Асноўная ж задача Кастрычнікавае рэвалюцыі будаўніцтва сацыялізму засталася невыкананай і *такім шляхам* не магла быць выканана.

Мы разбічалі, узятыя хваляй энтузіязму, разбудзіўшыя народны энтузіязм, спачатку агульна-політычны, пасля ваенны, мы разбічалі ажыццявіць непасрэдна на гэтым энтузіязме такія-ж вялікія, як агульна-політычныя, так і ваенныя) эканамічныя задачы.

Жыццё паказала нашу памылку. Пятрабавалася шэраг пераходных ступеняў: дзяржаўны капіталізм і сацыялізм, каб падрыхтаваць работай доўгага шэрагу гадоў, падрыхтаваць пераход да камунізму. Не на энтузіязме непасрэдна, а пры дапамозе энтузіязму, народжанага вялікай рэвалюцыяй, на асабістым інтарэсе, на асабістай зацікаўленасці, на гаспадарчым разрахунку паспрабуйце пабудаваць спачатку моцныя масткі, якія вядуць у дробна сялянскай краіне праз дзяржаўны капіталізм да сацыялізму: інакш вы ня пойдзеце да камунізму; інакш вы не

падвядзеце дзесяткі і дзесяткі мільёнаў людзей да камунізму. Так сказала нам жыццё. Так сказалу нам аб'ектыўны ход развіцця рэвалюцый" (Ленін, т. XVIII, стар. 369).

З вясны 1921 году пачынаецца другі перыод рэвалюцыйі — разкі паварот у політыцы партыі — пераход да „новае эканамічнае політыкі“.

Суінасьць „новае эканамічнае політыкі“ Ленін сфармуляваў на XI зьезьдзе партыі ў наступных словах:

„Самкнуцца з сялянскай масай, з шэраговым працоўным сялянствам і пачаць пасувацца наперад непамётна бясконца павольней, чымся мы марылі, але за тое так, што сапраўды будзе пасувацца ўся маса за намі. Тды паскарэнне гэтага руху ў сваю час наступіць такое, аб якім мы зараз і марыць ня можам“ (Ленін, т. XVIII ч. II стар. 29-30).

Гэта асноўная лінія гаспадарчага развіцця на працягу другога перыяду нашае пролетарскае рэвалюцыйі.

Асноўнае пытаньне, якое паўстае перад партыяй у 10 гадавіну Кастрэчнікавае рэвалюцыйі гэта пытаньне аб тым, ці здолелі мы за гэты перыяд у той альбо іншай ступені паводаваць „масты“ да камунізму, ці пасунуліся мы ў нашым гаспадарчым і культурным будаўніцтве наперад да сацыялізму? Ці расьцем мы? Куды мы расьцем? Хто каго? вось гое пытаньне, якое зьяўляецца і будзе зьяўляцца асноўным пытаньнем ацэнкі нашае работы да кожнае гадавіны Кастрэчнікавае рэвалюцыйі.

II

Рост нашае гаспадаркі, як сьельскай, так і прамысловай, прызнаецца нават нашымі ворагамі, за выключаньнем можа такіх, як выжыўшы з розуму старыя К. Кіўкі. Ня толькі нашы сябры, рабочыя іных краёў, але нават офішныя эканамісты меншавікоў Г. Дан і эсэраўскія „Дзі“ і буржуазныя эканамісты прыходзяць да бяспрэчнага прызнаньня нашага эканамічнага гаспадарчага росту.

Ія глядзячы на ўсё пераходзім, якія ролі буржуазныя сьвец, нашаму гаспадарчаму развіццю. СССР у пачатку І БССР у прыватнасьці да 10 гадавіны Кастрэчнікавае рэвалюцыйі маюць вялізарныя посьпехі па ўсім фронце гаспадарчага будаўніцтва. Кошт прадукцыйі ўсяе прамысловасьці СССР па данатных пэрах узніаўся з *3 172 мільёнаў рублёў у 1923-24 годзе да 8.117 мільёнаў рублёў у 1926-27 годзе, а па БССР прадукцыйя прамысловасьці падпарадкаванай ВСНГ БССР, павялічылася з 11 262 тысячы рублёў у 1923-24 г. да 46 694 тысячы руб. у 1926-27 годзе. На 1927-28 год намечаліся рост прадукцыйі па СССР на 17%, а па БССР на 15%.*

Засеўная плошча па І БССР складала 3 138 000 дзесяцін (уключаючы Гомельшчыну) у 1926 г. супраць 2 316 000 дзесяцін у 1923-24 г., а кошт прадукцыйі сьельскае гаспадаркі складала 373 918 тысяч рублёў (уключаючы Гомельшчыну) у 1926 годзе супраць 295 074 тысяч рублёў у 1923-24 г.

Адначасна ўзмацняўся наш дзяржаўны і мясцовы бюджэт, ўзмацнілася крэдытовая сыстэма, вырасьлі разьмеры нашага замежнага гандлю. А разам з ростам усяе народнае гаспадаркі ўздымалася з году ў год зароботная плата і палыпшалася матэрыяльнае становішча рабочае клясы.

Фонд зароботнае платы па СССР павялічыўся з 2.707,8 мільёнаў руб. (чырвоных) у 1923-24 г. да 6.962,1 мільёнаў рублёў у 1926-27 годзе, а сярэдняя гадавая зарплата павялічылася за той-жа час з 357 р. да 624 руб.; па БССР фонд зароботнае платы павялічыўся з 3 256 000 руб. у 1923-24 г. да 100.016 тысяч рублёў (бяз Гомельшчыны) у 1926-27 годзе а сярэдняя валавая зарплата вырасла з 368 625 да рублёў.

Наша прамысловасць дасягнула даволі высокага ўзроўню. Сялянская гаспадарка расце і мацнее ідучы па шляху інтэнасіфікацыі і павышэння таварнасці. Перад сацыялічнай краінай паўстаюць новыя, больш грандыёзныя задачы: рэканструкцыя ўсяе народнай гаспадаркі на новай, больш дасканалай, тэхнічнай аснове.

Аб тым, што мы ўступім у новую вялікую паласу сацыялістычнага будаўніцтва, сведчаюць размеры капітальных укладанняў у дзяржаўную прамысловасць, якія пасяліліся па СССР з 283 3 мільянаў руб. у 1923-24 г. да 918 мільянаў руб. у 1926-27 г. і па БССР з 1313 тыс. руб. у 1923-24 г. да 10060 тыс. руб. у 1926-27 г.

А 13 лістапада 1922 г. на пасяджэнні IV Конгрэсу Комінтэрну У. І. Ленін дакладваў аб тым, што мы здолелі ўклаць 20 мільянаў рублёў у буйную індустрыю, як аб аграмаднай перамогі сацыялістычнага будаўніцтва ў нашай краіне:

«Цяжкая індустрыя яшчэ мае патрэбу ў дзяржаўных субсідыях. Калі ў нас ня з'явілася гэтых субсідый, то мы, як дзяўчына, якая дзяржава, — я ўжо не кажу як сацыяліст, — зніклі б і ў гэтых адносінах мы зрабілі радучы крок. А менавіта, мы пачалі накаптваць сродкі, неабходныя для таго, каб пасадзіць дзякуючы індустрыю на іголі. Дзялі пачатку, у гэтым годзе мы накапілі шчэ вельмі мала, трохі больш 20 мільянаў залатых рублёў. Але гэта ўсё ж выпадак, гэтая сума маляцца, і мы скарыстаем яе на пачатку, як для таго, каб узяць нашу цяжкую індустрыю» (Ленін, т. XVIII, ч. II, стар. 95).

Ад 20 мільянаў, якія набылі перамогі, аб якой Ленін дакладваў перадавым пролетарыям іншых краін, да 918 мільянаў у год укладанняў у сацыялістычную прамысловасць — гэтая важнейшая мера шляху, намі пройдзенага.

Менавіта, звыкла, дзякуючы, што гаспадарчы рост у нас адбываецца за кошт прыватнай ініцыятывы, прадпрыемстваў. Удзел прыватнага капіталу ў агульным таварававым руху ў 1923-24 г. па СССР 41 проц., па БССР 4 проц., а ў 26-27 г. па СССР 30 проц., па БССР 23 проц. Там чынам, удзелам усе прыватнага капіталу ў гандлю значна павялічыўся. Гаспадарчы прыватнага капіталу ўдзельнічае, каб ён плыве, меншавікі і «іжа» з імі.

Усе гэтыя дэталі і з'яўляюцца пачаткам на аснове пытанні: куды мы растам, куды да сацыялізму, і ўсё гэта да сацыялізму. Асноўнае — і эканамічнае і політычнае пытанне нашае рэвалюцыі — гэта пытанні аб захаванні саюза паміж рабочымі класамі і сялянствам, аб захаванні іх пролетарыятам іх катэгорыяў ролі на чым сацыялістычным будаўніцтве.

За 10 год існавання Саюза саюдаў саюз рабочых класам і асноўных мас сялянства ўсё больш мацнее. Уся політыка Комуністычнае партыі (большавікоў) і Саветаў улады пацверджана да гэтага, каб умацоўваць саюз пролетарыяту і сялянскае беднаты каб умацоўваць пролетарскае кіраванне ў гэтым саюзе і даць арганізаваны адпор мясцамі і часам працяжваючы сваю актыўнасць кулацтва ў вёсцы і новай буржуазіі ў горадах. «Саюз рабочых класам і сялянства і ёсць вышэйшы прынцып дыктатуры» (Ленін).

Троцкісцкая опозыцыя выяўляючы магчымасць сацыялістычнага будаўніцтва без актыўнага падтрымання і удзелу ў ім сялянства, адводзячы сялянству ролю асабліва «сацыялістычнае колені пролетарыяту», да неўзнаваемасці скежэ асноўнаму ідэю Ленінаму. Логічным вынікам гэткай політыкі было-бы, паўстанне «калечныхых раб-боў». Політыка, якая арыентуецца ў гэтым пытанні на адносіны паміж мэтраполіямі і калёніямі, ня мае ў вачох нашай партыі ніякага крадугу.

Задачи партыі КП(б)Б сярод насельніцтва гэтых нацыянальнасцяў павінны быць вызначаны ў тым кірунку, каб наладзіць цеснае збліжэнне працоўных гэтых нацыянальнасцяў з беларускім сялянствам. „Зблізаць“ горад і вёску Беларусі, сцісці ўсю нацыянальную варожасць, усе нацыянальнасці ўцягнуць у працу над эканомічным і палітычным адраджэннем БССР“ (Постанова Пленуму ЦК КП(б)Б ад 25-29 студзеня 1925 г.).

Як-жа на практыцы ажыццяўлены прынцыпова-правільныя паставы партыі і Савецкае ўлады адносна нацыянальных меншасцяў? Адначасна некаторыя галоўнейшыя факты:

(Лічбы ўзяты за 1926 г.)

Нацыянальнасць	Нацыянальнасць	Удзельны лік	Нацыянальнасць	Нац. суд. вуч. (камер.)	Выданне нацыянальнага газ.
Яўрэй	176	45%	18	5	86 др. арк.
Палыскі	114	38%	14	3	62 „ „
Латышы	17	35%	5	1	
Літоўцы	8	—	2	—	

Зусім зразумела, што калі палыскі, латышы, літвіны, расійцы, беларусы знаходзіліся амаль у адналькавых умовах з беларускім насельніцтвам, і таму агульныя мерыпрыемствы Савецкае ўлады адналькава задавальнялі іх патрэбы, то зусім інакш прыходзіцца вырашаць пытанне адносна яўрэяў.

Асобнае становішча яўрэйскага жыхарства, значная частка якога складаецца з дробных гандляроў, рамеснікаў і саматужнікаў пры царызме, і адсутнасць значных перспектыв у будучым развіццё саматужніцтва і рамесніцтва выклікаюць неабходнасць ажыццяўлення шэрагу спецыяльных эканомічных мерапрыемстваў.

У процівагу палітыцы сацыяльна-эканомічнага і нацыянальнага ўціску правадымай у капіталістычных краях у адносінах да яўрэйскага насельніцтва у процівагу палітыцы антысамітызму, Камуністычная партыя і Савецкая ўлада ў БССР забяспечваюць яўрэйскаму працоўнаму насельніцтву магчымасць узмацнення і разам з працоўнымі іншых нацыянальнасцяў пасувацца па шляху гаспадарчага і культурнага развіцця.

Савецкая ўлада забяспечвае працоўным яўрэям права на працу, дае магчымасць займацца і земляробчай працай. Калі да рэвалюцыі яўрэйскае земляробчае насельніцтва ў БССР складала да агульнае колькасці яўрэйскага насельніцтва, прыкладам, 3,8 проц., то ў сучасны момант яно складае ўжо 8,6 проц. Да гэтага часу больш 6 500 сямействаў з 35 000 душ, або каля 15 проц. яўрэйскага насельніцтва па-за акруговымі гарадамі заняты земляробствам.

Такім чынам, побач беларускі селянін і працоўны яўрэй, сумесна ўдзельнічаючы ў вытворчай працы, гэтым умацоўваюць эканомічнае становішча БССР.

Па лініі эканомічнага паляпшэння становішча яўрэйскага працоўнага насельніцтва Пленум ЦК КП(б)Б у ліпені месяца 1926 году наметыў шэраг мерапрыемстваў па ўзмацненні дзейнасці саматужна працы

словам коопэрацыі, падатковыя налеты самагажнікам, арганізацыю крэдыту і г. д. У Крыму і Сібіры Савецкім уладам вылучана некалькі дзесяткаў тысяч свабоднай зямлі для каленізацыі яе беспрацоўнымі масамі яўрэйскага насельніцтва. У працягу апошніх двух год гэтаі дзеінасьці на земляробчую работу пераведзена ўжо каля 18.000 душ. Пры гэтым, наўпярэкі усім баякам, быццам яўрэі ухіляюцца цяжкае фізычнае працы, занад добраахвотна на земляробчую работу у некалькі разоў перавышае магчымасьці перасяленьня. Яўрэйскія перасяленцы пападаюць часам даволі часта у цяжкія умовы, ня маюць яшчэ дамоў, але выпадкі бегства з мясцоў перасяленьня адзінічныя.

Гэта сьведчыць аб тым, як КП(б)Б і Савецкі Урад БССР выконваюць пастанову X Зьезду УсеКП(б), якая кажа:

„Цяпер, калі абшарнікі ды буржуазія скінуты, а Савецкая улада агалошана народнымі масамі ў гэтых краінах (украінцы, беларусы, кіргізы і г. д.), задача партыі заключаецца ў тым, каб дапамагчы працоўным масам невялікарускіх народаў дагнаць цэнтральную Расю, пакінуўшую іх заду, і дапамагчы ім:

а) разьвіць і умацавань у сябе Савецкую дзяржаўнасьць у формах адпавядаючых нацыянальна-бытавым умовам гэтых народаў; б) разьвіць і умацавань у сябе, на роднай мове суд адміністрацыі, органы гаспадаркі, органы улады, складзеныя з людзей мясцовых, ведаючых быт і псыхолёгію мясцовага насельніцтва; в) разьвіць у сябе друк, школу, гатэр, клубную справу і наогул культурна-асьветныя установы на роднай мове“.

Асабліва яскравымі становяцца дасягненьні БССР у справе сацыялістычнага, эканамічнага і культурнага будаўніцтва, калі параўнаць сучаснае становішча Савецкай Беларусі, уваходзячай у Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік і Заходняй Беларусі, уваходзячай у склад буржуазнай Польшчы.

Тут, у БССР гаспадаром зьяўляецца рабочы і сялянін там пануе абшарнік капіталісты і жандар. Тут у БССР, беларусізацыя апарату, там яго гвалтоўная каленізацыя, штучнае „апалячваньне“. Тут свабодна разьвіваецца беларуская культура, там яна сьцёмнаецца душыцца. Тут няма ніякай нацыянальнай вярхоўнасьці, там яна становіцца што раз больш аядадзі, распадаецца. Тут змычка працоўных БССР з працоўнымі усяго Савецкага Саюзу, там змычка польскага фашызму з зямельнымі магнатамі Беларусі, зьяўленьне польскіх рабочых і беларускіх сялян. Тут рост давер'я беларускай і народу да Савецкае улады, там турма і катарга для беларускага народу. Тут далучэньне Гомельшчыны да БССР, там крыжавы разгром і грамады. Тут сялянам раволюцыя перадала сотні-тысяч дзесяцін зямлі.

Праца БССР, якая знаходзіцца на мяжы Савецкага Саюзу з капіталістычным сьветам, набывае асаблівае і выключнае значэньне, паколькі яна дае яскравыя прыклады таго, як дыктатура пролетарыату і толькі дыктатура пролетарыату можа паставіць і ставіць на шлях эканамічнага і культурнага росту і разьвіцьця нацыянальнасьці і раёны адсталыя у сьлё царскае політыкі.

Па ўсіх трох асноўных паказьніках разьвіцьце народнае гаспадаркі культурнае рэвалюцыя, ажыццяўленьне нацполітыкі 10 гадавіна Кастрычнікавае Рэвалюцыі зьяўляецца лепшым практычным доказам магчымасьці пераможнага будаўніцтва сацыялізму ў БССР, наўпярэкі сусьветнаму капіталістычнаму акружэньню, наўпярэкі усім унутраным труднасьцям.

З. Бальшын Беларусі.

граба будавань новых ад безкапітальных і абшарнікаў як граба скідаць абшарнікаў і капіталістых. Гэтая дэкадацыя ўспываюць новую стайронку ў гісторыю ўплыву рэлігійнага раволюцыі на сутэстыны рабочы рух, яны прабіваюць рэфармісцкую сыяну.

Падставай гэтых новых шляхоў сувязі савецкага рабочага з рабочым Эўропы і Амерыкі зьяўляецца рэст іспад савецкай гаспадаркі. Гэтым спраўдываюцца наступныя словы Леніна:

„Зарт галоўнае свай вазбоджаньне на міжнародную рэвалюцыю мы аказіем сваёй *наспадэрэні палітыкай*. Усе на Савіцкую Рашіскую Рэспубліку глядзяць усе прапоўныя ўва ўсіх краінах сьвету, без усялякага выкалючэньня і без усялякага іх раваньня. На гэтым шляху барацьба перанесе на ўсё сьветным маштабе. Вырасьце мы гэтую задачу і тады мы выйграем міжнародным маштабе напаву і канчаткова“ (Ленін, т. XVIII, ч. I, стар. 282).

Мы нашы інтэрнацыянальныя дэбьжкі выхавалі, што б там ч. та марыла опозыцыя пакіне „нацыяналізм і рэфармазм“ ва УсёКП(б) і інш. Сымпаты міжнароднага пролетарыату ўзьніклі, змагаючыся з задачай міжнароднага пролетарыату не пакінулі, а ўсёлякімі спосабамі іх падтрымлівалі, сувязі з драгісчэнымі нацёдам Усходу ўзмацнілі.

Труднасьцяны яшчэ шмат наперадзе. Першае дзесяцігодзьдзе Кастрычэніскае Рэвалюцыі перадае другому дзесяцігодзьдзею аграмадную колькасьць зад. ч. якіх ня вырашаных на вырашэньні якіх будзе згрупавана моц працоўных гэтых краінах. Комуністычнае партыі і Савецкае ўладды.

Перамогі палітычная у касты, якіх 1917 году даказалі, што пролетарыяты нашае краіны дзесяць моцна, каб скінуць буржуазно, каб ўспрыняць у сьвёце зацудды ажыццяўленьне дыктатуры пролетарыату.

Перамогішы ў грамадзянскай вайне, адоўжылі нападды абшарнікаў і капіталістых, пролетарыят, разам з сялянствам даказалі, што яны могуць дограшыць завасванне, што яны не аддадуць завасваннага капіталістыкам і абшарнікам і замежным інтэрвэнтам.

Адначасна гаспадарку ў дзяржавіных разьмерах, з новымі сацыяльнымі адносінамі, пролетарыят даказаў, што ён ня толькі можа скідаць і біраць уладу, што ён ня толькі можа абараняць зьвязь, але, што ён можа будаваць і пэсыякова будаваць сацыялізм у сваёй краіне.

Мы здохем перабаронь усе цяжкасьці яны стаяць на шляху дадэйшага сацыялістычнага будаўніцтва, мы здохем вырашыць новыя задачы, як вырашам і яшчэ трудныя задачы на працягу 10 год.

Ахова працы на Беларусі

1

Узрост прамысловасці і разам з тым, павялічэнне рабочага класа, яе рэвалюцыйнае кіраванне прымусіла царскі ўрад у 1881 г. ўтварыць фабрычную інспекцыю, а адначасова і 2-х акруговых інспектараў. У 1881 г. ужо было арганізавана 19 фабрычных акругаў, са штатам у 20 ч.асоб. Менская і Магілёўская губерні былі падзелены Кіеўскаму фабрычнаму округу. Буржуазія пад імем кам.рабочых, паступова пашырала шта.інспекцыі, і, перад рэвалюцыяй у Расіі было 273 інспектары. Арганізаваліся вучасткі. У Менскай, Віцебскай і Магілёўскай г. вучасткаў было па тры. (Тэорыя і практыка аховы працы С. Каплуна, ст. 77) (Журнал Парады ст. Фабрычных Інспектараў Кіеўскага округа).

Прамысловасць да рэвалюцыі ў сучаснай Беларусі будавалася дробная, саматужная і паўсаматужная і расла яна, выключна, за лік эксплуатацыі рабочага класа. Работу пачыналі з 6 гадзін раніцы, канчалі у 7 гадзін веч. Поўтадзінны сьнедачэнне, гадзіна на абед. Чыстае работы 11 гадз. За спазненне на работу фабрыкант меў права штрафваць рабочых на ўсяго месячнага заробтку, а калі штраф прайшоў дык гаспадары прадпрыемства маглі скасаваць працоўную умову з рабочымі. Шмат прадпрыемстваў не здаваліся на законны штрафваць, яны штрафваліся на 20 і 30 проц. агульнага месячнага заробтку. У той час закон проста гаворыў: „Запавод гаспадары фабрык, альбо завода аб наладжванні на рабочых штрафа абскарджання не падляжыць“. (Творы Леніна, том I ст. 271-272). Фабрычная інспекцыя на гэта не звяртала ніякай увагі: яна была чужая рабочага класа, і аддана ўсёй душой капіталістам. Калі інспекцыя бачыла, што рабочыя могуць узбунтавацца, тады яна старалася прымірыць гэтыя дзве варожыя лагеры. Аб гэтым, напрыклад, сьведчыць перапіска ст. Фабрычнага Інспектара Менскай і Віцебскай губ. Віцебскі губернатар піша фабрычнаму інспектару „На маіх чымся пердам на фабрыках гэты непаразуменны паміж адміністрацыяй і рабочымі на грунце неспітэжсаваных выплатаў ім пэнсы. Прыміце мэры дабравольнага ўрэгулявання непаразуменняў. У гадавых справах задачх фабрычная інспекцыя пісала аб усём але заўсёды старалася ня пісаць праўду, таіць недавальненне рабочых.

У „крайнім выпадку“, пісала, напрыклад, так: толькі на заводзе „Труды“. Поладкага півту было хваляванне рабочых на грунце **начных і звыштэрміновых работ**“.

Старая фабрычная інспекцыя існавала не для правядзення працоўнага, хоць і куртагатага законодаўства. Яна часта поруч з фабрыкантамі і заводчыкамі баролася з рэвалюцыйнымі настроямі рабочых.

Больш перадавых рабочых выдавала ў рукі паліцыі і, такім чынам, праводзіла работу з паліцыяй і жандармамі ў поўным кантакце. Аб гэтым лепш усяго сьведчыць зусім сакратны абешнік міністра грашовых спраў Вітэ: „Неабходна мець веды аб настроі усіх рабочых Вашага раёну,

янальных арганізацый рабочых, па I прадстаўніку ад уласнікаў і рабочых акруговых палат працы і па I прадстаўніку ад земскага і гарадскога адміністрацыйства. Пазам гартыстаў і менш дала дзяржава «Грамдзі». Галоўныя і лат. працы павінна звязвацца на сёння 2 разы у год. У прамыя кутак паміж сённямі палаты працы функцыянуе камітэт галоўнай палаты працы які вядзе бітучую работу, вырашае скаргі па-ступуючыя з месца, адмяняе непрыдатныя паставовы акруговых інспектароў і палат працы. Гэты камітэт арганізаваны з 7 асоб ад уласнікаў і 7 ад рабочых. Такім чынам урад Кранскага усякімі спосабамі стараўся асячыць капіталістаў, шляхам рэальных кааляцый, на шкоду рабочай клясе.

Рабочыя масы на Беларусі пад уплывам цяжкага матэрыяльнага становішча, выкаманнага вяснінны астанавы, і пастаяннай эксплуатацыі, бяспраўс, антысаватарнымі умовамі працы, няпрыймальнаму існу ючым урадам някх кроку да палепшання дабрабыту рабочых, ужо у сакавіку м.ч. 1917 г. пачынаюць баставать. Рабочыя фавернага заводу Нусоу-Краснапольска ў калыхасці 10 чал. апавясяшлі забастоўку, якая цягнулася 4 дні. У красавіку м.ч. забіставалі ў ліку 25 чал. рабочыя тартака Лішынска на ст. Верхушні. У травні м.ч. у друкарні Саламонава ў Менску 35 рабочых баставалі 3 дні. У Чэрвені гартак-фавернага заводу Бермана на ст. Пінск, Мазырскага павяту 82 рабочых, забастоўка цягнулася да двух тыдняў, на ф. Бранцэ ішауповых каньялоу Лішынска ў Смалевічах, Барысаўскага павяту 125 рабочых баставалі 7 дзён і кс. дэмакратычная ф.к. Бермана і Пазыняка (Менск) — 16 рабочых, 3 дні; на ф. чы сухіх элементнаў „Энергос“ (Менск) 15 раб. 4 дні, таксама баставалі 3 каубасныя ф.к. 16 рабочых, у Менску і Вішэску, каля 12 дзён; гартак Гельмана пры ст. Жыткавічы 25 раб., забастоўка цягнулася 12 дзён, на 3 тартаках Каняна і Лішынска 200 чал. рабочых баставалі 10 дні. У жніўні м.ч. гэтыя-ж заводы апавясяшлі другі раз забастоўку, якая цягнулася ўжо 7 дзён. Апошняя была забастоўка ў жніўні на ф. чы сухіх элементнаў „Энергос“ 22 рабочых 6 дзён. У верасні м.ч. у Менску забіставалі скуравыя заводы: Саламана, Дзіна, Гольдберга, Маніска, Форына, у ліку 222 рабочых, якія патрашлі 660 дзён і кс. вастрышчэну м.ч.ч. механічная майстэрня „Млог“ (Менск), 105 рабочых, 1 дзень, кс. металічна-шчынная Бермана і Пазыняка 20 рабочых баставалі ў другі раз; Дражджавы-броварны завод бр. Ракоўшчык, Гурэвіча і Нусовіча 265 рабочых, каля 6 дзён. За увесь 1917 г., па ведам фабрычнай інспекцыі 6 Менскай губ. прынялі ўдзел у забастоўцы 1601 раб., якія патрашлі 8828 дзён. Акрамя гэтага, па гэтым ведам, у гэтым годзе баставалі ў Менску растараны і шмат іншых катэгорый рабочых і слугачых.

Характэрна тое, што ў забастоўках прымалі ўдзел рабочыя ў поўным ліку, па ўсіх баставальных прадпрыемствах. У пераважна большасці рабочыя высувалі, грэбаванні аб павялічэнні пэнсін, па месячнай выплаце, шмат патрабаванняў было аб адмене звышнормаванай працы, пратэставалі супроць звальнення рабочага без яго на тое згоды, грэбавалі 8 гадзінны працоўны дзень, асабліва вясна-налісныя былі і гэтакія грэбаванні даць месца для заводскага камітэту, памяшканне не пад ключ, арганізацыя прымыршальнай камэры і шмат інш.

Як відаць з даклада ст. фабрычнага інспектара Менскай губ. у Аддзела прамысловасці, грэбаванні рабочых аб павялічэнні пэнсін і іншыя эканамічныя грэбаванні, здаваліся без вялікай суірэчнасці з боку ўладароў прадпрыемстваў; фабрычны інспектар пісаў: „Вялікае запытанне на усю вытворчасць, высокія на яе цэны даюць поўную магчымасць пералажыць лішнія выдаткі на спажывца“.

пастановы, скантактоўваць іх з саюзнымі органамі і Дзяржаўным спосабам стаў упарадкоўваць і правадзіць у жыццё працоўнае законодаўства.

Прасьцяг ад 2 да 3 зьезду прафсаюзу магчыма адзначыць годам, у які пачалося сыстэматычна правадзіцца ў жыццё працоўнае законодаўства.

У пачатку 1924 г. да старой Беларусі далучаецца Віцебская і частка быўшай Магілёўскай губ. і ўжо ў аб'яднанай справаздачы да IV зьезду прафсаюзу чытаем: „Рабочы дзень поўнасьцю захоўваецца, адвальненне рабочых спавопраткай праведзена на 10-75 „ і падкрэслена: „яшчэ лепш абстаноўка пытаньне ў прыватных прадпрыемствах“. К гэтаму моманту мы ўжо маем магчымасьць адзначыць паліпшаныя са-нітарна-гігіенічных і тэхнічных умоў працы

У рэзалюцыі IV зьезду прафсаюзу чытаем: „Неабходна ўзмацненьне абследаваньня саюзамі, разам з органамі НКП тэхнічнага стану прадпрыемстваў як дзяржаўных, так і прыватных“. Гэта пастанова роўня некаторыя зьмены у правядзеньні аховы працы ў нашай прамысловасьці. Гэта значыць, што органы НКП павінны непазбавляючы правадзіць у жыццё нормы працоўнага законодаўства і, разам з тым, браць курс на капітальнае адраўленьне умоў працы на прамысловасьці, у плавным парадку.

У справаздачы да V зьезду прафсаюзу, высветлена шмат недахопаў у нашай прамысловасьці: „Згуртаваньне пароў і газу, недахоп асьвятленьня, адсутнасьць вентыляцыі і абсталяваньня“. Для зьнішчэньня гэтых недахопаў зьезд даў органам НКП дырэктывы ўмаценьня умоўную практыку. Гэта пастанова усклала на ахову працы абавязак зьнішчаць недахопы, паліпшаць умовы працы рабочых ня толькі шляхам прадпрымання, але і шляхам згоды з гаспадарчымі органамі. Акрамя таго, усе проэкты будоўлі новых фабрык і заводаў разглядаюцца Спэцыяльнай НКП, якая сочыць, каб гэтыя прадпрыемствы адпавядалі ўмовам аховы працы.

Вось гэтым практычным матадам НКП і прафсаюзы, пад кіраваньнем партыі, прыводзяць адраўленьне умоў працы ў нашай Соцыялістычнай прамысловасьці. У гэтым напamку была прынята рэзалюцыя на IV усеаюзнай нарадзе ў Кастрычніку 1926 г., якая гаворыць: „Камісарыят запраўды дабіваецца рэальнага правядзеньня намечаных мерапрыемстваў, шляхам правядзеньня сваіх прапавыццў у адпаведных гаспадарчых, грашовых плянмючых органах. У адносінах да усіх буйных і сярэдніх прадпрыемстваў, органы аховы працы павінны распрацоўваць перспэктыўны плян“. Цяпер ўжо распрацаваны 5-гадовы перспэктыўны плян па ахове працы ў БССР, у якім прадугледжана на тэхніку забясьпекі, вентыляцыю, і абсталяваньне і шмат іншых мерапрыемстваў 729.000 руб.

Такім чынам, прапанова „15 апазіцыянараў“: „Гаспадарчыя, прафсаюзныя і органы НКП павінны распрацоўваць шэраг практычных мерапрыемстваў па адраўленьню і паліпшаньню умоў працы, механізацыі цяжкіх і шкодных работ“, — зусім позьняе і, пагэтаму, лішняе. Няшчасныя выпадкі ў нашай прамысловасьці не „бясперыўна растуць“, як кажа апазіцыя, а толькі паліпшаецца іх вучот.

Што датычыцца да прыбліжэньня нашых фабрык „к даваенным“ то гэтае пытаньне я высветліў вышэй і тут на гэтым спыняцца ня буду, бо, магчыма, знойдуцца рабочыя, якія самі к 10 гадавіне Кастрычнікавай Рэвалюцыі, прыпомняць, як ім жылося пры цары, пры Керэньскім, і як цяпер.

Менш за 10 гадоў існавання Савецкай улады на Беларусі у нас, поўнасьцю праведзены 8-гадзінны працоўны дзень як максімальны рабочы час. Поўнасьцю праводзіцца у жыццё закон аб водпусках, кожны працоўны па найму карыстаецца як мінімум, двухтыднёвым адпачынкам. У асабіста шкадлівых галінах вытворчасці дашча скарочаны працоўны дзень, 6-7 гадзін. Складываецца большасць рабочых пкальнай прамысловасці, некаторыя катэгорыі друкароў, і шмат іншых катэгорій рабочых Акрамя гэтага рабочыя, якія прадуюць у асабліва шкадлівых галінах прамысловасці, крыві галінах дэдактывым двухтыднёвым адпачынкам. Шмат катэгорый рабочых апрацоўваюць нашкадлівасць сінтэарчы (маліко). Нава прамысловасць 3 адцы сотні тысяч руб. у год на скарочанне, якая ахоўвае рабочых ад шкадлівасці.

Прародзіцца у жыццё 12 гадзін адпачынку кожную недзелю для усіх працуючых на найму. Дашча готуецца пажарным жанчынам 8 недзель да роду і 8 гадзін. Забаронена скарочаць а працы пажарных жанчын без дазволу прававога інспектара, але інспектар, амаль ніколі, згоды на гэтыя зварожэнні не дае. Забаронена карыстацца нацыяналізацыяй жанчын і падаткамі маладзін 16 гадоў у шкадлівых галінах вытворчасці. Таксама, забаронена звыш тэрміновыя працы як мужчынам, так і жанчынам, якім няма 18 гадоў.

Нава інтэлекцыя на ахову працы абярэсена рабочымі (прафсаюзамаі). Інспекцыя, у складзе якой уваходзіць з рабочых і, пагатаму, яна добра ведае жыццё рабочых на фабрыках і заводах. Яна мае спецыяльную сувязь з прэфарганізацыямі і пярэдычна перадае ім робітні справядачу. За гэтых, менш як 10 гадоў арганізавана дашчлі добрая гэхічна і санітарная інспекцыя, якая вядучы жыццё і умовы працы на прадпрыемствах, з навуковага боку.

На нашых фабрыках заводах і ўстановах ёсць камісіі па ахове працы, якая падстае непасрэдна, факлазкуму. Фаблазкум ім кіруе і дае ім практычны напрамак у працы. Гэтыя камісіі пачынаюць саваць, на кожнай адміністрацыі класіфіцыя аб пачатку і н. дабрабыту рабочых.

Такім чынам, можна сказаць, што тыя галоўныя пытанні, за якія рабочая класа няла барацьбу каля 100 год, у асноўнай частцы, выкананы. У далейшым мы пачынаем імкнуцца да таго, каб утварыць для рабочых найвышэйшы адзін з умов працы. Чым хутчэй мы гэта зробім, тым лягчэй нам будзе прадпачаць і пачаць сацыялістычнага будаўніцтва.

Б. Быховский

Философия на службе революции

Владимир Ильич, находясь в сибирской ссылке, усердно и тщательно читал не только работы Плеханова по философии, но и французских материалистов XVIII столетия. Кантианский ревизионизм германской социал-демократии побуждал его внимательно следить за полемикой и марксистском лагере и приняться вплотную за изучение кантианской литературы. Далее, Ленин старательно аннотирует „Науку Логики“ Гегеля, конспектируя прочитанное и сопровождая конспект рядом собственных замечаний о диалектике. Новая волна ревизионизма, на этот раз махистского, находит во Владимире Ильиче горючего и деятельного противника. Он разражается большим полемическим „письмом“ против А. Богданова (письмо это не опубликовано) и вслед за этим с годовой уходом в работу по изучению философских предтеч эмпириокритицизма и философии современного естествознания, с тем, чтобы во всеоружии выступить против „исправителей“ и „дополнителей“ марксизма. Плодом этой упорной научной работы был „Материализм и Эмпириокритицизм“. Война и революция 1917 г., как раньше революция 1905 года, надолго заставили Ленина забросить свои занятия философией. И лишь в 1922 г., из ссылки и политического эмигранта превратившись в главу величайшего пролетарского государства, отстоявшего с легендарным героизмом свою сохранность и благополучно совершившего труднейший маневр перехода к экономическому восстановлению, лишь тогда Ленин считает необходимым снова поставить в порядок дня вопросы марксистской философии и в статье „О значении воинствующего материализма“ намечает программу текущих задач философов революционеров.

Вся жизнь и деятельность Ленина была подчинена одной цели. Он полон был одной думой, знал одну великую мечту — революцию пролетариата. Все, что он делал, служило ей; все, что не служило ей, было чуждо Владимиру Ильичу.

Занятия Ленина философией, его ревностная защита диалектического материализма не имели бы места, если бы судьбы философии были безразличны для судеб революции, если бы марксистская теория не была необходимым орудием пролетарской практики.

Личный пример Ильича служит лучшим доказательством того, что наша работа по попуризации философии — деятельность может и должна быть неотъемлемой частью социалистического строительства, что для Ленинской партии в день десятилетия ее победы не будет праздным вопросом: каковы наши достижения на этом участке за первые 10 лет пролетарской диктатуры?

Марксисты философы не изменили философии, когда, оставив пыльные книжные углы, шагали по Мозырским болотам, Беловежским лесам или Даирским уступам. Они делали последовательный вывод из своей

Настоящая Россия, живая и творческая, была поставлена перед задачей воссоздать философскую мысль в стране, где подобно тому, как воссоздание разрушенного хозяйства было и должно было быть делом капиталистически-феодалного хозяйства, а с о ради этого реорганизацией на социалистическом лоне — точно также и задачей послереволюционной философии была не борьба с трудом существовавшего разрушенного, а достижение в ближайшие годы прежних и новых философской культуры, однако культуры иного, высшего типа.

Значение этой задачи выходит за пределы Советского Союза, точно так же как хозяйственное восстановление страны Советов имеет огромное международное значение, представляя собой достижение мирового пролетариата и расцвет марксистской теории, где играет роль существенного фактора в деле идеологической борьбы и в международном рабочем классе СССР стал также и теоретическим центром мирового рабочего движения.

Пренебрежительное отношение к философии со стороны отдельных товарищей, противопоставление ее науке, притирание ее как буржуазной идеологии не имело сколько-нибудь значительного резонанса. Лозунги „философию отбрось“ или „наука сама себе философия“ остались одиночками, не получив сочувствия. Они были квалифицированы как наивные психологизм „малых дел“, узкого практицизма, грозящего потерей перспектив и перерождением. Традиции марксизма, с одной стороны, потребности действительной борьбы и строительства, с другой — содействовали не угасанию, а росту философской мысли в СССР.

По каким руслам шла наша теоретическая работа? Какие задачи, по мере сил, осуществляла она и продолжает осуществлять?

Первой задачей было прямое обоснование пролетарской революции и социалистического строительства: дальнейшая разработка учения Маркса и Ленина о классовой борьбе и эпохе социалистической революции. Эта задача включает в себя отпор непримиримым попыткам „опровергнуть“ теоретические основы революции и „религиозизировать“ их, дальнейшее углубление и разработка теории (спрос о крестьянстве, как классе, об интеллигенции, о понятии производственных сил и т. д.), теоретический анализ новых социальных явлений быстротекущей современности (фашизм, например) и, наконец, издание и популяризацию литературного наследия учителей. Я вынужден отказаться в рамках этой статьи от конкретного перечня достижений в каждой из этих областей. Издание сочинений Ленина и Ленинских сборников, работы тов. Яковлева, Бухарина, Сталина и др., критика новых работ Кузнова, Кауцкого, Зомбарта, Аенца, „конструктивных социалистов“, „аустро-марксистов“, и проч., разработка ряда отдельных проблем, издание учебных руководств — вот в чем важнейшие проявления этой работы по обоснованию революции. Огромность и первостепенная важность этой задачи заставляла выделить этот ударный круг проблем в специальную дисциплину — ленинизм — своим организационным центром имеющую Институт Ленина при ЦК ВКП(б). Достаточно сказать, что один библиографический обзор работ по ленинизму представляет собою объемистый том.

Другой задачей было дать отпор новейшим идеалистическим иллюзиям западной философии. Должно признаться, что в области критического преодоления современных реакционных философских течений сделано еще недостаточно. Все же проделана некоторая работа в борьбе с шпенглеризмом, Бернсоновским интуитивизмом, феноменоло-

гизмом Гуссерля, феноменизмом, неокантианством католической философии М. Шварца, Декарта и Фихте у нас сравнительно «повезло». Достойную описку получили попытки неогегельянского ревизионизма Лужина и Корина. Однако даже советский читатель и с философскими похождениями «наших» доморощенных философов: Бердяевых, Франков и прочих Карсавиных. Все же, повторим, изучение и разоблачение современного идеализма велось не всегда достаточно интенсивно и систематично.

Третьей задачей было *изучение наследия истории философии*. Марксизм никогда не был «Иваном Пестовичем». Его основоположники всегда отмечали, что марксизм является продуктом всего предшествующего философского и научного прогресса. Для провикновения в диалектический материализм и необходимо изучение его разнообразных истоков. Кроме того, перед марксистами стала задача переоценки истории философских течений, радикальной переработки всей истории философии, сто летней фальсифицированной идеализмом. Это потребовало восстановления подлинной философской физиономии и научного значения «замучивших» и искаженных представлений материализма и критической проработки учения стоиной идеалистической философии. При этом к изучению самой истории философии нужно было применить материалистический метод. Такая задача не может быть осуществлена в несколько лет. Однако продвинулась марксистская философия и ее реализация значительно. Мы работали рядом работ по истинному материализму: Декарта и Декарта, о Гоббсе, Гоббсе и Локке, проделано большое и интересное изучение Спинозы, ряд монографий посвящен отдаленным французским материалистам XVIII столетия, Фейербаху, истории диалектики. Гегель и его тематически два тома Гегеля, является прежде всего основой для серьезного изучения, которое, несомненно, даст много замечательных результатов в будущем году. Отдельные статьи были посвящены изучению социалистов-утилитаристов и мало изученных материалистов: Уолла, Толанда, Спиноза, Вольфа, Эдельмана, Радичеца и др.

Правда, не удовлетворительной работе по истории философии шла обширная и интересная работа, руководимая главным образом, Институтом Маркса и Энгельса, ставшая целью дать в русских изданиях классиков материализма. Изданы избранные произведения Локка, Гольбаха, Дидро, А. Метра, Фейербаха. Из других историко-философских материалов, впервые изданных на русском языке, следует отметить 10 книгу Диогена Лаэртского «Диалектика» и «Принципы философии Декарта» Спинозы.

Огромное ценное вкладом в философию являются впервые опубликованные руководимые Д. Я. Рязанским Институтом работы Маркса и Энгельса. Достаточно назвать из них часть «Немецкой идеологии», посвященную А. Ф. Юргенсу «Диалектику природы» Энгельса и «Критику Гегелевской философии права», чтобы понять, какое это имеет значение для нашей философии. Тому же Институту мы обязаны четырьмя томами полного собрания сочинений Маркса и Энгельса и 20-ю томами Г. В. Плеханова.

Наряду с работами по истории философии и критикой реакционной философии шла работа по *ассимиляции новых достижений науки*. Изпод идеалистической оболочки следовало извлекать то, что было действительно ценным и научным и в завоеваниях современного естествознания и обобщать эти завоевания от всех популяризаций использовать их с реакционными целями. Насколько ретроградная в социальных науках буржуазная мысль способна делать ценнейшие открытия в естественных науках, открытия, подхватываемые идеалистической философией

[illegible][illegible]

на основе неизбывных начал, а не в чехарде этих начал, точно также и задача нашей философии состоит в развитии всех научных потенций марксистской методологии.

Основоположниками марксизма даны однако лишь руководящие принципы. Их нужно разработать. Нужно всесторонне разработать новую логику, оформить новый диалектический «органон». По этому руслу, по руслу систематической проработки материалистической диалектики наша философская мысль пошла, но сделала пока лишь первые шаги на этом пути.

Далее, превращение марксизма в господствующее философское направление потребовало *систематизации* учения, приспособления его для несли широкого преподавания. Классическая литература почти сплошь полемическая. Нужно было создать ряд учебных пособий упорядоченно излагающих основы теории. Эта задача разрешена более или менее удовлетворительно.

Наконец большая творческая работа проделана в деле радикальной перестройки целых научных дисциплин в соответствии с новыми методологическими принципами. Особо следует отметить здесь работы по созданию *социологии искусства* вместо старой эстетики и *теории поэмы*, как отдела материалистической социологии, взамен прижизненной схоластической философии права. Достигнуты некоторые успехи в изучении социологии и психологии религии. Мало сделано в области этики и генеалогии.

Вся эта громадная работа, давший исчерпывающий перечень достижений которой мы здесь не имеем возможности, предполагает наличие достаточных кадров философов-марксистов. Однако революционный марксизм 10 лет тому назад имел только лишь одиночек философов. Переходный период был десятилетием упорной подготовки и *квалификации новых молодых кадров*. Перечисленные выше работы в значительной части проделаны усилиями этих молодых, вращавшихся революцией, философов, многие из которых уже успели зарекомендовать себя, как серьезные и талантливые ученые.

В заключение мы назовем созданные во время революции важнейшие *центры философской мысли*. Такими руководящими центрами являются кабинет философии Института Маркса и Энгельса, секция философии Коммунистической Академии, Институт Научной Философии РАН, Философское отделение Института Красной Профессуры и кафедры диалектического материализма гуманитарных ВУЗ'ов. Важнейшими периодическими изданиями в которых помещаются философские труды являются: «Под знаменем марксизма», «Вестник Коммунистической Академии», «Архив Маркса и Энгельса», «Летопись марксизма». Одно время издавались «Восстающий материалист» и «Записки научного общества марксистов» (Ленинград).

Если марксистская философия составляет лишь один из отрядов строителей коммунистической культуры, то молодая группка философов-марксистов Белоруссии составляет маленькое звено этого всесоюзного отряда. Наши пути идентичны с путями всей марксистской философии: наши старания внести скромную посильную лепту в общую творческую работу. Философская деятельность в Б.С.С.Р. имеет своими очагами кафедру диалектического материализма БГУ, и кафедру исторического материализма Коммунистического Университета имени Ленина. Произведения наших работников печатаются помимо общесоюзных изданий, в «Трудах Б.Г.У.» и журнале «Полымя».

Нам часто приходится слышать обвинения в том, что марксистская философия — не настоящая, не „чистая“ философия, так как она руководствуется не служением Абсолютной Истине (с большой буквы), а интересами пролетарской борьбы. Мы это обвинение принимаем. Да, аварию жрецов науки мы предпочитаем жизни одного из рядов строителей социализма, которую с честью несем с честью нести. Да, наша философия служит рабочему классу. Но не менее отчетливо, чем доказательство того, что и враждебные нам буржуазные философии делают классное дело из полноты эксплоататорским классам. Веклассовости философии также нет, как и у буржуазных философов. Разница между нами и нашими противниками в отсутствии лицемерия у сторонников философии пролетариата и в отсутствии у них правильного понимания роли философии в жизни общества. Нам нечем скрывать истинную природу и намерения нашей философии. За тою же бессклассовости и святого служения „Идеи Истине“ скрываются лишь чуждые интересы реакционных классов.

Нам нечем скрывать природу, так как и нам не нужно никого обманывать. Игры обман, лгать не умею, нам и здесь приходится признавать классовость философии, так как знание объективной истины соответствует интересам пролетариата. Так как и идеология рабочего класса не противоречит между интересом и истиной. Пролетариат не боится правды. Она ему необходима. Нам неужели снова задохнем, ибо мы идем и зовущую явь пролетариата и заинтересованы в том, чтобы скрывать законы природы и общества, так как эти законы предвещают ему победу. Истина провозгласит интересы того, кто хочет удержаться без истории, она другая, когда история идет к победе. Нам открыто может говорить о своем служении пролетариату, поскольку это служение требует от нас с „активным“ познанием законов природы и общественной жизни.

Пролетариату выгодно не то, что удобно, а то, что истинно. Такое понимание практических задач философии, как будто от земли далеко от буржуазной философии прегматизма. Прогматизм признается буржуазно-объективно-ложным, так как он самоубийствен. Диалектический же материализм полезен пролетариату, так как он соответствует объективной истине.

Яз. Раманчук

Роля агітацыі ў сацыялістычным будаўніцтве

(Аб рэалізацыі пастановы ЦК КПБ ад 12 IX 27 г.)

У будучы перыяд, калі Савенкі Саюз устанавіць у надзвычайна трудную палісу ў сувязі з адвясцеўным менавіта становішчам і труднасьцю на шляху сацыялістычнага будаўніцтва значэньне агітацыйнае работы выключна вялікае.

Аб тым, якая увага павінна надавацца агітацыйнай рабоце наогул, Ленін кажа:

...„Не падлягае ні малейшаму сумненьню, што Комуністычная партыя, якая хоча быць на справе авангардам, перадавым атрадам рэвалюцыйнае клясы-пролетарыяту і якая паверх таго, хоча навучыцца кіраваць шырокай масай, ня толькі пролетарыям, але і не-пролетарыям масай прачоўных і эксплуататараў, абавязана ўваць і праць гандлаваць і арганізоўваць і апрацоўваць гэты больш дас уніка, як і ён іх разумела, на больш іскрава і зьяві як для гарада і для фабрычнай вуліцы, гэта і для вёскі (Ленін, том XVII, стар. 191).

У гэтым пытаньні, Ленін кажа ня толькі аб самым значэньні агітацыі але аб тым, якая якраз агітацыя сам патрэбна агітацыя разумела даступная, шырокім масам рабочае клясы і сялянства.

Аб ролю агітацыі ў перыяд мірнага будаўніцтва Ленін кажа:

...„Трэба перавыхаваць масы, а перавыхаваць іх можа толькі агітацыя і працяг ідэа. Трэба навучаць масы а будаўніцтвам агульнага гаспадарчага жыцця, у першую чаргу. Гэта павінна быць галоўным і асноўным у рабоце кожнага агітатара-прапагандысты і калі ён сабе гэта ўцяміць, тады поспях яго працы будзе забяспечаны“ (Ленін, т. XV III, частка II, стар. 186).

Гэта роля агітацыі і прапаганды на данай стадыі развіцця сацыялістычнага будаўніцтва, усё больш узрасце, за тым што ускладняюцца задачы будаўнічай работы, да правільнага разуменьня іх трэба прыняць шырокія працоўныя масы ў практычную работу па вырашэнню гэтых задач уцягнуць шырокія масы рабочых і сялян Разам з ростам політычнае актывнасці рабоча-сялянскіх мас расце і актывнасць варожых партыі і пралетарскай дыктатуры палітоў, у бараньні з імі на політычнай арэне агітацыя і прапаганда адбываючы большую ролю.

Само сабой разумеала, што ў розных перыяды ў залежнасці ад задач і умоў работы, агітацыя і прапаганда займаюць розную ролю ў агульнай сістэме партыйнай работы. У эпоху гэтага грамадзянскай вайны агітацыя адбывала большую ролю, чымся прапаганда. З пераходам жа да мірнага будаўніцтва, калі задачы партыі і савецкай улады ўскладніліся калі партыя патрэбны былі кадры працоўнаго добра разбі-

рабочихся у розных галінах соцыялістычнага будаўніцтва, роля прапаганды ў значнай меры ўзрасла.

У практыцы агітацыйна-прапагандысцкай працы КПБ за апошнія два гады мы бачым, як прапаганда фармуеца ўсё большая і большая увага. Будучыя сістэма партыйнае асветы, падрыхтоўка кадр прапагандыстаў, распрацоўка пытанні методыкі прапаганды, умацняюцца **арганізацыйнае кіраўніцтва пытаньнямі прапаганды.**

Агітацыя-ж у яе арганізаваным выглядзе застаецца, як-бы не задворках „у бюратульскага становішчы“. У некаторых колах КПБ яшчэ і да гэтага часу існуюць непрыемныя адносіны да агітацыйнае работы, ня глядзячы на тое, што XIII-ы зьезд УсёКП(б) даў зусім ясную дырэктыву:

„... у першую чаргу неабходна разьвінуць масавую **політычную агітацыйную работу**“ (XIII-ы зьезд УсёКП(б)).

Недадзяка не каторымі таварышамі роля агітацыі ў сучасных умовах вышчае ня толькі з прадыхастанавленьня практычнасьці будаўнічай работы агітацыйнай рабачы, але і глумачыцца таксама і недахопамі нашае агітацыі.

Мы маем цэлы шэраг выпадкаў калі культурна і політычна вырасныя рабоча-сялянскія масы не абрамоўваюць задавальненьня ад тае агітацыі, якую мы зараз індэем. Аднымі словамі „Ірэя міжнародную буржуазію, няхай жыць сусьветная прадэтарская рэвалюцыя“ цярпер масы задаволяць нельга. Агітатар павінен паказаць масам, што рабачы, як рабачы—як практычна будаваць сацыялізм.

„Кожны агітатар павінен быць дзяржаўным кіраўніком, кіраўніком усіх сілаў і рабочых у справе эканамічнага будаўніцтва“ (Ленін, том XVIII, ч. II, ст. 185).

Цельга на падставе таго, што маемца шэраг недахопаў у нашай агітацыі, якія неабходна зьліквідваць, недадзяніваць само значэньне агітацыі. Побач з умаценьнем прапаганды і агітацыі павінна знайсца належнае мейсца ў сыстэме партыйнай работы.

ЦК КП(б) у сакавіку 1927 года абтэварваючы пытаньні масавае работы прыняў цэлы шэраг дырэктыў і па пытаньнях агітацыйнае работы партыі, падцьвердзіў гэтым самым усю важнасьць і асобае значэньне агітацыі ў справе умаценьня сувязі партыі з шырокімі масамі працоўных і ўцягненьне апошніх у практычную работу па ажыццяўленьню **дэзунгаў партыі.**

Што-ж нам кажа практыка выкананьня дырэктыў ЦК КП(б) па разгортваньню агітацыйнае работы шчавым партыйнымі арганізацыямі.

Пленум ЦК КП(б) (сакавік 1927 г.) па пытаньню масавае работы партыяйкі кажа наступнае:

„Накіраваць работу ячэек у бок практычнай падрыхтоўкі сяброў партыі да работы сярод беспартыйных мас, іліяхам сьвечасовай пастановкі і абтэвараньня важнейшых задач партыі, а таксама пытаньняў жыцьця прадпрыемства“.

Матэрыялы абсьледаваньня агітацыйнае работы партыйных ячэек пацьверджаюць што гэты дырэктыўа сакавіковага Пленуму ЦК КП(б) да гэтага часу застаецца ўсё яшчэ ня выкананай.

Наступныя факты практыкі разгортваньня масавае агітацыйнае работы у нізавых партыйных арганізацыях гаворыць аб гэтым:

„Пытаньні рашчывалізацыі вытворчасьці, рэжыму эканоміі, зьніжэньня цэнаў у Дабрускай фабрычнай ячэйцы, як **самастойныя пытаньні на агульных сходах не стаялі,**

У выніку слабой прапрацоўкі масавае працы, паасобныя практычныя пытанні, я. па розныма мэтамі вытворчасці, звыжэньні сабекошту і г. д., якія стаялі на сходах цэхавых ячэек не атрымалі дзяволі поўнага асьвятленьня і добра прапрацаваных адпаведных іх маэраных аб'ектаў (Добрускі фабрыкі „Герой труда“).

У всякого такого мастера есть патентованные работы, у мастеровых — простые, в том числе и такие, как выработка формовочных, и как бы ни было, у коммуниста не должно быть никаких патентов на эти задачи, являющиеся в ряд данных всем, а не только избранным айтишникам чаровых деэунгов партии. Так например:

„Агульны сход механічнага цэху, заслухаўшы даклад заводапраўлення аб рацыяналізаваным вытворчасці, зніжэнні сабкошты, рабочым эканоміі, вярне выступіўшую паставову. Доклад заводапраўлення прыняць да ведама;—у звязку з маючымся быць сходам членам партыі звярнуць падвойную ўвагу на важнасць рамянт і на рацыянальнае выкарыстанне кваліфікаваных рабочых“ (матэрыялаў абсесдавання Дабрускай фабрыкі „Герой труда“).

Рядом с неподатливым и непроницаемым разумением сущности задач агитации у бнятуны прыклад, адекватное показателю у правды, а внятельном уявляніи булабы партыяны настановы і мясцовае заведаванне. Практыкай есць такая прывалды настановы іх абынас работы, якія заслугоўваюць шырокага іх заахвочвання.

Падаю некаторыя з іх:

„За апошнія месяцы ўся партарганізацыя галоўных май-
стэрняў прапрацавала пытаньне рэжыму эканоміі, рацыяналіза-
цыі вытворчасці, зніжэння сабекошту у іх канкрэтных па-
стаюўцы. Пры заслухоўваньні гэтага дакладу, ячэйкі пады-
ходзілі да масавае працы не з агульнага боку, а канкрэтна
разьбіраючы асобныя пытанні масавае працы на даны перыяд
часу.

Павсоби́на гэтыя пытаньні прапрацоўваліся партыйным актывам, а не партэіямі індывідуаламі-штатарамі і азначаных турцы аштару. З аказам да гэта пытаньні прапрацоўваліся ня толькі на зьмесьце, але і ў галіне *методыкі* правядзеньня даных пытаньняў сярод беспартыйных рабочых". (З матэрыялаў абследаваньня жыцьця гадоўных Гомельскіх майстарыня).

Таким образом, для разгортывания значительной работы, унияка яе з практическим мероприятием янз, вранодяжна на прадпрыемстве да- павышчаць пашырэнню дзель у селі, горах і сільках, аба, ачапленню зместу прадзін і ўсе большаму унятыя значна рабчых мес у сацыялістычнае бу- даўніцтва.

Аналіз матеріялів міжовчих парторганізацій і осіб, які на цірванні кажуть, що їм піло у місцевих адміністраціях рабонц маюцца сур'єзныя недахопы, якія ў асноўным зводзяцца да наступнага:

а у шгодзевай працы ячэек недастаткова разгорнута работа па
распазначэнню ў масах канкрэтных задач партый і асабліва слабая
гэтая праца ў вёсцы;

б) разрыв павиз агитация: практичным будизмизмам, выявляюща хощь-бы у гым, што агитация згрупуваецца галоўным чынам навокал кампаніі а пытанні гаспадарчага будаўніцтва праходзяць ведзміствым шляхам без мобілізацыі навокал іх садзеинчанья шырокіх мас.

Некоторые ячэек тэжы пытанні, як разлі, з Англія падзеі у Кітаі, абмяркоўвалі з значным спэцыяльным часам, беспартыйныя кваліфікаваныя рабочыя былі апылі інфармаваныя ў паспёжных пытаньнях чым камуністыя.

„Камуністы ў цэлу часамі быў менш інфармаваны, чым беспартыйны. Можна было спаткаць камуністага, які з прычыны перагружанасьці ня мог чытаць газет і беспартыйнага рабочага, асабліва калі ён калі-рэзультат як мае вялікую марчымасьць з газет сачыць за разгортваньнем міжнародных падзей“ (з матэрыялаў абсьледваньня ячэек у Гомельскай акрузе).

Па мясцовых пытаньнях чэкаў ячэйкі гэкамі не заўсёды добра інфармаваны. У пэўнагу выпадку маюць месца такія факты, калі ня толькі відавны партактыў і камуністы, але і часта і бюро ячэйкі, на чале з Сакратаром атрымліваюць інфармацыю аб станьнічых свайго прадпрыемства толькі з дакладаў камуністычных чэкаў заводакграундства на пасяджэньнях Бюро ячэйкі.

„Нізавыя партыйцы скардзяцца на тое, што часта вышэйшыя органы адноздзяць усялякія прыметы, якія н парадна закрануць працу і наш разліх са зважэньняй папярэдняй інфармацыі, паводлях ячэек аб тых мераспрэчэньнях“. З гэтае прычыны заводскім камуністам часам прыходзіцца абараняць перад рабочымі мераспрэчэньны, у чым гадзіцца і якіх яны самі ня уяўляюць. Гэта адбываецца на аўтэрытэце ячэек і паспёжных камуністых (з матэрыялаў абсьледваньня „Добрускіх фабрыкі „Герой труда“).

Трэба сказаць, што ў частаюцца інфармацыя вялікую родю іграе і тое, што паспёжныя выступленьні перад камуністамі бываюць часта ня зусім пісьмённымі, асабліва гэкамі. Такія напрыклад, зьявілі „Макдавальд яры констрактар“, „на чале апаляскага ўрэдз стаць Томас“ ня могуць дапамагаць правільнаму разуменьню сутнасьці падзея, якія за раз адбываюцца.

Актыўнасьць чэкаў партыі абспрэчана павялічылася, пры чым, унутры ячэйкі ня прыходзіцца болей, чым у выступленьнях на рабочых сходах, публічных парадках і т. д. Наудзе, унутры ячэйкі болей за ўсё выступае актыўнасьць апошняга перыяду, даючы са павялічэньняй кодыкацыяй выступленьням рідавых камуністых. За тое на рабочых сходах камуністыя часамі не даходзяць гадзіцца звыш свайго павядзеньня і слаба ўдасельнічаюць ў абгаварэньні пытаньняў.

„Невыстарчальны ўдзел партыйных мас у масавай працы на прадпрыемствах для значнае яе часткі тлумачыцца не абыякімі адносьнямі да яе, а невыстарчальнаю падрыхтаванасьцю да растлумачэньня пытаньняў з політычнага і гаспадарчага жыцьця, якімі пазнавацца беспартыйных рабочыя“. (З матэрыялаў абсьледваньня ячэек Менскае акругі).

Тут мы маем справу з ня зусім добра паспэжнаю, яшчэ растлумачыючаю працаю унутры партыі. Унутры партыйная дэмакратыя, якая дала ужо шэраг станоўчых момантаў па асьвясеньні партыйнага жыцьця яшчэ не цалкам, ня ўсюды і ня ўсімі досыць усьвядомлена.

Паглядаючы на характар паспёжных чэкаў партыі, гэта тлумачыцца ня толькі ня вытрымлівальнаю такою павялічэньня партыі, але і тым, што гэты камуністы часта невыстарчальна інфармаваны, невыстарчальна уявіў сабе, як трэба трымацца сярод беспартыйных рабочых.

Не малое значэнне у пастановы ўнутры-партыйнае масавае працы мае правільная арганізацыя ініцыятыў партыйнага актыўу і пастановка працы з ім.

На гэтым пытанні Пленум ЦК КП(б)Б у сакавіку даў досыць выразную дырэктыву:

„Дзеля паляпшэння ўсёе масавае працы неабходна ў большай меры ўзняць політычны ўзровень ячэйковага актыўу (пачэргаў, групаргаў, індывідуалаў, апортаў, жанорсаў) зьвярнуўшы сур'езную увагу на сыстэматычнае інструктаванне і інфармаванне іх па важнейшых пытаннях жыцця і політыкі партыі, а таксама практычных пытаннях жыцця.

Гэта дырэктыва ЦК КП(б)Б да гэтага часу ў большасці выпадкова застаецца ўсё яшчэ ігнраванай. Ва ўсёх ячэйках сілца актыўу, але сыстэматычнае праца па павышэнню яго політычнае кваліфікацыі, як **правіла не праводзіцца.**

Партыя робіць усё магчымае каб асабліва супярэчнасці інтарэсаў асобных груп рабочых з агульна-класнымі інтарэсамі прадстаўляла. Але асобныя прэжымымі гэтых супярэчнасцей будучы мільяны месяца. Задача партыі шукаць адпор гэтым адсталым пачынам настроям, задача партыйных арганізацый гуртаваць такіх сябе ўсё больш шырокі рабочы актыў на прадпрыемстве, дасягнуць усёвядомасці гэтай дырэктывы партыі ўсёю рабочаю масаю, каб сама рабочая маса была зацікаўлена і удзельнічала ў правядзенні рацыяналізацыйных вытворчасці.

А дзеля гэтага перш за ўсё, неабходна пры пастановы і аб'ява-ранні розных пытанняў на ячэйковых сходках ставіць задачу практычнае падрыхтоўку партыйнага актыўу і рэдавых часнаў партыі да працы сярод беспартыйных мас, каб члены партыі маглі своечасова даць правільныя растлумачэнні па пытаннях, якія найбольш закранаюць і цікавяць рабочых.

Улічваючы неабходнасць больш глыбокай пастановкі растлумачваючае працы партыі і правядзення яе сярод шырокіх пластоў рабочае класа і сялянства. Пленум ЦК КП(б)Б у сакавіку высунуў перад партыйнымі арганізацыямі задачу:

„Сканцэнтравальваць увагу на арганізацыі сыстэматычнае групавое і індывідуальнае агітацыі, зьвярнуўшы сур'езнае ўвагу, асабліва на буйных прадпрыемствах, на працу агіт-колектываў, гуртоў і пачэргаў, у якіх у высуваючы агітатары—рабочыя і работнікі адварапату, бяздзядачна пачаўшы вывучэнне і падлік іх працы, дапамагаючы ім у штодзёнай працы“.

Аднак, ня глядзячы на гэтыя дырэктывы аб групавой і індывідуальнай агітацыі, гэта праца яшчэ да гэтага часу не займае таго месца ў сыстэме партыйнае працы якой ён вызначалася пастановамі партыі.

У выніжарнай большасці выпадкаў групавая агітацыя не аформлена, як асобны від агітацыйнае працы, а праводзіцца ад выпадка да выпадку. Асаблівае прадуманае сыстэма плянаваць і улічваць групавое агітацыі з другімі відамі агітацыі і з плянам усёе працы ячэйкі.

Змест групавое агітацыі даўлека ня ўсклад і не заўсёды будучы на аснове падліку запытаў і настрояў беспартыйнай рабочае масы мэтады і формы часамі не прыстасаваны да рознага культурнага і політычнага ўзроўня розных груп і праслоек сярод рабочых.

Аб тым, што існуе пастанова ЦК КП(б)Б аб арганізацыі на прадпрыемствах гуртоў агітатары якія павінны быць асноўнаю формою

падрыхтоўкі рабочых-агітатараў і падвышэння кваліфікацыі існуючых агітатараў, некаторыя пазавыя партыйныя арганізацыі ўжо забіліся.

Усе гэтыя хібы тлумачацца галоўным чынам, тым, што пытанні арганізацыі групавога агітацыі знаходзяцца па-за увагаю мясцовых партыйных арганізацый. Ячэйкі гэтаю працаю кіруюць слаба. Няма нагрэбнага ўсвядомлення ўсяе важнасці і практычнас неабходнасці права дзеяння групавога агітацыі.

Вось чаму ЦК КП(б)Б палічыў неабходным, на падставе матэрыялаў абследавання зазначыць партыйным арганізацыям на неабходнасць больш рашуча падвысці да пытання разгортвання групавога і індывідуальнага агітацыі і

„арганізацыі гурткоў агітатараў і ажыццяўлення кіравання імі, праяўляючы большую іскрась у выбары форм і метадаў працы з агітатарамі“ (Пастанова ЦК КП(б)Б ад 12 верасня 1927 году)

Шэраг паказавых недарокаў у паставоўцы агітацыйнае працы нязавых партыйных арганізацый не звышадзіўна дзельнымі для усіх арганізацый, але зазначэнныя нязгэтыя хібы патрэбны для таго, каб іх не рабілі іншыя арганізацыі і ячэйкі.

Наступны 1927-28 год павінен быць годам рашучага, настойлівага ажыццяўлення дырэктыв партыі ў справе разгортвання і якаснага паляпшэння агітацыйнае працы КП(б)Б.

НА МЯСЦОХ

М. Шапіра

Сельпартарганізатары

I

Короткі наведзеныя ў „Правде“ адзіненя мена гавора, што Маскоўскі Камітэт УсКПб павінен увесці на Маскоўскай губерні Інстытут сельпартарганізатару. Наказ у нашым друку вельмі мала матарыялу пад агульняючых вопыт, які ўжо існаваў у татар краі. Паколькі ў мадэльнай Кураскэй асновай арганізацыі (Аршанская аснова) Інстытут сельпартарганізатару уведзены ўжо з сакавіка м. п. 1927 году і мясцова ўжо некаторы вопыт, але нашым падважэння з гэтым вопытам на старонках „Бальшавіка Беларусі“.

II

Увядзенне Інстытуту сельпартарганізацыі ўпарадкавань і арганізацыяна аформіць масавую і арганізацыйную справу на вёсцы. Паглядзім, якое было становішча з гэтай справай да увядзення сельпарту.

Перы праявіліся тых і іншых кампаніі выяўляліся ячэйкамі або Радкомі д. д. кадры і гэтых д. д. кадры складаліся з раснага, ці ячэйковага актыву.

Пасылка д. д. кадры кожны раз у другую вёску прыводзіла да гэтаго што пасылалі мы не дастаткова адчувалі адказнасць за сваю справу. Адбарабаву д. д. кадры, паводзілі Радком і супакоўся. Адсюль галоўныя корні тых „буржанаў“, якія д. д. кадры д. д. кадры і якія падрывалі прыватныя сялянства да першых і Савецкай улады. Набылі, паводзілі і пасылалі... Такую характэрыстыку дала сялянская маса гэтым таварышам.

Кадр актыву ў р. н. і ў ічэйках цяжкі, непастаянны. Сістэматычна падрыхтоўкі д. д. актыву працы нябыло і зразумела, што якасьць агітацыйнай працы была вельмі слабая. Апрача ўсяго гэтага амаль зусім не праводзілася сістэматычнай арганізацыйнай працы, як на прыклад: выяўленьне і прыдзяльненне беспартыйнага актыву, распаўсюджваньне газет і г. д.

Комуністы, якія жылі непасрэдна ў вёсках і працуюць з сяхай, мала прынятыя да агітацыйнай працы і наогул не адчувалі сябе абавязанымі правесці тую ці іншую пэўную практычную працу.

Увядзенне сельпартарганізацыі было ў асноўным звышчынь усе гэтыя недахопы.

III

Як сьведка часткова паляпшаючую арганізацыйную паставу масавай працы на вёсцы, мы пачалі практыкаваць замяшчэньне агітатараў на пэўны час (2-3 м. цы) да пэўнага вёскі для правядзеньня усіх агіткам-

панію, для підвищення якості агітрації перед правлінням важливих кампаній робили інструктивні доповіді. Хоча ж гэта і паляпшала працу, але думка неустарчална Асабіна яскрава арганізацыйныя ініцыятывы масавай працы выяўлялі пры перавыбарх сельсаветаў. Вядомы пажыла былі да і па сённяшні дзень перавыбарх з прычыны неахвотнасці і неарганізаванасці масавай працы.

На I-м народном съезде секретарю ячужк пасека пераныбарав было пад-
нята пытаньне аб умядзянны Інстытуту сем партарганаў татараў, тут жа
былі намячаны асновы палажэньня аб сельоргзах.

17-га лютого на засіданні бюро Райкому було випрацьовано і затверджено наступні часові пажажіння аб селспарторганізаторах:

Часовае палажэнне аб сельпарторганізатарах:

[illegible]

Методич. збірник з математики для учнів 1-ї класної партії, який містить умовні завдання, які мають різноманітну назву: «Математичні ігри», «Математичні загадки», «Математичні головоломки», «Математичні ребуси», «Математичні кросворди», «Математичні вікторини», «Математичні конкурси», «Математичні ігри» тощо.

Увага: комсомольцы не партийцы и могут вылучацца ў якасці сель-
оргаў.

3) Для допомоги у протидії злочинам і викраденням, якія жинуть біляка
ц у сім'ях наших людей, ми повинні мати можливість партійців, комсомоль-
сків активісти іншим кримінальними злочинами у них, але яким не зможуть ража-
нись вишвишми парторганізаціями.

4) У аб'єкті сільпарторганізатора входить:

а) Правоводіть агульна-сялянські сходи не рідше рази в місяць, де висвячують питання бгучага жыцця, а таксама усіх чарговых наміян й па заданых ячэйкі і па свайй ініцыятыве

[illegible]

в) Розпаусюджаць газэты і часопісі і арганізуюць гурткі „срэбруй газэты“

і організовує гуртки жанчын для чыткі гэтэй часопісі і для самаадукацыі.

[illegible]

а) Вести ~~информацию~~ учет бешпарышчына актыну, дакчы ячаны характерыстыку активиста ў выпадку патрэбы.

ж) Учасники у війні були придушені, їхні інтереси слабкістю увагу на розумну підтримку громадських програм. Їхній бачення (захоплення і не досягання, демобілізованих чорноармійців і перемінників).

5) Усім сяно пры сучасных падзеях, так м чынам, каб еі апыраўся на
оклы, яе маць і не кнжурочы імя і прымя тнжурываючы яго на правідован
пцяяне.

[illegible]

7) Вучот працы сельгора выдасюцца шляхам сыстэматычнага запісу сваёй працы ў сшытак. Аб спосабах вучоту Райком дае спецыяльную інструкцыю.

Гэта часовае палажэнне ўскладае, як мы бачым, на сельпартарганізатараў вельмі вялікія задачы.

Правільно некалькі месяцаў, пакуль аснаўная частка сельбргаў ура-
зумела гэта палажэньне і пачала працаваць згодна з палажэньнем.

Були виявлені і заслугоуваючі уваги скарги сільборгау на неагачимася і цяжкасьць справляти аднаму сільборгу з такої працой, наколькі частка сільборгау виконуват якую небудь постійною праццю і апрача того, **некоторые маюць яшчэ дабавачную партнагрузку.**

Адзіным выходам з такога становішча мы выбралі такі

Параць сільборгу налегчы на выкананьне 3-га і 5-га пункту палажэння Гэта пункты аб памішчыках сільборгау і аб прыцягненні да працы беспартыйнага актыву, пры пэўнай умове змогуць значна аблягчыць працу сільборга, зводзячы яе потым да працы па накіроўваньні на пра відловы шлях дзейнасьці мясцовага сялянскага актыву.

IV

17-га верасьня 1927 і на пашыраным Пленуме Крупскага Райкому абгаварвалася пытаньне: „Папярэднія вынікі працы сельпартарганіза тараў“.

Перад пастапоўкай гэтага дакладу, былі абследаваны працы сільборгау у большасьці вясковых ячэек рэспу (усіх вясковых ячэек па р-ну 8—абследавана 5).

Абследаваньне ахапіла перыяд з 1-га красавіка па 1-е верасьня 1927 г. Адсюль, аразумела, што праца, якая адбывалася ў умовах лет няга часу і зьяўлялася новай працай, не магла даць асобліва шырокіх вынікаў, але ўсё-ж праведзеная праца ў параўнаньні з мінулым летам у райпартарганізацыі паказвае, што гэта форма працы прыватасца і абцяжае вельмі многае ў будучым

Усяго сельпартарганізатару па Крупскаму р-ну у 8-мі ячэйках вылучана— 38 чалавек, абслуговуюць яны 12 вёскі з агульным лікам двароў—2356.

Сельборгі правялі 124 агульна-сялянскія сходы, на сходах прысут нічала 5828 чал. Абгаварваліся наступныя пытаньні:

1) аб сьвінцэ 1-га мая, 2) аб вясеньняй сел-гас. кампаніі, 3) аб сельгаспадатку, 4) аб дню леса, 5) аб міжнародным становішчы, 6) аб становішчы у Польшчы, 7) аб кітайскай рэволюцыі, 8) аб касах ашчад нясьці і сялянскім займе.

Апрача таго абгаварвалася пытаньні, якія датычуцца толькі асоб ных вёсак, напрыклад аб патрывах, аб падзеле лугоў і зямлі, што пе рашлі з ляснога фонду ў зямельны і г. д.

Траба адзначыць, што якасьць растлумачальнай працы была дово лі высокая і у многіх выпадках давала добрыя практычныя вынікі, аб чым больш падрабязна застанаўлюся ніжэй.

V

Праца сярод беднаты таксама не засталася без увагі сільборгау. Праведзена за гэты час 32 сходы беднаты, дзе прымаю удзел 424 чал. беднякоў і батракоў і 312 сярэднякоў. Абгавораны пытаньні: вясеньняй с. г. кампанія, аб разьмеркаваньні скідачнага фонду па с. г. налогу і **некоторые мясцовыя вясковыя пытаньні.**

Праведзена было некалькі грамадзкіх запашак чымлі ў сям'ях чыр вонаармейцаў і ў другіх беднякоў, абгаварвалася праца селькомаў і разьмеркаваньне сямпазыкі і інш. пытаньні зьвязаныя з гэтай кампаніяй.

У сувязі з с. г. кампаніяй праведзена значная праца сярод бедна ты Сьпіска, якія належаць пытаньням аслабленьню па скідачнаму фон ду, абгаварываліся вельмі актыўна на сходах беднаты, прычым было дадзена многа каштоўных указаньняў аб тым, што той ці іншы можаці ня можа плаціць; было шмат выпадкаў, калі бедната указывала дзе, у якой

гаспадарцы схаваны ад вучоту аб'екты аблажэння. У выніку гэтай працы выяўлена больш зямлі і скаціны, чым у мінулым годзе і скіданы фонд размяркован так, што забяспечаны правдавыя даведкі аб пла-таздольнасці таго ці іншага бедняка.

Сельоргі, праводзячы гэту працу, падрыхтавалі матэрыял для груп беднаты і комфракцыі пры с. с. якія ў сваю чаргу падрыхтавалі для с. с. і РВК'а больш удакладненыя матэрыялы вучоту па сельгасналогу.

Адначасна з гэтым на сходах беднаты падрыхтоўваліся кандыдаты ў сельскія наладчыкі камісіі з беднаты і лепшых сярэднякоў.

У некаторых весках стаяла пытанне аб часовым размяркаванні зямлі, якая перашла з лесфонду ў вясельны.

Гэта мае вельмі важнае значэнне, так як часова дадзеная зямля з лесфонду застаецца ў карыстальшкі на цэлы шэраг гадоў (да зямляўпарадкавання). У мінулым годзе было некалькі выпадкаў, калі такая зямля размяркоўвалася пораўну паміж усімі сялянамі, якая прымыкае да гэтай зямлі, вёскі.

Былі і выпадкі, калі ў першую чаргу захаплялі гэту зямлю больш заможныя. Бедната скардзілася. Пры дапамозе селмпрагсу гэты момант быў больш падрабязна выяўлены і размяркаванні зямлі праходзіла ўжо лепш.

У першую чаргу атрымалі малазямельныя, бяззямельныя, а з астатніх прырэзвалі тым, хто больш патрабуе.

VI

Асаблівай увагі заслугоўвае тая практычная праца, якая праводзіцца сельоргамі, бо тут мы бачым удзяйсненне таі парт. дырэктывы, па якой камуніст у весцы павінен стаць павадыром тых пачынанняў, якія пасоўваюць уперад сялянскую гаспадарку і нішчаць хворыя бакі вясковага жыцця.

Трэба зразначыць, што практычная праца больш усяго праводзілася тымі сельоргамі, якія прымацованы да тых весак, дзе яны жывуць.

Гэтакіх маецца па раёну—22 (з агульнага ліку—38).

Прыклады практычнай працы даволі ярковыя. Так сельорг Бобрскай ячэйкі, вёскі Красноўка арганізаваў машынае Тна з беднякоў і сярэднякоў, сабраў паў, выбран кіраўніком Тна і прадуе актыўна.

Ухвальская ячэйка паставіла перад сваімі сельоргамі задачу змагацца з патравамі, шляхам самадзейнасці самога сялянства.

Было раней так. Пачынаючы з вясны і да восні с. с. РВК і суд закідываліся скаргамі на патравы. Сельоргі паставілі пытанне аб барацьбе з патравамі на вясковых сходах і кіруючыся ўмоўнамі гэтай вёскі выносілі свае прапановы: выгарадаць агульнымі сіламі тых вучасткі, якія больш цяжкі ад патраў, наняць сторожа, устанавіць дзяжурствы і г. д.

Прапановы сельоргаў з ахвотай прымаліся і праводзіліся ў жыццё. Вынік: з'яўдзенне скаргаў на патравы да мінімуму і падзяка сялянства за тое, што камуністы дапамагалі выжыць спрэчкі і бойкі ў вёсцы.

У 9-ці вёсках арганізаваны за сродкі сялян чырвоныя куткі і некаторыя з іх разгортваюць працу зусім ня кепска.

У 8-мі сельоргаў закладзены паказальныя вучасткі і агароды. Сяляне ўсёй вёскі і нават другіх весак прыходзяць і вучацца паляпшаць сваю гаспадарку. Некаторыя з гэтых 8-мі сельоргаў вядуць паказальнае кармленне скаціны, завялі лепшыя кармушкі і засею каранёплодаў. Сяляне панямногу пераймаюць лепшыя формы вядзення гаспадаркі.

Проблем к ужэ адначасна практычнай працы праяждзеныя збо-
ру большасцю сельпартарганізацый у фонд „Наш адказ Чэмпарле-
ку“, асабліва частку дахтыдзінка зображэнняў звырбавана ў уклад-
чыку сцяны, хоць вышэй пазначаныя паведамленні аб праведзенай
сесіі ўсім працы дахкілі паўныя але ўсё-ж відаць, што увядзенне
Інстытуту сцяны рэгістраваў вельмі паспешна ўперад партыйную пра-
цу сярод сялян па раёну.

VII

Праводзілася таксама праца сельпартмі п. выяўленню беспартый-
нага актыву. Але і та, калі таксама як і расійскае ўвядзенне гэтых і пра-
ца сярод сялян да гэтага часу праводзілася недастаткова. Тау-
мацілі і тады, што праца гэта новая і што працаваньне прыходзілася
ў летні перыяд.

Член і праведзена і тут, але недастаткова. Выяўлена 76 чал. бее
партыйнага актыву і 48 чал. з іх, уцягнута ў актыўную грамадскую
працу ў с/с, у грамадскіх арганізацыях і г. д.

Таксама крыху зроблена дасяг абавязанні ўжо выяўленага акты-
ву к парт. ячэйкам. Праводзілася запартыйныя беспартыйных актывістаў
на сходы ячэйкі і 18 чалавек уцягнута ў гурткі самаадушаны.

Дадаткова пазначы трэба аднесці яшчэ і тое, што ячэйкі вельмі
мала аблічэлі членіцтва парт. партыі сельпарту. У большасці вы-
падках яны ня выдзялялі ніякай, а ў другіх выпадках і выяўленыя
амаль тутэйшым прашаці. Гэта, адзначышы, вельмі перыядавала пра-
цы самых сельпартарганізацый. Дзякуючы гэтаму некаторыя сходы
беднаты праходзілі без задавальняючай падрыхтоўкі.

Планам Рэйсму вельмі падрабязна абавязваў усе нуміраваны і
г. д. больш, асабліва падрыхтоўцы ў працы сельпарту. Асабліва падра-
бязна па нум абавязваў пытанні аб падрыхтоўцы сельпарту да іх
працы.

VIII

Падрыхтоўка сельпарту праводзілася такім чынам: на сходах ячэ-
ек былі пастаўлены пытанні паштэтку дню распрамачальныя пазажань-
ня аб сельпарт і кожнаму арганізатару пазажальне было дадзена па
рукі.

8-га мая 1927 г. была праведзена райпрада сельпарту, пасля
інструктыўнага далада аб задатках і метадах працы, былі адчынены
спрэчкі ў якіх прымаў удзел 40% з прысутных. У спрэчках вынікнуў
адрэз вонкавым у працы абавязваўся пытанні далейшай працы па
падрыхтоўцы сельпарту. Таксама быў заслуханы і абгавораны даклад
аб метадыцы агітатары.

Прада выпрацавала наступныя формы падрыхтоўкі сельпарту ін-
структыўныя даклады на сходах ячэек і штомесячныя куставыя сходы,
пры гэтым было намечаны 4 пункты кустовых сходаў.

Практыка паказала, што кустовыя сходы, няжыццёвы і яны ні ра-
зу ня збіраліся. Уся падрыхтоўка сельпарту заключалася ў заслуханы
інструктыўных дакладаў на сходах ячэек. Некаторыя дапаўнялі гэта
самастойнай прапрацоўкай пытанняў па газетах і брашурах.

Планам Райкому лічыць, што гэта падрыхтоўка недавальняючая і
выпрацаваў наступны план на далейшы час.

Пры кожным ячэйцы арганізуецца агігрупа, якая збіраецца ня
менш разу ў месяц і па меры патрэбы часцей.

У агітгрупу уважати всі сільпарторганізатори їх помічників, селянських комуністів, наставників і других, які активна вядуць працу сярод селянства.

Крайня агітгрупа повинна являти, перед чим її голова і члени повинні, зм. для кращої роботи, нести відповідальність перед партійною організацією, і рахуватися з партійною організацією, як з організованим при Райкомі в райактиву.

На агітгрупах повинні бути розроблені методи роботи, які будуть використовуватися в селянстві і пропагандуються методами праці сільоргану, особливо практичними.

Для кожного агітгрупи повинні бути розроблені методи роботи (агитатори повинні бути розроблені методи роботи, які будуть використовуватися в селянстві і пропагандуються методами праці сільоргану, особливо практичними).

Акрамя гэтага Пленум прызнаў абавязковай дапамогу працавуючым у ячэйках і узмацненне сімейства падрыхтоўкі і працы сільоргану.

IX

Вучог працы сільоргану праводзіцца шляхам завет працы ўспрымаць вучогу, прычым кожнаму сільоргану быў дадзены спісак і інструкцыя па вядзенню вучогу працы.

У спісак, згодна інструкцыі трэба было запісваць усю прыватную працу, падмацоўваючы за гэтымі дэталі (напр., колькі і чым ужо зроблена на сходах і пры гэтым абранні, колькі пачынаўся задан, колькі выкарыстоўваў і г. д. і факты (ці організацыя чыраванні каток і г. д.) селянства характэрных пытанняў і адрасі справак. У кожнам спісакі павінен быў высяцца сьпец. беспартыйнага актыву, асабліва характэрныя характэрныя кожнага актывіста і паказаннем аб яго практычнай працы.

Трэба зазначыць, што большасць сільоргану і чл. паказанню не прытрымлівалася. Галоўная прычына гэтаму, гэта тое, што не выкарыстоўвалася увагі на галоўнае паказанне інструкцыі па вучогу працы, што сакратар ячэйкі абавязаны штомесячна правярць запісы і пры гэтым даваць практычныя ўказанні. Аднак і недастаткова практычнае караванства сільорганамі Гэта кіраванства выкарыстоўваўся ў заслухоўванні на сходах некаторых ячэйкі і на сходах сільоргану сільоргану. Такіх справаздач як 5-мцы было па рэзу заслухана. Пры гэтым пры гэтым давалася падрабязныя дырэктывы з паказаннем, як падрыхтаваць да працы ў данай вёсцы.

Наогул можна адзначыць, што маюцца даволі бурныя пачаткі вучогу працы, а гэта прыводзіць, ведама, да таго, што не было створана прымаць крокі да выжывання неахоўна працы, і да ілюзіяў аспіска вочы працы. Пленум Райкому сільпарторганізацыі павінен быў строга прытрымлівацца інструкцыі па вучогу і абавязкова штомесячнай праверкі працы сакратарамі ячэйкі.

X

У заключэнне трэба адзначыць, што ня гадзяцца на аб'ектывны цяжкасці ў працы, як летні перыяд, малое асяродка і г. д. і, акрамя гэтага, трэба пачынаць пад увагу, што многія сільпарторганізаторы хадзіліся абсалютна далёка, ад свайго месца сталова жывання, вёскі, будучы пры гэтым нагружаным сваймі справамі і маючы яшчэ і другія партыйныя навукі і даручэнні, нягледзячы на ўсе гэта маюцца даволі значныя (у маштабе рэсп.) дасягненні ў гэтай працы.

За кароткі час свайго існавання Інстытут сільпарторганізацыі паказаў сябе як лепшая форма захавання організацыі і агіт. працы і працы партыі шырокіх мас селянства і як дэбра практычна (а пры добрай пастаўцы працы агітгруп) і тэарэтычнай школай для камуніста. Інстытут сільоргану лепш дае магчымасць камуністу ў вёсцы стаць на чале селянства па разв'язванню самых неабходных,

жыццёвых пытанняў сялянскага жыцця, штурхае вясковага камуніста на гэту практычную працу і гэтым самым дапамагае таму, каб кожны вясковы камуніст быў важнаю веска ў справе калектывізацыі, падняцця культурнага і палітычнага узроўня сялянства. Каротка кажучы дапамагае правядзенню ў жыццё асноўных партыйных дырэктыв.

Адсюль яна, што ўвядзенне Інстытуту сельпартарганізатараў пажадана і ў другіх арганізацыях і пры гэтым неабходнай патрэбай зьяўляецца пашыраны абмен вопытам паміж партарганізацыямі па гэтаму пытанню.

И. Шаин

Лицо производственной партиячейки

(Яч. типографии Полеспечати)

Экономическое состояние предприятия

Предприятие за последние пять месяцев находилось в скверном положении. Мы имели большие трудности в финансовом отношении, не было сбыта готовой продукции, в результате чего создавалось заговаривание, а нагрузка по цехам почти и не была. Все это ставило вопрос о необходимости принятия соответствующих мер к установлению нормальной работы в предприятии. Отсюда не было иного выхода, как провести определенное сужение предприятия. При сужении предприятия основная линия заключалась в том чтобы оставить основной кадр рабочих в предприятии. Это дало возможность оздоровить состояние предприятия.

Как дело обстоит в настоящее время? Замечается общий подъем в работе. Нагрузка по всем цехам пошла. Даже за последний месяц мы имеем повышение производительности труда по всем цехам в следующем виде:

Цех	По програм. на чел. в день	Выработка	% %
Наборное	8,36	9,51	113,7
Линотип	38	51,1	131,4
Машинное	8,73	91,6	104,8
Переплетн. . . .	7,4	8	108,1
Линовалы. . . .	69	72	104,3
Тетради. . . .	3,30	3,73	112,7
Конверти. . . .	15,2	18,5	114,2

Недостаток оборотных средств и несвоевременная доставка сырья значительно отражается на работе предприятия в данное время. Соответствующие органы должны на это обратить внимание.

Как обстоит дело с управленческим аппаратом? Мы достигли уменьшения его стоимости на 30%. Аппарат стал в некоторой степени лучше. Но необходимо подчеркнуть, что аппарат и до сего времени в качественном отношении не в достаточной степени на высоте.

Согласно директивам партии мы провели борьбу: за снижение цен, с элементами волокиты и с кумовством.

Что мы достигли в области снижения цен? Об этом говорят следующие данные:

Отделение:	За 1-ю половину квартал.	По програм. на 1927-28 г.	% %
Наборное	1.57,4	1.10,10	100
Машинное	2.15,32	1.74,40	115,4
Переплетное	1.35,70	1.17,80	115,1
Тетрадное	1.11,21	1.36,80	123,1
Конвертное	1.44,65	87,5	165,1
Литография	8.80,5	6.72,00	129,7

В процессе работы было выявлено наличие кумовства в бывшем аппарате Гомкниги. Кумовство выразилось в истребовании разных работников из Витебска с уплатой подемных в то время когда надобности в этом не было. Бюро партячейки своевременно на это реагировало и приняло ряд решительных мер.

Идеологическое состояние ячейки

Постановка вопроса на партсобрании об итогах Августовского пленума ЦК и ЦКК выявило, что у некоторых т. т. имеются неясности по некоторым вопросам в особенности из области непонимания сущности рационализации, некоторое уравниловное настроение и т. д. Главное внимание ячейки было обращено на правильное понимание задач партии, ошибочность оппозиции, как отход от Ленинизма. До организации кружков партячейка в целом проработала статью Сталина о Китайской революции, статью Рахлова о внутри партийном положении и затем разбила ячейку на три группы для изучения материалов пленума ЦК и ЦКК. Работа кружков и постановка вопросов на партсобрании доказала, что ячейка стоит на правильном Ленинском пути. Понимание текущих задач партии—членами партии усвоено.

Наша задача заключается в том, чтобы и дальше продолжать воспитательную работу в духе решений партии.

Внутри партийная демократия

Партийная демократия в общественной жизни проявляется правильно. Основные принципиальные моменты из жизни ячейки отражаются ячейкой в целом. Разрешение споров между бюро и общим собранием партячейки—правильны. Растет ли наша активность? Да, в практическую повседневную работу, которую имеют на тонящую нагрузку, вовлечено 71 чл. партии. Кроме этого, в эпизодическую работу было вовлечено 50 человек. Обязанности выполняют не скверно, ибо бюро помогает каждому члену партии в выполнении своей работы.

Комиссионный метод работы в жизни ячейки привился хорошо и облегчает работу бюро и собрания ячейки. Всего комиссией работало 7. В комиссионный метод работы вовлекается значительная часть членов партии. Вместе с тем имеет место большая часть т. т., которая не имеет партнагрузки по причинам: семейности и безработицы.

Как проходит партдень? Подготовка бюро достаточная. Активность членов партии значительная ибо основные вопросы из жизни ячейки ставятся на партдне.

Несмотря на это, у нас в прохождении партдня имеется ряд недостатков, которые сводятся к тому, что во время собрания беспрерывно разговаривают, некоторые спазывают. Активность членов партии растет на основе правильного применения внутри партийной демократии.

Работа парторгов

Трудность положения предприятия вызвала необходимость более частного инструктирования парторгов по животрепещущим вопросам. Несмотря на трудности парторги оказались на высоте. Парторганами усвоена роль связывающего звена цеха с бюро ячейки поэтому парторги своевременно информировали бюро ячейки о жизни цеха. На совещаниях парторгов основательно проработали следующие вопросы: а) об усилении притока, б) о настроении рабочих, в) информацию о положении предприятия.

В работе партторгов имеются ряд недочетов, которые сводятся к тому, что слабо вовлекаются в работу рабочие и служащие на открытые партдни, недостаточно партийные группируются вокруг партторга и отдельные парторги недостаточно информируют членов партии по парт'и общим вопросам. Бюро своевременно на это заостряло свое внимание.

Рост—партийки

Как мы за это время росли? Подано было заявление о приеме 13, о переводе из кандидатов в члены партии 8. Являлись и райкомом принято в кандидаты партии 7 человек, а переведены в члены 2 человек. Не утверждено Райкомом 5 по регулярному составу партии. У нас имеется определенное замедление роста по следующим причинам: а) сужение предприятия и отсутствие наработки, б) некоторую часть оставившая по решению комитетов (обязанности), в) споры внутри партии.

Основная и самая главная задача партийки заключается в том, чтобы усилить вовлечение в работу рабочих и партию из числа классифицированных ее части.

Партучеба

Прогресс разъяснительной работы по добросовестности партучебы в связи с удешевлением школы парторгов. На основе проведенной работы мы достигли вовлечения по всем видам партучебы 78 чел., а оставшая часть занимается самообразованием (созданы группы агитаторов пропагандистов).

Еще раз о некоторых недочетах

У нас имеются ряд членов партии, которые не регулярно платят членские партийные взносы за 3 и 6 месяцев. Надо рассмотреть это как нарушение дисциплины мы не можем. Бюро партийки приняло ряд мер к регулярной уплате членских партийных взносов.

Цеховая партийка Ф-ки Клары Цеткин

Цеховая партийка организационно оформилась, цеховые партии проходят живо и проявляются достаточно активны. Цеховая дает правильное направление работе фабрики Кл. Цеткин под общим руководством бюро партийки. Переизборы фабкома прошли организованно при полном активном участии всех рабочих.

Вопросы профмассовой работы

Формы культурно-массовой работы за последний период сложились к следующему: проведение в свободное время завтрака на живопреледущие темы, устройство массовых вечеров, литературных чтений и т. д. Надо признать, что формы массовой работы за последний период хорошо привились и участие рабочих было достаточно.

Что касается экономкомиссии мы имеем за последнее время некоторое оживление, но все же больших реальных результатов еще нет. По линии хозоргана проведены в жизнь следующие предложения экономкомиссии: а) о единообразии табличного набора, б) о саморазборе, в) о чистке наборного листа от пыли, г) о дополнении наборного листа дефектными буквами и линейками.

В работе экономкомиссии имеются целый ряд недочетов, сводящихся к тому, что нет массовости в работе, т. е. рабочая масса слабо привлечена в работу, также нет достаточной гибкости в работе экономкомис-

сии. Жизнь выдвигает чрезвычайно много вопросов, экономкомиссия и производственные совещания отступают от них. Хозорган должен быть больше заинтересован в работе экономкомиссии.

Общества развернули свою работу в достаточной степени, в особенности это чувствуется в работе о ва Осоавиахима и Мопр. В их работе имеется определенное содержание. Слабо обстоит дело с о-вом культсмычки.

Фракция фабкома своевременно реагирует на основные вопросы жизни предприятия и директивы партячекки правильно претворяет в жизнь.

Заключение

Идеологически ячейка за это время стала крепче и сильнее. Активность членов партии в результате правильного применения внутри партийной демократии—растет. В ячейке имеется здоровая самокритика, дающая возможность своевременно по большевистски разрешать вопросы. Внутренне за это время мы укрепились. Все ячейки среди беспартийных рабочих—большой.

Нажитые имеющихся недочетов в работе партячекки составляет основную задачу дальнейшей работы ячейки.

Становішча работы ў мястэчках

(Мавырская акруга)

Ліпенскі пленум ЦК КПБ звярнуў вялікую увагу на становішчы мястэчак, даючы цэлы рад дырэктыў у накірунку большага развіцця работы па палепшэнню эканамічнага становішча мястэчковага насельніцтва.

Яшчэ ў кастрычніку месяцы 25-году пленум ЦК КПБ адзначыў „*Работа па палепшэнню эканамічнага становішча мястэчковага насельніцтва павінна займаць віднейшае месца ў працы партыі*”.

Знаходзіліся, напрыклад, „аўтарытэтыя“ людзі, якія гаварылі аб „непрыстасаванасці мястэчковага насельніцтва да гаспадарчага ўкладу нашае краіны, пацеры перспэктыў на будучае ў значнай частцы насельніцтва мястэчку“ тым самым кажучы мы (савецкая ўлада, партыя! ніякай дапамогі аказаць вам ня можам. Такія настроі былі ў свой час у цэлага рада нават і партыйных работнікаў, якія вельмі пэсымістычна глядзелі на ўсе мерапрыемствы, намячаныя партыяй па ліні падняцця і адражэння мястэчак.

Калі ж праверыць на справе, дык бачым зусім іншае: дырэктывы партыі атрымалі свае належнае прадакладненне ў практычнай працы партыйных арганізацый на месцах і далі адпаведныя вынікі.

Агульную характарыстыку становішча мястэчку магчыма даць наступную: дзякуючы правільна праведзенай рабоце па надзяленню яўрэй у зямлей, урэгуляванню падатковага пытання ў мястэчках, кааперываванню саматужнікаў і забеспячэнню іх крэдытам, прыстасаванню савецкага апарату да абслугоўвання мястэчковага насельніцтва і ўцягненню яўрэйскіх працоўных мас у савецкае будучыню становішча мястэчак значна палепшылася. мястэчкі эканамічна ўзмацніліся. Характэрнай ілюстрацыяй гэтага росту зьяўляецца будаўніцтва ў мястэчках (у м. Капаткевічы, якое больш усіх пацярпела за час грамадзянскай вайны пабудавана 45 новых хат, у Калінкавічах 40 і г. д.), будаўніцтва якое ідзе ў пераважнай сваёй частцы за лік бядняцкай і сярэдняцкай часткі мястэчковага насельніцтва.

Саматужнікі ў мястэчках нашае акругі складаюць асноўную (больш буйную) групу (у некаторых мястэчках яны налічваюць 50 проц агульнага ліку мястэчковага насельніцтва). За апошні год асабліва значна была разгорнута работа па кааперываванню саматужнікаў (на 1-X-26 г. налічвалася кааперываваных саматужнікаў 1213 чал., па даным 7 раёнаў на 1-VII-27 г. рост павялічыўся на 286 чал.) На сённяшні дзень у ва ўсіх мястэчках маюцца пазыка ашчадных таварыстваў і ў значнай частцы раёнаў маюцца прамысловыя кааператывы (закупачна-збытавыя).

Робота пазыка-ашчадных таварыстваў значна ўзмацнілася як па ліній прыцягнення ўкладаў, павялічэння паявога капіталу, так і атрымання **кредытаў, што характарызуецца ў наступным:**

на I-X-26 г. на I-IV-27 г. на I-VII-27 г.

уклады	11.838 р.	15.098 р.	16.303 р.
паявы капітал	13.239 р.	15.420 р.	18.089 р.
кредыт	35.124 р.	48.844 р.	60.928 р.

Гэтыя лічбы ў дастатковай меры характарызуюць рост пазыка-ашчадных таварыстваў. Праўда, у рабоце асобных таварыстваў не зуседлы праводзіцца чотка класавая лінія у размеркаванні **кредытаў і здавальненні саматужнікаў сыр'ем** гейць рад выпадкаў, калі заможны саматужнік, дзякуючы сваёй плацежаздольнасці і большаму звароту **карыстаецца кредитам у большай меры, чымся бядняк.**

Да недахопаў у праны трэба аднесці, па першае недастатковае разгортванне праны капіталаў у сэнсе арганізацыі збыту саматужных тавараў, пытанне якое звязана вельмі баючым у радзе мястэчак, па-другое нязначны рост арцеляў, дзякуючы таму, што больш кваліфікаваны саматужнік (ён-жа больш заможны) у арцель не жадае ісці і арганізацыя арцеля з малакваліфікаваных зарані кідзе арцель на гібель і па-трэцяе што т-вы не вывучаюць правільнасці скарыстання **выдаваемых кредитаў.**

Другая група ў мястэчках гэта рабочыя і служачыя. Становішча гэтай групы характарызуецца наступным некаторы рост колькасці сяброў прафсаюзаў, але нязначны лік кваліфікаваных рабочых што бядумоула мае свой адбытак на матэрыяльным становішчы гэтай групы. Матар'яльнае становішча рабочых і служачых мястэчку некалькі паліпшылася, дзякуючы разгортванню мясцовай прамысловасці і наогул будучай працы, але усё-ж заробатная плата звязана з усё яшчэ нізкай (у сярэднім 35-40 руб.).

Баючым пытаннем дагэтуль у умовах мястэчку звязана беспрацоўе. Некаторыя мястэчкі, дзякуючы разгортванню грамадзкіх і сезонных работ змаглі часткова палегчыць гэтар становішча, але гэта была часовая мера. Працкаляктывы ў мястэчках з прычыны адсутнасці дастатковай кваліфікаванай рабочай сілы, **кредыту, рынку збыту** перажываюць некаторы крызіс і бязумоуна перад намі павінна па усю паўстаць пытанне аб ўзмацненні у першую чаргу працкаляктываў, аб падняцці кваліфікацыі беспрацоўных і наогул аб паліпшэнні становішча гэтай групы.

Асабліва востра стаць пытанне аб мястэчковай моладзі, якая ў значнай частцы ня мае ніякай кваліфікацыі і адсутнічаюць магчымасці ў абвучанні яе гэтай ці іншай кваліфікацыі. Праўда, за апошнія часы маецца рост моладзі і падроскаў у саматужных прадпрыемствах, але гэта ня можа забяспечыць патрабаванняў моладзі.

Трэцяя група гэта нашы новыя яўрэйскія землеарбы. Калі ў мінулыя гады былі толькі баязлівыя крокі з боку нязначнай часткі „смельчакоў“ да пераходу на землеарбства, дык у апошнія часы мы ўжо маем аформішатася яўрэй землеарба і вялікую цягу з боку яўрэйскага насельніцтва да землеарбства. Праўда, мы яшчэ ў мястэчках спаткаемся з адмоўнымі поглядамі на калгаспадаркі, што таўмачаць пакуль што яшчэ слабасцю калгаспадарак і недастатковым аўторытэтам перад шырокімі масамі насельніцтва, дзякуючы недастатковаму ўкамплектаванню іх болей устойчывым элементам пры іх арганізацыі. Асабліва добры настрой маецца ў мястэчках навокал пытання перасялення ў Крым. За апошнія 2 гады было з акругі пераселена 240 сямействаў,

50 проц. з яких складають містечкові і високі яїраї. Жаданье да пераселення маецца, галоўным чынам, у некваліфікаванай часткі саматужыкаў і дэклісаванай часткі містэчку. Аднак перасяленьню гэтых груп перашкаджае адсутнасьць дэстатэчнага ліку нарадаў ніжэйшых катэгорый (1-2).

Як вынік эканамічнага росту містэчка, паліпшэньня матэрыяльнага становішча насельніцтва, правільнай пастановы работы савецкага апарату у сэнсе больш поўнага абслугаваньня нацыянальных меншасьцяў маецца значны рост запісанасьці і актыўнасьці містэчковага насельніцтва ў савецкім будаўніцтве.

Рэарганізацыя нацсаветаў па тэрытарыяльнаму прынцыпу ўзмацніла іх работу і значна падняла іх аугартытэт. Дзякуючы правільнаму прыстасаваньню работы саветаў па абслугаваньню аб'яднаемых імі наменьшасьцяў (беларусаў, палікаў) значна прыблізіла юрэйскае насельніцтва да іншых нацыянальных груп і значна спрыяе зьніжэньню нацыянальнага антаганізму і нацыянальнай абмяжованасьці.

Некаторымі саветамі ў містэчках была прароблена вялікая праца па паліпшэньню дабрабыту містэчак, так напрыклад: па ініцыятыве Капаткевіцкага м-савету грамадзкімі сіламі прарыты вакол містэчку канал сыягам 4-х верст у мэтах асушкі балота, у Тураве і Нароўле ўрэгулявана пытаньне аб пасьбішчах для містэчак.

У некаторых містэчках (асабліва ў Тураве маюцца яшчэ тэндэнцыі да стварэньня асобнага юрэйскага нацсавету Гэтыя настроі зьяўляюцца зьяўленьнем вынікам недастатковага прыстасаваньня работы містэчковых саветаў да поўнага абслугаваньня ўсіх нацыянальных груп містэчку.

Камітэты узамадапамогі ў значнай ступені разгарнулі сваю работу і мясцінамі досыць добра паставілі работу па аказаньню дапамогі містэчковым бедняц (асабліва медыцынскую дапамогу). Праўда, у некаторых мясцох іх праца мае „сабедаўскі“ ухал, але прымаюцца меры да разгортваньня вытворчай дзейнасьці камітэтаў.

У культуры абслугаваньні містэчак маецца значны ўзрэх уперад. Нардамы, бібліотэкі ўсе больш і больш прыстасоўваюць сваю работу да абслугаваньня містэчковага насельніцтва. Юрэйская школа карыстаецца вялікім аугартытам дзякуючы ўдзяленьню ей большай увагі ў прадстаўленьні і пабудаваньні для іх новых будынкаў, забесьпячэньню школ (у большасьці сваёй падрыхтаванымі настаўнікамі. На падставе гэтага маецца вялікі абхоп школамі дзяцей школьнага ўзросту (у Нароўлі 100 проц., у Тураве і Капаткевічах—70-80 проц.).

Усе прыведзеныя данныя вельмі яскрава гавораць аб росьце містэчку і ўсе гэта зьяўляецца вынікам правільнага прамакленьня дырэктыў партыі на мясцох. Трэба адзначыць, што райкомы і ячэйкі КПБ вельмі сур'ёзную ўвагу аддалі гэтаму пытаньню.

Некалькі слоў аб містэчковых гандлярах. Побач з агульным ростам нашча кампэрацыі і некаторым выцясьненьнем прыватнага гандляра назіраюцца выпадкі канцэнтрацыі капіталу прыватніка, стварэньне розных аб'яднаньняў „спуль“ у некалькіх містэчках пры адначасовым разьзярэнні дробнага і больш бядніцкага гандляра. Гэта паступова стварае кадры дэклісаванага элемэнта з разарыўшыхся дробных гандляроў, выцясьненых з эканамічных пазыцыяў (арандатары, макляры). За апошнія гады колькасьць дэклісаванага насельніцтва пачыналася, дзякуючы праведзенай рабоце па зямляназдаленьню як у акрузе, так і перасяленьнем у Крым.

П. Галавач

Аб некаторых выніках і задачах у комсамольскай працы

У пункце „Асноўныя праблемы комсамолу ў бягучы перыяд“ рэзалюцыі 14 з'езду УсеКП гаворыцца:

„На першым месцы неабходна паставіць неадкладнасьць паміж новымі запросамі мас у сувязі з гаспадарчым ростам і метадамі формамі і зьместам работы комсамолу. Прыстасаваньне работы да гэтых запросаў ёсьць, такім чынам, цэнтральная праблема комсамольскага руху ў бягучы пераломны перыяд“.

Гэтым 14-ты зьезд партыі паставіў перад комсамолам задачу ажыўленьня саюзнае работы і падпарадкаваньня саюзнага кіраўніцтва. Комсамол, у большай меры, чым ён гэта рабіў да таго, павінен быў працаваць над задавальненьнем здаровых запросаў рабочай і сялянскай моладзі, каб ня агрубляў ролі прыватнага паёў ад камуністычнае партыі да мас моладзі. Гэта задача стаіць на ўвесь свой рост перад АКСМБ і зараз.

Вядома, што арганізацыя ўвесь час няла канкрэтную, карысную работу, але трэба гэта адзначыць, мы часта мелі як у рабоце ячэек, так і у кіраўністве камітэтаў поўную адсутнасьць зьместу элемэнтаў вучобы, як работаць. Такое зьявіцца можна знайсці, праўда, куды радзей, і зараз.

Ячэйкі і камітэты „слушалі“ і „пастанаўлялі“. Вельмі часта за карысную работу і за добрае кіраўніцтва лічылі вынясеньне рэзалюцыі і пастанову па ўсім пытаньні з пачаткам у кожным пункце „пасліць“, „паглыбіць“, „пашырыць“, „наладзіць“, „прыняць рашучыя меры“ і г. д., а жывая справа, тым часам наперад пасоувалася вельмі ціха і паміма нашых „пунктаў“. Ячэйкі і камітэты у пратаколах і плянах дзень за днём запісвалі адны і тыя ж, ці падобныя адзін на другі пункты і пастановы і сьведкамі таго, што работаюць выстаўлялі „пасліцельныя“, „паглыбіцельныя“, „пашырацельныя“ і іншыя „цельныя“ і „адцельныя“ аргумэнты, а у кучах пацёр з такой аргумэнтацыяй губіліся крупіны карыснае работы. За гэтым наступае перыяд, пачатак і сярэдзіна 1926 году і часткова канец 26 г., так званых „шмат дасягненьняў“ і „шмат недахопаў“, і „неабходна“. Камітэты выяўлялі дасягненьні, недахопы, а ў прапановах усё яшчэ пастарому значнае месца займаюць агульныя словы.

Пасьля пастановы III га пленуму ЦК УсеАКСМ аб падпарадкаваньні ўнутры-саюзнага кіраўніцтва, арганізацыя шукае канкрэтных форм работы і кіраўніцтва і праходзіць яшчэ адзін, кароткі, этап „канкрэтнай безканкрэтнасьці“, калі многія ячэйкі і РК пачалі пісаць: „канкрэтна вырашыць пытаньне аб коопэраваньні беднаты“, „канкрэтна паставіць пытаньне аб наладжваньні работы з КСУ“ і г. д. Але ў гэты перыяд ужо ячэйкі і камітэты б'юцца над шуканьнем жывых форм работы і знаходзяць іх, а перад камітэтамі і ўсёй арганізацыяй усё яскравей паўста-

юць дзве задачы: кантроль выканання рэалізацыі раней напісаных дырэктыў, рэзальюцыі і прыстасаваньне да ускладняючыхся умоў работы кіраўніцтва судзь апарат актыў і г. д. І па сёняшні дзень у гэтай справе ЛКСМБ мае некаторыя посьпехі.

Вырашэньне задач пастаўленых перад комсамолам 14 зьездам УсеКП і IX зьездам КПБ і VII-м зьездам УсеЛКСМ і умовы работы ЛКСМБ, патрабуюць асаблівай увагі пытаньню ажыўленьня саюзнае работы, пытаньню палепшэньня кіраваньня работай. Апошні пленум ЦК ЛКСМБ, (ад 3-5 кастрычніка 1927 г.) праработваў пытаньне аб выкананьні дырэктыў па ўнутры-саюзнаму кіраваньству і меу магчымасьць падвесьці некаторыя вынікі гэтай работы.

У горадзе ажыўленьне работы йдзе у першую чаргу па лініі большага ўдзелу ячэек і асабліва, асобных комсамольцаў у жыцці прадпрыемстваў. Мы маем сярод комсамольцаў і беспарыйнай рабочай моладзі ўзмацненьне вытворчай дысцыпліны і, як вынік гэтага, амаль поўнае зьнішчэньне сярод комсамольцаў і моладзі беспрычынных прагулаў. Мы наглядаем зараз больш шырокі і больш дзелавы ўдзел комсамольцаў у рабоце вытворчых нарад і кімсьці, дзе комсамольцы на грунце вывучэньня жыцця прадпрыемства уносяць шэраг практычных прапановаў, даючых ня малую эканомію сродкаў. Гэткія факты мы мелі на ф-цы „Чырвоная Ўраэзія“, на шкляняй тэце „Домбаль“ на Менскай Электрастанцыі і шэрагу др. прадпрыемстваў. Шырокі разгортваньне і паляпшэньне якасна работа, па вытворчай адукацыі і вытворчаму выхаваньню рабочай моладзі (мы не гаворым аб форме навучаньня праз ФЗВ, профтэхшколы). Тут занялі значнае месца брыгаднае і індывідуальнае навучаньне, вытворча-тэхнічныя туркі, вячэрняя курсы па дакваліфікацыі, конкурсы па лепшага вучня і лепшага комсамольца у вытворчасьці і г. д. Комсамольскія ячэйкі больш дружна прыцуюць з спэцыялістымі прыцягненьне спэцыялістаў да кіраваньства тэхнічнымі турткамі, нарада вучняў з майстрамі і спэцыялістамі. Камітэты і ячэйкі падыходзілі бліжэй да практычнага кіраваньства работай ячэек і асобных комсамольцаў на прадпрыемствах.

Калі гаворыць аб вёсцы, дык тут трэба адзначыць усе разгортваючыся шырокі і шырокі ўдзел комсамольскіх ячэек у гаспадарчым і грамадзкім жыцці вёскі, ўдзел у практычных мерапрыемствах партыі, гаспадарчых і саветскіх органаў па разьвіцьцю і кваліфікацыі сельскае гаспадаркі. Ёсьць, праўда пакуль яшчэ зусім рэдкія, факты пачынаўняў калектывізацыі сельскае гаспадаркі (с.г. арцель „Комсамольская Воля“ у Смалявіцкім раёне).

На старонках комсамольскага друку („Чырвоная Зьмена“) мы можам чытаць аб шэрагу фактаў ініцыятывы комсамольскіх ячэек у правядзеньні земляўпарадкаваньня, у мэліярацыйных работах, у правядзеньні пасевных кампаніяў, аб шэрагу фактаў агракультурных пачынаўняў з боку комсамольцаў у сваіх гаспадарках, у разьвіцьці відаў с-г коопэрацыі і г. д. Некалькі слоў аб некалькіх фактах.

Задубская ячэйка ЛКСМБ, Магілёўскай акругі, агляд работы якой рабіўся на старонках „Чырвонай Зьмены“ у лісьні 27 г, пачаўшы з пастановы у 25 г аб тым, што „комсамольцы ў абавязковым парадку павінны сеяць насеньнем ачышчаным на сартыровачнай машыне, або на добра-рані вэрсе. Прапануецца свае дзізннае насеньне абмяняць у саўхозе на татунковае, аб чым бюро павінна дагаварыцца з загадчыкам саўхозу, даючы да земляўпарадкаваньня у 2-х весках шматполья, пасеву кармавых траў і караньнікодаў, уцяпленьня хлявоў і увядзеньня дацкіх кармавак. Гэту работу вялі арганізавана, утварыўшы па сваёй ініцыятыве 3-х тыднёвыя сельска-гаспадарчыя курсы, пад кіраваньствам аграномаў. Каб

дастась аграрному некалькі раз хадзілі ў РВК. На ініцыятыве ячэйкі арганізавана с-х. т.ва, набылі за грамадзян грошы і як прэміі за добрую гаспадарскую ўдзельнічалі ў машыні, арганізавалі пажарную дружыну, коопэратыву, і гэтак Мотры ў 77 мяну, рэалізуюць шырокі культурную работу.

Ячэйка аддала практычна знішчаны спосабы ўзаяўкі асабістых зацікаўленасці комсамольцаў у пачынанні сваёй гаспадаркі, з агульнымі задачамі сацыялістычнага будаўніцтва.

Зборавская яч (Бялужскі акругі) У комсамольцы у руках "уся ўлада" Комсамольцы на чале с-савету, коопэратывы. Організавалі коопэрацыю і за год з 50 ініцыятыў да 200 ініцыятыў. Змалі паказаць наглядна селяніну карысць коопэрацыі.

Карповіцкая і Пятэвіцкая ячэйкі (Бялужскі) утварылі с-г. вытворчую ячэйку. На навіду ідуць сялянскі саапарызуюць там пытанні: як селян, як іх гаспадарку. Пытаюць на адрозне займацца жывёлагадоўляй і свінней гаданнем і г.д.н., агулам добрага быцця і кшыра.

Можна прыводзіць такія факты без канца. Але сёння і другія ячэйкі, якія пры навіду ўсё магчыма, нічога ня робяць, ня умюць узаяўца за работу.

Вядома, што вышэй пераказаным даўка ня вычэрпваюцца дасягненні АКСМБ у галіне кіравання і ажыццяўлення саюзаў работы. Можна адзначыць шэраг і другіх дасягненняў: значнае выкарыстанне новага апарату ў рабоце і сялянскіх поспехі ў раагортаванні ўнутрысаюзнае дэмакратыі, паступленне жыцця кіравання, замест кіравання аб'ектамі, большая плянаваць і канкрэтнаць у рабоце і др.

Але пленум ЦК ацэньвае ўсе гэтыя дасягненні толькі як пачатак работы. Якая-ж задача стаіць перад АКСМБ у справе палепшання ўнутрысаюзнага кіравання? Надаецца? Галоўная задача звышчання вывучэння і дапамогі ў рабоце і ажыццяўлення пастаноў. Што пленуму ЦК УсеАКСМ, далейшая работа па звышчання і неадпаведнасці між запытамі мас работна-сялянскіх моладзі і комсамольскай работай. Акрамя гэтага перад АКСМБ стаіць шэраг другіх задач.

У справе палепшання ўсёй работы вылікую ролю адырывае скарыстанне маючата ўжо вопыту. Каб вопыт скарыстаць, трэба абім ведаць, трэба яго сабраць. У нас асобныя ячэйкі, районы акругі маюць добры вопыт работы, але ў нас усём слаба да гэтага часу паставлена работа па здыранню вывучэнню гэтага вопыту і распаўсюджвання яго на другія арганізацыі. Выяўляю ў ячэйцы новас што ў раёне, а другія ячэйкі аб гэтым ня ведаюць. Есць у нас пры РК інструктарскія групы. У некаторых акругах яны змалі наладзіць сваю работу і аказваюць Райкомам вельмі значную дапамогу, а ў другіх акругах ня ведаюць як і што ім рабіць і адміраюць. З-за таго, што адна арганізацыя не перадала вопыту работы сваіх груп, другія ня могуць гэтай доўрай формы работы скарыстаць.

Адсюль перад намі пастае задача сыстэматычнай работы па здыранню, вывучэнню і распаўсюджвання на ўсю арганізацыю лепшага вопыту. Завесыць "сыстэмы вопыту работы" на акруге, раёне, высьвятляць шырэй вопыт ячэйкі ў комсамольскім друку. Трэба каб жывы, каштоўны матэрыял, які моцна ў арганізацыі, быў сабраны вывучаны, а ў нас ён вельмі часта зьяўляецца дастаяннем, у месным выпадку, пратэстам, а то дык і там яго няма і дзякуючы гэтаму мы многіх, што ёсць у арганізацыі, ня ведаем ня можам прымяняць. З-за гэтага многія добрыя формы работы адміраюць, не паспеваюць выявіцца, бо яе не падтрымаюць, не замацоўваюць.

З Ї М Е С Т

У последней черты (передавання)	1
В. Г. Кнорин. Нататкі аб аграрнай рэвалюцыі на Беларусі	2
М. Кирклін. О состоянии и путях частного капитала ✓	3
Яз. Раманчук. На Ленінскім шляху . . . ✓	4
Н. Калінін. Ахова працы на Беларусі	5
Б. Быховский. Философия на службе революции	6
Яз. Раманчук. Роль агітацыі ў сацыялістычным будаўніцтве	7

НА МЯСЦОХ

М. Шапіра. Сельгартганыштары	8
И. Шаин. Лідэры прамысловеннай партыі	9
Б. Шпітальнік. Становішча работы ў мястэчках	10
П. Галавач. Аб некаторых выніках і задачах у камсамольскай працы	11
Міх. Шмідт. Неадкладная задача газет БССР	12

БІБЛІОГРАФІЯ

Неадкладная задача газет БССР

Ня глядзячы на шэраг дырэктыв, ня глядзячы на тое, што вайсковая інжынерка супраць Савецкага Саюзу з'яўляецца самым актуальным і самым шмат акружальных задач і задачамі, якія ня до-сведа добра ўлічлі вайсковыя ўдзелы, дагэту не абароны краіны Са-ветаў.

Здаецца, што гэтыя задачы перададзены адказна пры ЦК КПБ ад 1933 года, якія даюць усе асновы абароны краіны. Але ж ураўне мы наглядзем іншае.

Наматая якасць абароны краіны на пытанню „Задача газет у сувязі з вайсковым абаронай краіны“ была паставіць не адна-значна, а адназначна, і ў падставах аддаваць у адрозненні ад таго, што было ў адказе на пытанне „Задача газет у сувязі з вайсковым абаронай краіны“.

Праблема абароны краіны ў СССР з'яўляецца адназначна на 12 частак, якія выявіла наступна.

Газета „Восток“ выдана ЦК КПБ абавязвае мянушка: па-стаўляе краіну. Наматая якасць абароны краіны на 12 частак, якія выявіла наступна.

Прыдумана газетам „Восток“ на 12 частак, якія выявіла наступна. Газета, якія з'яўляюцца абавязком ЦК КПБ абавязвае мянушка: па-стаўляе краіну. Наматая якасць абароны краіны на 12 частак, якія выявіла наступна.

„Савецкая вайна“ абавязвае мянушка: па-стаўляе краіну. Наматая якасць абароны краіны на 12 частак, якія выявіла наступна.

Ня з'яўляюцца такая якасць абароны краіны практычным адрозненнем ад таго, што было ў адказе на пытанне „Задача газет у сувязі з вайсковым абаронай краіны“.

Газета „Восток“ абавязвае мянушка: па-стаўляе краіну. Наматая якасць абароны краіны на 12 частак, якія выявіла наступна.

Прыведзены толькі два факты, а іх мы маем шмат.

Усё гэта сведчыць аб тым, што вайсковыя аддзелы газет, за-ключэннем двух фактаў абавязвае мянушка: па-стаўляе краіну. Наматая якасць абароны краіны на 12 частак, якія выявіла наступна.

БІБЛІОГРАФІЯ

Выданьнем кніжкі Б. Олікер і Л. Розэнблум—„Нарысы гісторыі Комсамолу Беларусі“—Цэнтральная Камісія па правядзеньні 10-е гадавіны Кастрычнікавае Рэвалюцыі зрабіла вялікую дапамогу Ленінскаму Комсамолу Беларусі ў справе вывучэння яго гісторыі барацьбы, будавання камсамольскіх арганізацый, падагуленьня яго дасягненняў і таму кніжка зьяўляецца надта карыснай.

У сваёй прадмове гэтай кніжкі, т. Кнорын гаворыць: „Рэкамендуем гэту кніжку самым шырокім гушчам моладзі Беларусі, мы спадзяёмся, што яна падарыць новыя пласты да актыўнай творчай камсамольскай працы, што яна будзе адчуваць рэвалюцыйным энтузіязм новых пластоў моладзі,—а гэта ёсць адна з умоў пераможнага сацыялістычнага будаўніцтва ў нашай краіне“.

Сказанае зьяўляецца даволі станоўчым водгукам.

Вядома, што гэта яшчэ ня ёсць напісана поўная гісторыя Комсамолу. Аўтары кніжкі самы гавораць, што яны зрабілі толькі першы крок у гэтым напрамку і трэба сказаць, што „першы крок“—ня кепскі.

Разьдзел I-шы—„Беларусь перад рэвалюцыяй“ хоць надта кароткі, але добра складзены і дае малюнак эканамічнага становішча таго часу.

Праўда, трэба сказаць, што маецца ня мала і недахопаў у кніжцы і на гэтых недахопах я хачу найбольш спыніцца.

Пачынаючы з 2-га разьдзелу і да 9-га, кніжка гучыць некаторай аднабокасьцю, недаволі крытычным марксыцкім аналізам. Разьдзелы 9-ы і 10-ы ўжо адрозьніваюцца больш крытычным аналізам, чым папярэднія.

Найбольш правільны аналіз ма-

тар’ялу кніжкі з II-га разьдзелу „Узьнікненьне Комсамолу Беларусі“.

У разьдзеле—„Характар юнацкага руху ў дарэвалюцыйны перыяд“ рабочая моладзь малюецца як моладзь буйнай індустрыяльнай краіны, як моладзь буйнай фабрыкі, ня звязаная з уласнасьцю, малюецца (акутаная тысяччу нітак кустарніцкая, уласніцкая ідэалёгія моладзі, як ідэалёгія індустрыяльнай моладзі П. В.) моладзь моналітнай непадзельнай.

Старонка 18, чытаеш: „...Да рэчы сказаць, моладзі ня было чаго траціць. Маладыя рабочыя ня мелі ні таі ўласнасьці (хаткі, агародзікі, мэблі і г. д.), якая мелася ў некаторых пажылых ўжо рабочых...“ (Разумеі іх бацькоў П. В.) Гэта ідэалізацыя.

Гэты малюнак імкнецца паказаць ідэалёгію моладзі, свабодную ад уласнасьці, ад „хаткі, агародзіка і г. д.“, свабодную ад уплыву сваіх бацькоў—рабочых кустароў, глыбока ўросшыхся і далёка не аснабдаўшыхся ад уласніцкай ідэалёгіі. І гэты аналіз адносіцца як да 1905 году, так і к перыяду 1905 г. З таго прайшло многа часу, адбылася вялікая Кастрычнікаўская Рэвалюцыя, прайшло дзесяць год рэвалюцыйнага будаўніцтва, мы далёка шагнулi ў сацыялістычным будаўніцтве і вядома, што ўсё гэта зрабіла і робіць вялікую ідэалёгічную рэканструкцыю, а разам з гэтым мы ведаем, што наша моладзь, рабочая моладзь (на палову кустарная) у сілу эканамічных умоў і зараз далёка яшчэ ня высвабодзілася ідэалёгічна ад уплыву „старэйшых рабочых“ (бацькоў і не бацькоў) многіх крэпка яшчэ ідэалёгічна звязаных з уласнасьцю, далёка яшчэ ідэалёгічна ў большасьці сваёй ня высвабодзілася

ад уплыву „хаткі, агородзікаў“, а часта і свае майстэрні. Хіба-ж гэта ня факт?—Гэта факт.

Вясковая моладзь закранута не-як, як быццам мімаходам. Напрыклад: „Вясковая бедната (моладзь) дзейнічала гуртам, масай, запатрабаванні яе былі аднолькавыя, без залежнасці ад узросту. Тут моладзь адыгрывала яшчэ большую ролю, чым у рабочым руху“ і гэта ўсё ў разьдзеле, больш ня сказана ні слова.—„Дзейнічалі гуртам“, а што, як дзейнічалі, у чым выражаліся дзейні, нічога ня сказана. Тут зусім слаба распрацавана (ст. 20).

Вялікі прабел кніжкі ў тым, што ў быўшай клясычнай бундаўскай краіне, калі да Кастрычніцкай рэвалюцыі на Беларусі, „Бунд“ быў гегемонам сярод рабочых краю, ня высветлена роля і ўплыву „Бунду“ на рэвалюцыйнасць моладзі, ня дадзена марксысцкага аналізу таго, наколькі „Бунд“ тармазіў бальшавізацыю моладзі.

Мы ведаем, што і зараз мінулая бундаўшчына мае многа памехаў на належнай бальшавізацыі моладзі.

Аўтары абмежаваліся толькі звычайным апісаннем „Клейн-Бунду“, як быццам гэта не зьяўляецца дзеішчам меншавіцкага контр-рэвалюцыйнага „Бунда“.

5-ы разьдзел кніжкі ўложаны пераважна з вытрымак дакументаў Цэнтраархіву, якія, як відаць, зьмешчаны так, як яны ўзяты ў архіве, без марксысцкага аналізу. Асабліва гэта яскрава, калі ўзяць старонку 47-ю з разьдзелу „Рабочая моладзь у палітычнай барацьбе“... „У Менску на Камароўцы „Бундам“ быў наладжаны сход маладых рабочых і прыказчыкаў. На сходзе былі заслуханы даклады (чытай бундаўскія) аб конспірацыі і аб акадэмічным становішчы моладзі... і далейшыя гэткія пералічэньні. Ясна, што пануе „Бунд“. Застаецца ўсё гэта бяз усякай ацэнкі.

Старонка 84-ая апісвае дэманстрацыі вучнёўскай моладзі, да якіх... „паволі пачалі далучацца групы рабочых, арганізаваныя „Іскрай“ і

„Бундам“... Прымала ўдзел у дэманстрацыі каля 5.000 чалавек.“

Можна падумаць, што „Іскра“ з „Бундам“ вяла дружную сумесную работу. Тут, можна ўпасці ў памылку.

Далей гаворыцца, што „яшчэ ў 1904 годзе ў часе забастоўкі вучняў „Іскра“ ішла на дапамогу вучням... Значыць „Іскра“ разумела і цікавілася ня толькі рэвалюцыйным рухам рабочай моладзі, а нават і бунтарскім вучнёўскім рухам. „Іскра“ тым больш добра разумела значнасьць арганізацыі рэвалюцыйнага руху.

І неяк дзіўна, калі ў разьдзеле „Юнацкі рух у Беларусі пасьля Лютаўскай рэвалюцыі“, гаворыцца, што „Цэлы шэраг спроб рабочай моладзі да ўтварэньня сваіх арганізацый былі няўдачнымі, бо ня мелі падтрыманыя з боку партыі“. Выходзіць, што ня было падтрыманыя з боку Ленінскай партыі на чале з т. Леніным. І гэта пішацца пасьля таго, як у гэтай-жа кнізе прыведзены вытрымкі з Леніна, калі Ленін яшчэ ў 1905 г. казаў—„Ідзеце да моладзі“ (стр. 19).

Зусім нявызначана барацьба за моладзь паміж бальшавіцкай партыяй і меншавіцкім „Бундам“, як быўшай асноўнай масавай арганізацыяй сярод рабочай моладзі, ды іншымі меншавіцкімі і контр-рэвалюцыйнымі арганізацыямі.

Нявысветлена і не адбіта роля Комсамолу ў вытворчасці.

Кніжка дае даволі багаты малюнак цяжкага становішча моладзі ў мінулым і пералічэньні тых ахвяр, якія моладзь на рэвалюцыйным шляху ўжо панесла.

Кніжка будзе больш поўнай і каштоўнай, гісторыя Комсамолу будзе вывучацца больш глыбока і правільна, чым большы і актыўнейшы будзе ўдзел кожнага комсамольца ў яе далейшым складаньні і вывучэньні.

З тэхнічнага боку кніжка выдадзена добра.

Кніжку трэба раіць ня толькі кожнаму комсамольцу, але і члену партыі.

П. Віленстовіч.

Весьці Народнага Камісарыяту Юстыцыі Беларускае ССР

10 месяцев, как существует в Белоруссии юридический журнал. Эти 10 месяцев в жизни первого юридического журнала дают нам возможность высказать несколько замечаний и пожеланий на дальнейшее.

Развитие нашего законодательства, большая работа по кодификации наших законов и огромный интерес работников, проводящих советские законы в жизнь, к правильному пониманию этих законов, вывалили необходимость существования ряда юридических журналов во всех союзных республиках. Правда, в РСФСР и в УССР данный вопрос был разрешен много раньше, чем в БССР, что объясняется рядом причин и условием развития роста упомянутых республик. Там на помощь работнику советской юстиции пришел полный ряд ценных журналов: „Революция права“, „Советское право“, „Еженедельник Советской Юстиции“, „Судебная практика“, ряд кодексов с постатейными комментариями и т. д. Теоретические и практические журналы других советских республик безусловно являются ценными и для работников БССР. Особенности законодательства в БССР, как союзной республики, особенности работы, языка были главными причинами создания своего белорусского юридического журнала, мысль о котором возникла еще в 1924 и 25 году и осуществилась в 1927 году с появлением первого номера такого журнала.

Прежде всего необходимо отметить, что инициатор создания журнала НКЮ сделал его своим ведомственным органом, ставя однако цели, далеко выходящие из рамок ведомства. Это, конечно, является вполне правильным. *Нам патрэбна дзелавая крытыка нашага заканадаўства з боку судзьдзі, міліцыянэра, працоўніка выканкому, з боку кожнага працоўніка нашай*

Рэспублікі” — говорилось в передовице первого номера и дальше: *„Аднальковае разуменьне законаў і яго ўжываньне паслужыць у справе ўмацаваньня рэвалюцыйнай законнасьці і падымае працоўную пісьменьнасьць на мясцох“*. Таковы задачи были поставлены перед первым юридическим журналом БССР и они для начала были достаточны. Номер первый вышел в соответствии с поставленными задачами. Кроме статей работников НКЮ мы видим в нем статьи работников земельных органов по земельным вопросам, постановления Особой Коллегии Высшего Контроля по земельным делам, страничку практика, статью профессора Ленца о деятельности белорусского кабинета по изучению преступности и преступника, разъяснение Верховного Суда и т. д. Первый номер был началом к освещению многих отраслей Юстиции. Путь развития журнала был намечен правильно.

Номера 2-3 и 4-5 уже заметно суживают размах первого номера, в этих номерах мы видим, что подавляющие места занимают статьи работников центрального аппарата НКЮ, в нем очень слабо слышен голос низового работника юстиции и совсем не слышно голоса работников Милиции, Исполкомов, Наблюдательных Комиссий, Комиссий по борьбе с преступностью несовершеннолетних, Правовой Секции Инбелкульта, а они должны были притти с своими знаниями и практикой на помощь к журналу.

Последующие №№ 6—7 и 8 показали вполне отрицательную сторону дальнейшего жизненного пути журнала. Журнал оделся в мантию ведомства, регламентированные статьи, циркуляры, разбухшая официальная часть вытеснили из журнала все, что не исходит из НКЮ или это „все“ просто не пришло к журналу из других мест, где также

проводится наш закон, где разрешаются вопросы теории и практики.

Перед нами возник вопрос: кто же является творцом мысли в журнале? К великому сожалению, и этот факт подтверждает сугубую ведомственность этого журнала. Из 50 статей, помещенных за 10 месяцев, 35 принадлежат перу работников Центрального аппарата НКЮ. В нем нет участия низовых работников, нет статей с мест, нет вопросов с мест, нет дружной работы вокруг журнала тех, кто является проводником нашей законности. Журнал вошел в скорлупу и к нему не чувствуется того интереса, который обещал быть после первого номера. Цель, поставленная в передовой первого номера, не выполнена. У журнала нет бодрого взгляда вперед, как было в первом номере, журнал выглядит бюллетенем НКЮ.

Можно ли отсюда сделать вывод, что такой журнал, каким мы его видим, в последнее время является двигателем мысли и помощником работнику суда, Прокуратуры, Исполкома, Милиции и т. д. Конечно, нет. Для БССР необходим и крайне необходим юридический журнал, охватывающий все вопросы нашего права и практики применения советского закона. У нас нет сил и возможности на сегодняшний день выпустить ряд отдельных жур-

налов по отраслям права и практики применения советского закона. Нам нужен один общий журнал. Те, кто работает над вопросами права, те, кто проводит закон в жизнь, должны быть первыми участниками в оживлении первого юридического журнала в БССР. По нашему мнению, в нем должны работать следующие органы: НКЮ, Верховный Суд, Правовая Секция Интелкульта, Особая Коллегия Высшего Контроля по земельным делам, Арбитражная Комиссия, Главный Дисциплинарный Суд, Кабинет по изучению преступника и преступности Правозащитного Бюро, Кабинет судебно-медицинской экспертизы Наркомздрава, Управление местами заключения и Главмилиция НКВД, Комиссия по борьбе с преступностью несовершеннолетних при Наркомпросе, Секция моральной статистики ЦСУ и соответствующие низовые ячейки на местах. В соответствии с этим будет полная возможность снять ведомственную мантию с журнала и сделать его общим юридическим журналом для БССР. Это даст возможность оживить первый в Белоруссии Юридический журнал, расширить его рамки, сделать интересным для более широкого круга читателей и завязать с ними более тесную связь.

О. Конокотин
Г. Зыбко.

Адказны рэдактар М. Галадзед

Члены рэдкалегіі

А. Сянькевіч
Рыжоў
Гоўзман
А. Александровіч

АД РЭДАКЦЫІ:

У часопісі „Большавік Беларусі“ № 9 у артыкул М. Абрамчука— „На парозе напружання працы“—па тэхнічэскаму недагляду дэпушчаны наступныя памылкі. На старонцы 5 надрукавана: „Замест узмацнення працы па сацыялістычнаму будаўніцтву па ўзмацненню абароназдольнасці СССР, перамоге цяжкасцяў, замест адзіства шэрагаў партыі,— опозыцыя і г. д.

Опозыцыя скарыстоўвае цяжкасці сацыялістычнага будаўніцтва настраі і недадаваленне замедленым тэмпам гаспадарчага будаўніцтва...

Трэба чытаць.

Замест пашырэння працы па сацыялістычнаму будаўніцтву, па ўзмацненню абароназдольнасці СССР, перамогі цяжкасцяў, замест узмацнення адзіства шэрагаў партыі— опозыцыя скарыстоўвае цяжкасці сацыялістычнага будаўніцтва, настраі і недадаваленне замедленым тэмпам гаспадарчага будаўніцтва, цяжкасці міжнароднага становішча, пагрозы вайны супроць СССР, частковага паражэння кітайскае рэвалюцыі, якая пераходзіць у новы больш высокі этап свайго развіцця— выдас пасіленую фракцыйную дэзорганізатарскую антыленінскую работу